

En hållbar och jämlik region

Budget för Region Stockholm 2026

Vänsterpartiet Region Stockholm

Vänsterpartiets förslag till beslut

Budget 2026 för Region Stockholm (RS 2025-0026)

Vänsterpartiet föreslår att regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande.

1. Skattesats för Region Stockholm för 2026 fastställs till 12,43 öre per skattekrona.
2. Resultaträkning för Region Stockholm för 2026 och planåren 2027–2028, fastställs i enlighet med tabellverk i kapitel 15 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
3. Balansräkning för Region Stockholm för 2026 och planåren 2027–2028, fastställs i enlighet med tabellverk i kapitel 15 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
4. Finansieringsbudget för Region Stockholm för 2026 och planåren 2027–2028, fastställs i enlighet med tabellverk i kapitel 15 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
5. Anslag till nämnder för 2026 och planåren 2027–2028, fastställs i enlighet med tabellverk i kapitel 15 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
6. Resultatkrav för nämnder, bolag och koncerngemensamma funktioner för 2026 och planåren 2027–2028, fastställs i enlighet med tabellverk i kapitel 15 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
7. Bedömningen av nämndernas resultat ska justeras i enlighet med de faktiska utfallet från riktade statsbidrag, varvid hälso- och sjukvårdsnämnden, primärvårdsnämnden och regionstyrelsen i sin verksamhetsplanering ska utgå från nivån i Budget 2026 om 4,3 miljarder kronor, och regionstyrelsen fastställer därefter den slutliga fördelningen i ärendet Avstämning av Budget 2026.
8. Uppdrag till följande nämnder justeras med de uppdrag som återfinns i kapitel 3-9 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
 - Regionstyrelsen
 - Hälso- och sjukvårdsnämnden
 - Primärvårdsnämnden
 - Akutsjukhusnämnden
 - Trafiknämnden
 - Klimat- och regionutvecklingsnämnden
 - Kulturnämnden
 - Fastighets- och servicenämnden
9. Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag, fastställs i enlighet med kapitel 10 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
10. Bolagsstämмоombud uppdras att rösta för antagande av generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag i enlighet med kapitel 10 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
11. Bolagsstämмоombud uppdras att rösta för antagande av ägardirektiv för Region

Stockholms bolag i enlighet med regionrådsberedningen förslag till Budget 2026 för Region Stockholm.

12. Ägardirektiv för regionens bolag fastställs i enlighet med avsnitt 6.2 – 6.10 i regionrådsberedningens förslag till Budget 2026 för Region Stockholm.
13. Godkänna budget för medlemsbidrag till kommunalförbunden i enligt med avsnitt 7.1 i regionstyrelsens förslag till Budget 2026 för Region Stockholm.
14. Mål och indikatorer, bilaga 1 till regionrådsberedningens förslag till Budget 2026 för Region Stockholm, fastställs.
15. Investeringsbudget för år 2026 och plan för år 2026–2035, bilaga 2 till regionrådsberedningens förslag till Budget 2026 för Region Stockholm, fastställs.
16. Taxor och avgifter, fastställs i enlighet med kapitel 14 i Vänsterpartiets förslag till budget 2026 för Region Stockholm.
17. Tilläggsavtal mellan Region Stockholm och AB SL, bilaga 8 A, i regionrådsberedningens förslag godkänns (RS 2025-0801).
18. Region Stockholm utfärdar kapitaltäckningsgaranti till koncernens underliggande bolag i enlighet med bilaga 10 A-10D i regionrådsberedningens förslag.
19. Ambulanssjukvårdsnämnden, som tillsätts den 1 januari 2026, tillförs ett eget kapital om maximalt 211 miljoner kronor från Region Stockholms resultatenhet koncernfinansiering i enlighet med bilaga 12 i regionrådsberedningens förslag.
20. Karolinska Universitetssjukhuset uppdras att från och med den första juli 2026 ta över ansvaret för Region Stockholms gemensamma, vårdnära it-system som används inom den egenägda vården och av övriga anslutna vårdgivare, inklusive det nya huvudjournalssystemet (se bilaga 11 för vilka system som omfattas) (RS 2025-0629).
21. Med anledning av förändrat ansvar för gemensamma, vårdnära it-system som används inom den egenägda vården och av övriga anslutna vårdgivare ändras reglemente för Karolinska Universitetssjukhuset och 6 (11) SKRIVELSE 2025-10-08 regionstyrelsen enligt bilaga 13 i regionrådsberedningens förslag att gälla från och med den första juli 2026 (RS 2025-0629).
22. Hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden får, vid behov och efter överenskommelse med vårdgivarnämnderna, besluta om justeringar eller kompletteringar av vårduppdragen inom ramen för regionfullmäktiges beslutade uppdrag för att säkerställa att invånarnas vårdbehov tillgodoses.
23. Regionstyrelsen bemyndigas att betala ut partistöd om 68 miljoner kronor till i regionfullmäktige representerade partier för år 2026, i enlighet med vad som anges i partiöverenskommelse 2022–2026, RS 2022-0701.
24. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa process för Budget 2027 för Region Stockholm. Dels att regionstyrelsen, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del beslutar följande.
25. Regiondirektören bemyndigas att fastställa process för Budget 2027 för Region Stockholm.

Innehåll

1. En jämlik, rättvis och hållbar region	1
1.1 Stockholm behöver mer vänsterpolitik.....	1
1.2 Stockholm förtjänar en rättvis sjukvård	1
1.3 En kollektivtrafik att lita på	3
1.4 Röd politik för en grön framtid.....	3
1.5 Ekonomisk återhämtning med rättvis fördelning i fokus.....	4
1.6 Feminism, antirasism och ickediskriminering	5
2. Vår budget jämfört med Mittenkoalitionens	7
3. Kompetensförsörjning och personalens arbetsvillkor	10
3.1 En arbetsgivare dit personalen söker sig	10
3.2 Schyssta villkor i alla verksamheter som finansieras av regionen	11
3.3 Vårdpersonal	11
3.4 Mer personal i kollektivtrafiken.....	14
4. Regionstyrelsen	17
4.1 Demokratisk styrning	17
4.2 Ta tillbaka det privatiserade.....	17
4.3 En effektiv organisation	18
4.4 Regional utveckling för en region som håller ihop	18
4.5 Infrastruktur och minskade utsläpp från resor och transporter	19
4.6 Anpassning till ett förändrat klimat	21
4.7 Region Stockholms interna hållbarhetsarbete ska möta klimatkrisen.....	21
4.8 Social hållbarhet	23
5. Hälso- och sjukvårds-, akutsjukhus- och primärvårdsnämnden	26
5.1 Vård efter behov	26
5.2 Vårdcentralen – en plats för den nära vården	27
5.3 Vårdens organisation och ersättningssystem	29
5.4 En sjukvård med marginaler	32
5.5 Sjukvård för barn och unga	35
5.6 Kvinnors hälsa	37
5.7 Vuxenpsykiatri och beroendevård.....	39
5.8 Cancervård.....	41

5.9 Sjukvård för äldre	42
5.10 Funktionsrätt	44
5.11 Tandvård	45
6. Trafiknämnden	49
6.1 En effektiv kollektivtrafik.....	49
6.2 Tillgänglighet.....	51
6.3 Trygg och välkomnande kollektivtrafik.....	52
6.4 Taxor.....	53
6.5 Skärgårds- och pendelbåtstrafiken	54
6.6 Färdtjänst	54
6.7 Egen regi.....	55
6.8 Elektrifiering.....	56
7. Klimat- och regionutvecklingsnämnden	59
7.1 Utlys klimatnödläge nu	59
7.2 Regional utveckling för minskade klyftor och minskade utsläpp	59
7.3 Skydda vatten, skog och biologisk mångfald.....	60
7.4 Politiken har ansvar för bostadsförsörjning.....	61
7.5 Folkhälsa, utbildning och arbete ska inte vara en klassfråga.....	61
7.6 Levande landsbygd och skärgård	63
8. Kulturnämnden.....	65
8.1 Kultur för alla.....	65
8.2 Folkbildning är en grundsten i samhällsbygget	67
9. Fastighets- och servicenämnden och Locum	70
10. Regionens bolag	72
11. Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje	74
12. Revisionen samt övriga nämnder, kommunalförbund och stiftelser	76
13. Investeringar	76
14. Taxor och avgifter.....	77
15. Tabellverk.....	78

1. En jämlik, rättvis och hållbar region

1.1 Stockholm behöver mer vänsterpolitik

Vänsterpartiets politik handlar om människovärde och människosyn, om rättvisa och jämlika villkor. Det ska inte spela någon roll vem du är eller hur mycket pengar du har, du ska ha rätt till samma hjälp från samhället när du behöver den. Vi har ett socialistiskt, feministiskt och ekologiskt perspektiv när vi omfördelar resurser så att fattiga och rika, kvinnor och män, ges likvärdiga möjligheter att påverka samhället och sina liv.

Sedan valet 2022 samarbetar Vänsterpartiet med den styrande Mittenkoalitionen i Region Stockholm, bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet. Tack vare vårt inflytande som samarbetsparti har den förda politiken i regionen gått i en mer vänsterinriktad riktning. Regionskatten har höjts för att undvika omfattande varsel och nedskärningar i sjukvården i en tid av stora ekonomiska utmaningar. Flera av det tidigare moderatledda styrets sämst fungerande privatiseringsexperiment har setts över och rullats tillbaka. Viktiga verksamheter som ambulans, sjukvårdsrådgivning och psykiatrisk tvångsvård har tagits tillbaka i egen regi. Sjukhusen är inte längre bolagiserade. Sommarlovskortet för barn och ungdomar har utökats till samtliga skollov. Det finns också en plan för att ta över bussar i egen regi.

Under mandatperioden har utvecklingen alltså gått åt rätt håll. Men vi är inte nöjda, det finns mycket kvar att göra. Stockholm behöver helt enkelt mer vänsterpolitik. I vår budget vill vi visa hur Stockholm kan fortsätta ta kliv mot att bli en mer jämlik och hållbar region, där alla invånare får samma möjligheter. Det tjänar vi alla på.

1.2 Stockholm förtjänar en rättvis sjukvård

Vänsterpartiet vill ha en jämlik hälso- och sjukvård. Du ska ha rätt till samma vård, oavsett om du bor i centrala Stockholm eller Norra Botkyrka, Järva eller Södertälje. För att lyckas med det behöver vi ta tillbaka kontrollen över vården, så att vi demokratiskt kan styra både vilken vård som ska erbjudas och var i regionen den ska finnas. När marknaden får styra fritt gynnas de rikaste med goda levnadsvillkor på bekostnad av grupper med större behov. Så kan vi inte ha det.

Målet är att hälso- och sjukvårdslagstiftningens portalparagraf ska bli verklighet:

Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har störst behov ska ges företräde till vården.

Navet i en fungerande sjukvård är vårdcentralerna och sjukhusen. Kärnverksamheterna på vårdcentraler och sjukhus ska fortsatt stärkas för att ge förutsättningar att klara sina uppdrag i tid på ett patientsäkert sätt. Vårdcentralen ska ha tillräckliga resurser för att kunna vara den första och kontinuerliga kontakten med vården. Primärvårdens andel av sjukvårdsbudgeten ska öka från 22 procent till 25 procent de närmaste åren. Sjukhusen har fått väsentlig

resursförstärkning under nuvarande mandatperiod efter att tidigare levt på svältbudgetar, med personalflykt och vårdplatsbrist som resultat.

Region Stockholm har sedan länge den dyraste sjukvården per skattebetalare av alla regioner utan att det återspeglas i bästa kvalitet. Det splittrade sjukvårdssystemet har inneburit att patienter bollas runt mellan både privata vårdgivare och vård i egen regi i ett tvingande valsystem där patienterna inte har insyn i vad de olika valen står för. Privatiseringar och vårdval (upphandling enligt Lagen om valfrihetssystem, LOV) driver på byråkratin. Patienten har blivit en vara och vården kallas för produktion. Att ta emot många patienter med förkylningar i välbärgade områden ger snabba inkomster, medan vård till multisjuka äldre eller folkhälsoarbete i eftersatta områden är i dagens system inte lönsamt. Dessutom släpper LOV-avtal, med en helt okontrollerad etableringsrätt, in oseriösa vårdbolag och i vissa fall yrkeskriminella att ta del av stora summor skattepengar. Ett kansli som jobbar med välfärdsbrott är inrättat på hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Region Stockholm men så länge fri etableringsrätt råder kommer oseriösa vårdföretagare ta sig igenom säkerhetsnätet.

Vänsterpartiet har drivit igenom ett beslut om en omställningsplan för vårdval där dessa antingen avskaffas och vården övergår i egen regi eller där den upphandlas under mer ordnade former. Så kan spiralen av skenande kostnader och ojämlik vård brytas, för att ställa om mot en riktning där invånarnas behov, inte deras adress eller plånbok, styr vilken vård de har tillgång till. De första stegen har tagits för att ta tillbaka kontrollen över sjukvården från marknaden, men det är lång väg kvar. Vänsterpartiet vill fortsatt minska mängden vårdval och arbetar konsekvent för att hälso- och sjukvården ska vara gemensamt ägd och demokratiskt styrd, och att samtliga akutsjukhus på sikt ska drivas i egen regi.

I regionens verksamheter ligger det yttersta ansvaret hos folkvalda politiker. Nuvarande beställarutförarmodell innebär ett demokratiskt problem då insynen begränsas och ansvarsutkrävandet försvåras. Den parlamentariska styrutredning som gjordes tillsammans med verksamheter och fackliga organisationer under mandatperioden visade att flera av regionens egna sjukhus ställer sig kritiska till beställarutförarmodellen som upplevs försvaga samverkan sjukhusen emellan. Dessutom har en oberoende utvärdering av modellen visat att kopplingen till invånarna och deras intressen ofta är svag.

Framtidens ersättningssystem ska inte vara marknadsorienterat utan ersättning ska utgå från patientens behov och den medicinska kvaliteten. Vårdpersonalens professionella bedömningar ska styra prioriteringar och vårdinsatser inom givna budgetramar utan att bedömningar av olika patientgruppers "lönsamhet" ska spela in. Vårdens demokratiska förankring ska stärkas med aktiv medverkan och inflytande från patienter och anhöriga.

Möjlighet att köpa sig före i vårdkön har ingen plats i Region Stockholm. Därför ska regionen förbjuda privata bolag från att ge både skattefinansierad och försäkringsbolagsfinansierad vård i samma verksamhet. Förbudet syftar till att hindra strukturen i den privata vården med två olika köer; en för grupper som kan betala och en för grupper som inte kan. De etiska principer som riksdagen fastställt, människovärdes- och behovsprincipen, ska få en så tydligt legal förankring att de inte kan åsidosättas utan rättsliga konsekvenser för ansvariga vårdgivare och/eller politiker.

1.3 En kollektivtrafik att lita på

Möjligheten att nyttja regionens utbud av bostäder, arbetstillfällen, service, kultur och natur är ojämnt fördelad, till fördel för den som har egen bil. Låt oss ändra på det och skapa ett samhälle som ger alla samma möjligheter. Kollektivtrafik, cykel och gång ska prioriteras. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna måste öka kraftigt. Det är feministiskt, jämlikt samt miljö- och klimatsmart. För detta krävs att kollektivtrafiken är trygg, billig, snabb, smidig, välskött och går i tid.

I Stockholm står utsläppen från transportsektorn för cirka hälften av de totala utsläppen. För att minska utsläppen måste biltrafiken minska och kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna öka. Utvecklingen har sedan 2015 gått åt fel håll och andelen resande i regionens kollektivtrafik har minskat. För att komma till rätta med utsläppen och trafikmängden är vårt mål att öka kollektivtrafikens andel drastiskt genom en omställning från bilism till kollektivtrafik och cykel. Det gör transportsystemet jämlikt, bekvämt, tillgängligt och miljövänligt, samt bidrar till en levande och attraktiv region och storstad. Utöver att bygga nya spår och tvärförbindelser måste vi öka kapaciteten och bekvämligheten genom bättre framkomlighet för busstrafiken, täta turer samt smidigare övergångar mellan olika trafikslag.

För att inte utestänga någon måste vi hålla hålla nere kostnaden för att åka kollektivt. Genom successiva sänkningar av biljettpiserna är vårt mål på sikt att införa avgiftsfri kollektivtrafik för alla. I tider av inflation och pressade ekonomiska villkor för hushållen är det extra viktigt att inte höja biljettpiserna.

Grundläggande för en väl fungerande kollektivtrafik är att det finns personal som ser till att fordonen rullar säkert och enligt tidtabell. Tyvärr råder det allvarlig brist på bussförare, tågförare, verkstadspersonal och andra personalkategorier inom kollektivtrafiken. För att säkra kompetensförsörjning vill vi förbättra arbetsvillkoren och sluta med upphandlingar som för med sig osäkra och ständigt försämrade villkor. För en välfungerande kollektivtrafik med en stolt personal vill vi bedriva den i offentlig, egen regi utan vinstintressen.

1.4 Röd politik för en grön framtid

Stockholmsregionen är Sveriges rikaste region. Här finns globala storföretag, innovativa kluster och ett rikt kulturliv. Men klimatavtrycket är för stort och välståndet fördelas inte jämnt eller rättvist. Regionen kännetecknas av ökande klyftor mellan rika och fattiga och mellan välbeställda och eftersatta områden.

För att rädda klimatet måste utvecklingen vändas mycket snabbt. Vänsterpartiet vill utlysa klimatnödläge. Alla beslut ska bedömas utifrån vilka effekter de får för klimatet. Klimatfrämjande insatser ska prioriteras och tidigare klimatskadliga beslut – framför allt inom infrastrukturområdet – ska omprövas.

Region Stockholm måste motverka ojämlikheten, växla upp klimatarbetet och gå från ord till handling. Klimatperspektivet måste integreras i hela Region Stockholms verksamhet och arbetet med klimatfrågor måste omfatta alla de utsläpp som orsakas av hur vi lever och arbetar i regionen. En hållbar värld är en jämlik värld.

Det är de rikaste i samhället som bidrar mest till klimatkrisen genom sina resvanor och sin konsumtion. Samtidigt är det de mest resurssvaga som drabbas först och hårdast av klimatkrisens effekter.

Vi i Vänsterpartiet vet att människor drivs av omtanke om kommande generationer och solidaritet med utsatta människor i Sverige och världen. Vi vill förstås ha det bra, men inte på bekostnad av andra. Vårt klimat och vår miljö, ytterst vår framtid, är inte till salu. I vår vision om en hållbar Stockholmsregion ska de totala utsläppen orsakade av vår samlade konsumtion vara i linje med Parisavtalet och vara mindre än ett ton per person 2040. Vårt ekologiska fotavtryck ska inte vara större än vad ett jordklot kan bära, därför lägger vi en budget för klimatomställning på riktigt. I regionens klimatarbete är kollektivtrafiken en nyckelfråga.

Vad vi ser och tar intryck av påverkar våra handlingar. Därför vill Vänsterpartiet ha ett mer långtgående förbud mot fossilreklam i kollektivtrafiken än det som är beslutat. Vi vill att det ska vara förbjudet att annonsera för alla varor och tjänster med stora fossila utsläpp, som bilar och resor med flyg och kryssningsfartyg.

1.5 Ekonomisk återhämtning med rättvis fördelning i fokus

Region Stockholm har under de senaste åren, liksom landets övriga regioner, upplevt en ekonomiskt krävande period präglad av hög inflation, stigande räntor och kraftigt ökade pensionskostnader. En viss ekonomisk återhämtning har skett, men det råder tydlig lågkonjunktur i Sverige.

Inflationen, mätt med KPIF, har sjunkit kraftigt från toppnoteringen i december 2022, men har samtidigt ökat under 2025. Inflationen (KPIF) låg i juli 2025 på 3,0 procent. Den 25 juni 2025 sänkte Riksbanken styrräntan till 2,0 procent och de flesta prognosmakare förväntar sig att den kommer att stanna där ett bra tag framöver. Denna utveckling innebär att de kostnader för Region Stockholm som är känsliga för ränteläget, som pensionskostnader och ränteutgifter, kommer att närma sig mer normala nivåer än de senaste årens toppnivåer.

Den svenska ekonomin befinner sig, som sagt i en kraftig och utdragen lågkonjunktur med hög arbetslöshet. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) var arbetslösheten i juni 2025 9,4 procent. Trots det ekonomiska läget har den borgerliga regeringen, med stöd av Sverigedemokraterna, valt att prioritera ytterligare skattesänkningar för höginkomsttagare i sin budget. De reformer som har genomförts under 2025, som sänkt skatt på ISK-konton, ett nionde jobbskatteavdrag och slopad avtrappning av jobbskatteavdraget för höginkomsttagare, fortsätter att gynna de mest förmögna. Dessutom vidhåller den blåbruna majoriteten sin plan för en mycket kostsam utbyggnad av kärnkraft, vars nota oproportionerligt kommer att belasta landets skattebetalare, medan privata bolag ges garantier för goda vinster långt in i framtiden.

Sveriges kommuner och regioner har upplevt stora underskott under 2024. Region Stockholm är inget undantag. Trots den förbättrade makroekonomiska bilden med sjunkande räntor och lägre inflation förväntas många regioner fortsatt gå med kraftiga minusresultat för 2025. Detta är en direkt följd av regeringens otillräckliga handlingskraft och ovilja att ge kommuner och regioner nödvändigt stöd i ekonomiskt svåra tider. Regeringens

budgetproposition för 2025 avsatte inte ens är i närheten av vad som skulle ha krävts för att upprätthålla en god och jämlik hälso- och sjukvård i hela landet och inför beslut om 2026 års budget ses ingen ljusning.

Vänsterpartiets bedömning är fortsatt att regeringens insatser är långt ifrån tillräckliga. Därför kommer Vänsterpartiets budget för Region Stockholm 2026 konsekvent att fokusera på en rättvis fördelning av resurser under en period av ekonomisk återhämtning. Vi kommer inte att acceptera nedskärningar som drabbar personal och verksamheter och därmed i förlängningen invånarnas välfärd.

Trots den ekonomiska pressen presenterar Vänsterpartiet en budget som resolut prioriterar sjukhus, vårdcentraler, vårdpersonal och kollektivtrafikresenärer. Vi möjliggör detta genom att:

- **Omfördela resurser:** Vi flyttar medel från ineffektiva satsningar, problematiska vårdvalsmarknader, onödig byråkrati och överdrivet konsultanvändande. Dessa medel ska i stället användas för att möta patienter med stora behov och för att förbättra arbetsvillkoren för vård- och kollektivtrafikpersonal.
- **Genomföra en ansvarsfull skattejustering:** För att stärka Region Stockholms ekonomi och möjliggöra de nödvändiga satsningarna, kommer Vänsterpartiet att föreslå en justering av regionskatten.

Vi står fast vid att stärka kärnverksamheterna och skapa bättre villkor för personalen. Vår budget ökar utrymmet med 880 miljoner kronor mer än vad Mittenkoalitionen planerat för 2026. Vi använder det för att förstärka primärvården och till billigare kollektivtrafik för barn, ungdomar och studenter. Detta realiseras genom att inte sänka regionskatten med 5 öre och en ytterligare höjning med 5 öre.

1.6 Feminism, antirasism och ickediskriminering

Vår feministiska och antirasistiska grundsyn är vägledande när vi tar ställning i alla frågor i regionen. Det handlar om att bryta maktordningar och arbeta med ickediskriminering. Alla människor ska få lika möjligheter och ska bemötas utifrån sina individuella förutsättningar. Diskrimineringslagen ska användas för att undanröja alla diskrimineringsgrunder – kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsidentitet och/eller -uttryck och sexuell läggning.

Det är också en viktig del av regionens kvalitetsarbete att belysa och åtgärda de normer och fördomar som präglar exempelvis forskning och bemötande i vården. Det är inte acceptabelt att vi både har en direkt och en strukturell rasism som sorterar människor efter hudfärg och härkomst. Direkt rasism resulterar exempelvis i dåligt och fördomsfullt bemötande. Ett exempel på strukturell rasism är att primärvården är olika tillgänglig i länet och att det ofta har ett samband med socioekonomiska och etniska faktorer. Ett annat exempel på strukturell rasism är det faktum att kvinnor från utomeuropeiska länder har sämre förlossningsutfall än svenskfödda.

Funktionsrättsperspektivet är extra viktigt inom Region Stockholms verksamheter. För många personer med funktionsnedsättning är en fungerande vård, omsorg och färdtjänst direkt avgörande för att kunna leva ett bra liv. Därför har vi drivit igenom att det vid alla

större beslut ska finnas funktionsrättskonsekvensbeskrivning och funktisorganisationerna ska inkluderas vid beslut.

Verktyget för förändring är ett systematiskt arbete med social hållbarhet. Det ska noga följas att antagen policy och riktlinjer för hållbarhet ska bli levande verktyg i all verksamhet. I begreppet social hållbarhet inkluderas mänskliga rättigheter och samtliga diskrimineringsgrunder vilket inkluderar arbete för jämlikhet, jämställdhet, hbtqia+, barnrätt, funktionshinderfrågor och nationella minoriteter. Social hållbarhet inkluderar även trygghet, folkhälsa, arbetsmiljö, antikorruption och socialt ansvar i leverantörskedjor.

Det behövs förstärkta systematiska insatser kring social hållbarhet både genom fortbildning och verksamhetsutveckling. Vi vill med juridiska medel stärka den sociala hållbarheten när exempelvis regionen upphandlar tjänster och varor. Region Stockholm bör även ta ansvar vid upphandlingar genom att inte sluta avtal med företag och institutioner som har ägarkopplingar till ockupationsmakter.

2. Vår budget jämfört med Mittenkoalitionens

Vänsterpartiet är ett konstruktivt oppositionsparti i regionen. Vi har ett organiserat samarbete med Mittenkoalitionens utan att sitta med som styrande part. Grunden för samarbetet är ett politiskt avtal i 44 punkter. Dessa 44 punkter ska genomföras av Mittenkoalitionens under mandatperioden som en del av deras budget.

Mittenkoalitionens budgetförslag för 2026-28 ger tillräckliga ekonomiska ramar som fredar kärnverksamheterna från nedskärningar och ger arbetsro. Inriktningen på att stärka primärvården fortsätter. Men det finns fortfarande verksamheter som är för hårt ansträngda för att kunna klara sitt grunduppdrag. Kollektivtrafiken får tillskott för att återställa buss- trafik och göra några försiktiga satsningar, men det är inte tillräckligt för att på allvar ta resandeandelarna från den motoriserade trafiken.

Vänsterpartiet har drivit på för att Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare. I Mittenkoalitionens budget får nu all regionsanställd personal subventionerade SL-kort och personalen i vården får arbetsskor betalda av arbetsgivaren. Vi är också stolta över att vi underlättar för ekonomiskt ansträngda barnfamiljer genom att avgiften för barn på akuten avskaffas.

Vi delar värderingar och huvudinriktning i Mittenkoalitionens budget. Men Vänsterpartiet vill mer och har förslagen på hur det ska gå till. Vi är inte nöjda med ramar som nått och jämnt räcker till och som inte kan möta ökade behov. De konkreta satsningarna på personalen för att säkra kompetensförsörjning är magra. Kollektivtrafiken bedrivs fortfarande efter en marknadsmodell som försvårar nödvändiga satsningar för att öka framkomlighet och möta klimatnödläget.

Vi är kritiska till Mittenkoalitionens skattesänkning med 5 öre som drar undan pengar från ytterligare nödvändiga personalsatsningar och reformer. Skattesänkningen märks knappt i plånboken, där den som tjänar 35 000 kr bara får 17,50 kr mer per månad. Men pengarna kan göra stor skillnad i vården. Vi vill mer och föreslår därför en 10 öre högre skattesats jämfört med Mittenkoalitionens förslag.

Vänsterpartiet lägger därför en egen budget som visar att det finns politiska alternativ till vänster. Vi utgår från medborgarnas behov av jämlik vård fördelad efter behov och att det ska finnas en väl fungerande kollektivtrafik. Vi är välgrundade, konkreta och utformar våra förslag i dialog med medborgare, fackförbund och medarbetare i regionen. Vi föreslår omfördelning av ekonomiska resurser och strukturella förändringar som finansierar och möjliggör vår politik. Det ekonomiska ramverket i vår budget bygger på Mittenkoalitionens förslag. I tabell 2.1 visar vi vad som skiljer vårt förslag från Mittenkoalitionens.

Tabell 2.1

Vänsterpartiets förslag budget Region Stockholm 2026-28

Förändringar jämfört med Mittenkoalitionens förslag

	2026	2027	2028
Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN), MK förslag	74 207	76 698	79 408
Dubbelt natt-OB för undersköterskor i 24/7 verksamhet	185	185	185
Utökad grupp för gratis HPV-vaccin för pojkar	20	30	30
Mottagning för våldsutsatta	30	30	30
Insatser för att minska köerna i transvården	6	6	6
Halverad uppräknig av vårdvalen inom HSN	-60	-60	-60
Summa V	74 388	76 889	79 599
Primärvårdsnämnden. MK förslag	16 648	17 366	18 053
2 % ytterligare uppräknig till VC, totalt 7 %	156	156	156
Insatser för tillgängligare primärvård		51	94
Folk tandvården tar över all specialiserad tandvård för barn. Minskar kostnaderna.	-15	-30	-30
Summa V	16 789	17 543	18 273
Trafiknämnden. MK förslag	15 750	16 218	16 665
Sänkning av SL-taxans reducerade pris till 375:- för barn, ungdomar, studenter och pensionärer	470	470	470
Terminskort för studenter ersätts av sänkt taxa ovan	-50	-100	-100
Slopad tremilsgräns i färdtjänsten	20	20	20
Framkomlighetsåtgärder	20	30	30
Färdplan "Egen regi busstrafik"		70	70
Tågvärdar på pendeltåg återinförs (75 mkr utöver de 75 mkr i MK:s budget för trygghetsåtgärder i pendeltrafiken)	75	75	75
Ombordpersonal på Roslagsbanan	20	20	20
Färre ordningsvakter	-30	-45	-45
Inga trygghetsvärdar ("röda jackorna")	-11	-26	-26
Summa V	16 264	16 732	17 179
Regionstyrelsen. MK förslag	3 159	3 266	3 349
Klimat & energisatsningar (incitamentspott)	20	20	20
Besparing politikerarvoden och politisk organisation	-7	-7	-7
Besparing Fordonsdalen	-6	-6	-6
Summa V	3 167	3 274	3 356
Kulturnämnden MK förslag	647	665	683
Stöd till fria kulturlivet i hela länet	15	15	15
Ökad tillgång till kultur inom vården	5	5	5
Inköp av konst som kompletterar och värnar procentregeln	4	4	4
Pilotprojekt kulturbussar	1	1	1
Summa V	672	690	708
Klimat- och regionutvecklingnämnden. MK förslag	196	202	208
Patientnämnden. MK förslag	37	38	40
Fastighets- och servicenämnden. MK förslag	0	0	0
Summa anslag Vänsterpartiets förslag	111 513	115 368	119 363

Summa Mittenkoalitionens anslag	110 644	114 453	118 406
Skillnad	869	915	957
Mittenkoalitionens resultat	75	100	100
V finansiering och resultat			
Skattesats 12,43 (10 öre mer än MK)	868	914	957
Resultat Vänsterpartiets förslag	75	100	100

3. Kompetensförsörjning och personalens arbetsvillkor

Kompetensförsörjning både på kort och lång sikt är den enskilt viktigast framgångsfaktorn för kvalitet i regionens verksamheter. Minskad personalomsättning är avgörande för att få till ett fungerande lagarbete i personalgrupperna, kostnadskontroll och ekonomi i balans. Vi har därför samlat alla våra förslag kring personalfrågor och kompetensförsörjning i ett eget avsnitt. Det är regionstyrelsen som ytterst ansvarar för HR-frågor, men det berör naturligtvis alla nämnder och bolag. De uppdrag vi lägger här ska övergripande handhas av regionstyrelsen men är även uppdrag till de olika nämnderna i tillämpliga delar.

3.1 En arbetsgivare dit personalen söker sig

För att kunna rekrytera, behålla och utveckla personal måste regionen vara en bra arbetsgivare. Vänsterpartiet satsar på en offensiv personalpolitik, där vi förbättrar arbetsmiljön, lönerna och inflytandet för vår personal. På så sätt kan regionen lättare rekrytera och behålla medarbetare. Med en delaktig och medskapande personal kan regionen utveckla kvalitet och hitta verkliga effektiviseringar. För att regionen ska kunna kliva in som en ansvars-tagande arbetsgivare behöver vi i så stor utsträckning som möjligt ta tillbaka verksamheterna i egen regi, samt ha som minimikrav att kollektivavtalsvillkor följs i upphandlade verksamheter.

Hög personalomsättning medför stora kostnader. Rekrytering och introduktion kostar pengar. En studie från Fackförbundet Vision visade att varje nyrekrytering redan 2015 i snitt kostade en halv miljon kronor i rekryterings- och introduktionskostnader. Många som byter jobb gör det på grund av missnöje med pressade arbetsvillkor, dåliga arbetstider och låga löner. Lönepolitik och anställningsvillkor ska förbättras, så att det faktiskt lönar sig att stanna länge. Fast anställning och heltid ska fortsatt vara normen i regionens verksamheter.

Region Stockholm är en av landets största arbetsgivare och har därför ett direkt och stort inflytande i avtalsrörelse kring arbets- och lönevillkor. Region Stockholm ska verka inom Sveriges kommuner och regioner (SKR) för en långsiktigt hållbar arbetsgivarpolitik. Vi vill driva på för att SKR ska verka för en strategi för generell arbetstidsförkortning. Det duger inte att som arbetsgivare och enskilt största aktör passivt gömma sig bakom SKR.

Om specialiserad vårdpersonal går över till öppenvård som riktar sig till friskare patientgrupper, innebär det också att viktig specialistkompetens inte kommer till användning där behoven är som störst. Genom förbättrade arbets- och lönevillkor minskar vi behovet av inhyrd personal och säkerställer att handledare finns för utbildning och introduktion av nya medarbetare. Stängda vårdplatser till följd av personalbrist leder till överbeläggning, minskad patientsäkerhet och stress. Att viktig vård och infrastruktur i dag ligger i privat regi försvårar kompetensförsörjningen, exempelvis för arbetsplatsförlagd utbildning och praktik.

Det viktigaste för att kunna rekrytera och behålla personal är att ramarna för verksamheterna är tillräckliga för att ge rimliga arbetsvillkor, löner och bemanning. Utöver det är det viktigt att personal har förmåner som visar uppskattning och som märks i vardagen. Vår budget, liksom Mittenkoalitionens, ger subventionerat SL-kort till alla anställda av Region Stockholm och fria arbetsskor till anställda inom vården.

3.2 Schyssta villkor i alla verksamheter som finansieras av regionen

Regionen finansierar en vildvuxen flora av privata utförare och entreprenörer. Det är av mycket stor vikt att arbetsvillkoren i dessa verksamheter är goda. Personalen ska ha kollektivavtal och seriösa villkor. Inga upphandlingar ska kunna vinnas genom dumpade löner och pressad arbetsmiljö för personalen. Verksamheter som finansieras av regionen kan sluta avtal antingen genom upphandling (Lagen om offentlig upphandling, LOU) eller vårdval (Lagen om valfrihetssystem, LOV). Båda avtalsformerna är styrda av EU:s upphandlingsdirektiv som ofta påstås innebära att upphandlande myndigheter inte kan ställa krav på kollektivavtalsvillkor i samband med upphandling samt att långa led av underentreprenörer möjliggörs. Det vill Vänsterpartiet att Region Stockholm utmanar juridiskt, då kollektivavtal och maximalt två underentreprenörsled är två enkla åtgärder för att stärka arbetsmiljön, förebygga lönedumpning och trygga personalens rättigheter i de privatdrivna verksamheterna. Med all typ av upphandlad vård har regionen som beställande myndighet nästintill obefintligt inflytande över personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö. För att kunna styra dessa frågor och för att säkra framtidens kompetensförsörjning är Vänsterpartiets målbild att alla välfärdens kärnverksamheter ska drivas i egen regi.

I takt med att vissa prioriterade verksamheter tas tillbaka i egen regi, så som skett med ambulansen, är det av yttersta vikt att personalens arbetsvillkor värnas i övergångarna. Vänsterpartiet anser att det är orimligt att personalen får sämre villkor i samband med övertag i väntan på att regionens strukturer hinner i kapp.

I kollektivtrafiken är all drift av trafiken upphandlad. Vi ser hur det leder till försämrade arbetsvillkor. Personalens arbetsvillkor måste förbättras omgående. Vänsterpartiet vill därför att trafikförvaltningen tar ett större ansvar för arbetsmiljö, utbildning och kompetensfrågor för all personal som arbetar i kollektivtrafiken. Till dess att målet om att trafiken ska bedrivas i egen regi realiserats, ska SL ställa krav på kollektivavtalsvillkor, bra arbetsmiljö, kompetensutveckling, meddelarfrihet samt tillgång till utrymmen för rastrum och personaltoalett. Under arbetsdagen ska tillgång till toalett, omklädningsrum, lunchrum och pausrum säkras för all personal i kollektivtrafiken. Vidare är vår ambition att alla som arbetar inom kollektivtrafiken ska få åka avgiftsfritt i SL- och skärgårdstrafiken under och i anslutning till arbetstiden. Trygga anställda ger en trygg kollektivtrafik. Det är SL:s ansvar att de som arbetar i kollektivtrafiken har trygga anställningar, bra villkor, tillräckligt många kollegor med rätt utbildning och en bra arbetsmiljö utan ensamarbete. Det ansvaret kan inte överlåtas helt på trafikutövarna och måste krävställas i upphandling. För att få effekt måste kraven även gälla underentreprenörer. Generellt sett ökar risken för missförhållanden med antalet underentreprenörsled. Antalet underentreprenörsled måste därför begränsas.

3.3 Vårdpersonal

Vårdpersonalen är den viktigaste resursen inom hälso- och sjukvården och deras arbete ska värderas därefter. När personalen har goda villkor och en bra arbetsmiljö säkras också en god vård för invånarna.

Dagens splittrade vårdssystem har lett till att vårdpersonalen går på knäna med åtskilliga övertidstimmar och avbrutna semestrar som följd. Många som arbetar inom vård och omsorg riskerar därför att själva bli sjuka av sina arbeten. Det är varken hållbart eller värdigt.

Det vill Vänsterpartiet ändra på. Genom en modern personalpolitik som förbättrar arbetsmiljön, arbetstiden och lönen för personalen kan regionen bli en eftertraktad arbetsgivare som lättare kan rekrytera, behålla och utveckla personalen. Forskning har visat att en god personalkontinuitet minskar återinläggningar och akutbesök för patienter med kroniska sjukdomar. Att satsa på personalen är alltså en ”win-win”-situation som gynnar alla.

Ungefär var fjärde kvinna som arbetar inom hälso- och sjukvård blivit utsatt för våld i nära relation. Det betyder att en betydande andel av Region Stockholms anställda någon gång har upplevt våld i nära relation. Regionens anställda spenderar oftast majoriteten av sina dagar på arbetet, varför regionen har ett stort ansvar för de anställdas välmående. Är man våldsutsatt i hemmet påverkar det ens hälsa, arbetsförmåga och hela livssituation. Det som påverkar ens arbetsförmåga är en fråga för arbetsgivaren. Därför anser Vänsterpartiet att regionens arbetsgivaransvar bör förtydligas vid våldsutsatthet.

Hållbara arbetsvillkor med fast anställning och heltid som norm

Vänsterpartiet vill se en kraftfull satsning på personalen. Det ska löna sig att stanna kvar på en arbetsplats. Att byta jobb ska inte vara enda möjligheten att få höjd lön. För att säkerställa god löneutveckling bör regionen införa ett system med permanenta lönetrappor för personal som stannar kvar i verksamheten.

Hög personalomsättning är dyrt och påverkar både arbetsmiljö och patientsäkerhet negativt. Många vakanser leder dessutom till stora omkostnader för inhyrd personal. Den totala kostnaden för inhyrning av medarbetare inom hälso- och sjukvården i Region Stockholm uppgick år 2022, under borgerligt styre, till över 1,1 miljarder kronor. Den kraftiga minskningen av inhyrd personal som påbörjats under mandatperioden visar att man vill satsa på de egna medarbetarna, men mer måste till. Vänsterpartiet vill se varaktigt höjda ersättningar för obekväm arbetstid för både undersköterskor och sjuksköterskor, samt att möjligheten till att skriva av studielån för personal som arbetat länge inom regionen utreds.

Villkoren för arbete på obekväm arbetstid varierar mellan olika yrkesgrupper, såväl generellt som inom Region Stockholm. Detta beror utöver avtalsförhandlingar i vissa fall också på politiska beslut. Region Stockholm ska verka för att oskäligen skillnader i OB-ersättning och andra villkor utjämnas, inom ramen för partsmodellen. Arbetet ska ta hänsyn till pågående partsgemensamt arbete på både nationell och regional nivå. Vänsterpartiet budgeterar för dubbelt OB-tillägg nattetid för undersköterskor från och med 2026.

Medarbetare inom vården ska ha möjlighet till mer flexibla arbetsvillkor på individnivå gällande scheman och avtal. Regionen ska i enlighet med arbetsmiljökommissionens förslag jobba för större möjligheter för medarbetarna att jobba på distans. Den som på grund av livssituation kan tänka sig att jobba mer kväll och helg ska få göra det, med kortare veckoarbetstid. Samtidigt ser Vänsterpartiet positivt på att nya EU-direktiv om elva timmars dygnsvila har införts i Sverige, som ska garantera samma rätt till dygnsvila som övriga på arbetsmarknaden. För att få till en hållbar arbetsmiljö i våra akutverksamheter med elva timmars dygnsvila krävs också en parallell förkortning av veckoarbetstiden.

Modern arbetstid och fortbildning

För att minska stressen och trygga hälsan för vårdpersonalen behöver tid ges för återhämtning. Vänsterpartiets mål är sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Men arbetstidsförkortning inom sjukvården kan och måste se olika ut beroende på verksamhetens uppdrag. Det kan handla om kortare arbetsdagar, kortare arbetsvecka eller anställningar där 100 procents lön ges för 80 procents jobb. Som ett första steg mot en långsiktig arbetstidsförkortning ska Region Stockholm reglera ned veckoarbetstidsmättet, för vårdpersonal som

jobbar årets alla dagar och tider, från dagens 38,25 timmar till 37 timmar i regionens 24/7-avtal. Det är en reform som är efterfrågad av personalen och ger utrymme för återhämtning och minskade sjukskrivningstal.

Ett tvåårigt arbetstidsförkortningsprojekt som inkluderar ca 700 medarbetare i operationsverksamhet på regionens akutsjukhus, inklusive Norrtälje sjukhus, har startats 2025. Ytterligare ett verksamhetsområde med lika många medarbetare ska inkluderas i pilotprojektet under 2026. Syftet är att ge sjuksköterskor och undersköterskor på operationsavdelningar en mycket efterlängtat rätt till betald återhämtning. Operationsavdelningarna har historiskt dragits med hög personalomsättning och stor andel hyrpersonal. Arbetstidsförkortningsprojektet kommer förhoppningsvis ge andrum i verksamheterna och vara en första signal på vilken personalpolitik som Region Stockholm vill driva framåt som arbetsgivare.

För att medarbetare och verksamheter ska få utvecklas ska regionen ge vårdpersonal tillgång till relevant vidareutbildning med bibehållen lön. Vänsterpartiet vill under mandatperioden utreda möjligheten till obligatorisk fortbildningstid på cirka 15 procent av arbetstiden. Undersköterskor ska likt övriga inom vårdprofessionerna erbjudas betald specialistutbildning. Vidareutbildning är särskilt viktigt inom primärvården som ska ta över mycket vård från sjukhusen. Dagens produktionsstyrda ersättningssystem ger dåliga möjligheter till fortbildning, vilket på sikt försämrar primärvården. De privata vårdgivarna saknar ofta infrastruktur för att kunna erbjuda kvalitativa utbildningsplatser. För att stärka nyutbildades yrkeskompetens och trygghet vill Vänsterpartiet att regionen ska utreda förutsättningarna för att erbjuda nyutexaminerade sjuksköterskor ett kliniskt basår, samt ett traineeprogram för undersköterskor på akutsjukhusen. Det är att ta arbetsgivaransvar och visar att man satsar på och investerar i personalen från början.

En stor utmaning med kompetensförsörjningen i Region Stockholm är tillgången på praktik- och utbildningsplatser. Privat verksamhet har inte haft samma krav på sig som akutsjukhusen och verksamheter i egen regi vad gäller att utbilda vårdpersonal och studenter i regionen. Därför ska tillgången på praktik- och utbildningsplatser säkras genom verksamhet i egen regi samt krav i avtal med privata utförare av regionens verksamheter. Professionen har även larmat om att exempelvis ST-läkare inom hud i Region Stockholm som gör hela sin utbildning inom vårdval går miste om nödvändig breddkompetens. Vänsterpartiet vill därför att ST-utbildning för läkare inom specialiteter där professionen bedömer så lämpligt, exempelvis hud, ska utgå från större enheter för att säkra nödvändig behörighet hos specialisterna.

Regional kommission för arbetsmiljön inom sjukvården

Vittnesmål och larm från vårdpersonal om ohållbar arbetsmiljö med medföljande risker för patientsäkerheten har avlöst varandra under de senaste åren. Dessa måste tas på största allvar. Efter krav från Vänsterpartiet tillsattes efter maktskiftet i regionen en regional kommission tillsammans med vårdfackliga organisationer med uppdraget att se över vårdens arbetsmiljö och vårdplatsbrist. Arbetsmiljökommissionen har presenterat en slutrapport med förslag till förändringar och insatser. Rapporten har överlämnats till förvaltningen för kostnadsberäkningar av förslagen som kommer att presenteras under hösten 2025. Vänsterpartiet driver redan några av förslagen, t.ex. arbetstidspiloten för att främja återhämtning och arbetet för en bättre dialog mellan politiker, beställare och fackliga organisationer. Vi ser fram emot kostnadsberäkningar från förvaltningen för att kunna driva fler förslag.

Motverka tystnadskultur

Att förbättra vården är en viktig drivkraft för många vårdanställda. Tyvärr präglas delar av Region Stockholms sjukvård av en ökad tystnadskultur. Handlingsutrymmet för

medarbetare och chefer att förändra är litet. Det har inte minst det upprop från vårdpersonal i samband med avskedandet av en förlossningsläkare visat. Läkarförbundet genomförde en undersökning om tystnadskultur på Karolinska universitetssjukhuset som visade att 70 procent av läkarna upplevde en tystnadskultur på arbetsplatsen och att 40 procent av de fackliga företrädarna hade mötts av repressalier när de framfört kritik. Offentlig sjukvård som tystar ner personal hör inte hemma i en demokrati, och är ett hot mot patientsäkerheten. Regionen måste lyssna på sina medarbetare och fackförbund. Tystnadskulturen ska med alla medel motverkas. Regionen ska verka aktivt för att medarbetaren ska kunna, vilja och våga hjälpa invånarna. Ett krav från Vänsterpartiet är därför att en extern granskning av tystnadskulturen på Karolinska sjukhuset genomförs, samt att en tidsbegränsning av chefsuppgifter utreds. De som leder vårdens organisation ska vara grundade och förankrade i de beslut som tas.

Rasism inom vården är ett problem som drabbar patienter genom sämre bemötande och vård, men även vårdpersonal. Det är känt att vissa vårdgivare som har avtal med Region Stockholm låtit patienter välja etnicitet på sin behandlande vårdpersonal. Det är bevis på en rasistisk struktur som är förkastlig och oacceptabel. Vänsterpartiet vill se en genomlysning av regionens avtal och direktiv med alla vårdgivare utifrån diskrimineringslagstiftningen och införa sanktioner mot de vårdgivare som bryter mot den. Rasism inom sjukvården kan aldrig accepteras och det måste finnas tydliga konsekvenser för de vårdgivare som aktivt förstärker den.

En inkluderande arbetsgivare

Region Stockholm behöver bli en mer tillgänglig, inkluderande, och konkurrenskraftig arbetsgivare. Därför uppdras Regionstyrelsen att, tillsammans med samverkansrådet för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar, genom kunskaps-spridning och dialog verka för att bli en mer inkluderande och tillgänglig arbetsplats för personer med funktionsnedsättningar.

3.4 Mer personal i kollektivtrafiken

Resenärer ska kunna känna sig trygga i och kring kollektivtrafiken och trygghetsarbetet måste inriktas på resenärernas olika behov. Vi vill ha mer synlig personal i kollektivtrafiken. Personal på plats gör kollektivtrafiken tryggare och säkrare för alla, då de kan vara behjälpliga för personer med särskilda behov och minska vandalisering och nedskräpning. Ombordpersonal behövs på pendeltågen och lokalbanorna för både resenärer och för förarna som annars blir utelämnade som enda personal vid krissituationer. Därför är det viktigt att personal med adekvat utbildning och spårbehörighet återinförs ombord på pendeltågen och att de finns kvar på lokaltågen, samt att det finns gott om personal på stationerna. Det måste finnas tillräckligt med ordinarie personal med rätt utbildning i hela systemet för en trygg, säker och god resenärs- och arbetsmiljö. Ordningssvakter ska bara undantagsvis behöva kallas in. Därför väljer vi att skära ner på antalet ordningssvakter och i den takt som är möjlig avveckla systemet med trygghetsvårdare för att i stället omfördela resurserna till mer personal med adekvat utbildning såsom exempelvis ombordpersonal med spårbehörighet.

Bättre arbetsvillkor

En för resenärerna väl fungerande kollektivtrafik kräver bra arbetsvillkor för personalen, vars yrkesstolthet är att ge och upprätthålla en god service åt resenären, inte att spara pengar och skapa vinst för ett företag. Personalen är den viktigaste tillgången och arbetsplatserna

inom kollektivtrafiken ska präglas av tillit till de anställdas kompetens. Dagens återkommande upphandlingar skapar osäkra anställningar och pressade arbetsvillkor, vilket också går ut över kvaliteten på trafiken. I dag råder det allvarlig brist på bussförare, tågförare, verkstadspersonal och andra personalkategorier inom kollektivtrafiken. Problematiken kvarstår och vi vill därför snarast möjligt återinföra tågvärdarna i pendeltågstrafiken. I förhandlingarna inför 2024 års budget fick vi igenom ett permanent tillskott om 75 miljoner kronor för att öka säkerheten och tryggheten i pendeltågstrafiken, exempelvis införa ombordpersonal med spårbehörighet där behoven är som störst. Pengarna är tyvärr inte tillräckliga för att återinföra tågvärdarna fullt ut och därför satsar vi ytterligare 75 miljoner kronor så att det därmed sammantaget finns 150 miljoner kronor att använda för att återinföra tågvärdarna. Vi avsätter också 20 miljoner kronor för att återinföra och bibehålla ombordpersonalen på Roslagsbanan.

För trafikpersonalen i kollektivtrafiken är det inte ovanligt att i tjänsten behöva förflytta sig med SL-trafiken från en plats till en annan, samt efter avslutad arbetstid tillbaka till platsen där arbetspasset startade. Förarna som ser till att resenärerna kommer fram ska inte själva behöva betala denna typ av arbetsresor.

För en välfungerande kollektivtrafik måste kompetensförsörjningen säkras vilket kräver förbättrade arbetsvillkor och slut på upphandlingarna av trafiken. Vårt mål är att kollektivtrafiken har personal som trivs och är stolta över att bidra till en fungerande region. För att nå dit måste vi bedriva den i offentlig, egen regi utan vinstintressen.

I förhandlingarna med den styrande Mittenkoalitionen fick vi i budgeten för 2024 igenom ett permanent trafiksamverkansforum för fackliga representanter, trafikförvaltningen och trafikutövere. Tanken med forumet är att det särskilt ska beakta arbetsmiljöfrågor och under 2024 förväntades dialogen utröna hur kravställning och uppföljning avseende arbetsmiljö kan skärpas i upphandlingarna samt hur dialogen och samverkan i samband med större organisatoriska förändringar kan förbättras. Forumet hade ett första konstituerande möte i december 2024 och har i skrivande stund under 2025 haft några möten som av arbetstagarorganisationerna beskrivits som positiva. Det har dock ännu inte presenterats några konkreta resultat. Utan att förekomma vad forumet kommer fram till ser vi införandet av ett nöjd personalindex som ett möjligt sätt att följa upp krav på goda arbetsvillkor. Ett index kan kopplas till sanktioner om inte trafikutövaren lever upp till en i upphandlingen specificerad nivå. För att säkerställa krav på goda arbetsvillkor är det viktigt att också den demokratiska insynen i upphandlingarna stärks. Upphandlingsunderlagen som specificerar kraven måste upp i trafiknämnden för politiskt beslut, och inte som nu vara delegerat till tjänstemännen.

Uppdrag och förändrade anslag

Uppdras till regionstyrelsen och alla nämnder i tillämpliga delar

- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utveckla en personalstrategi för långsiktig personalförsörjning och kvalitetsutveckling. Regionen ska ligga i framkant som arbetsgivare för goda arbetsvillkor och personalinflytande.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att ge tydliga direktiv för hur Region Stockholm ska agera som arbetsgivare inom ramen för SKR.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att förverkliga att fast anställning och heltid ska vara normen i regionens verksamheter.

- ✓ Regionstyrelsen uppdras att skärpa kraven på goda arbetsvillkor i upphandlingar och skärpa kontrollen att kraven efterlevs. Utveckla samarbetet med fackliga organisationer kring uppföljning och kontroll av privata utförare och entreprenörer. Regler kring och begränsning av antalet underleverantörer ska införas vid upphandling.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att säkra att alla anställda i av Region Stockholm finansierad verksamhet omfattas av kollektivavtal, även i privata vård- och transportföretag.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att säkra att vårdpersonal med specialistkompetens får högre lön och bättre arbetsvillkor. Påbörja ett arbete med tydlig löneutveckling för sjuksköterskor och undersköterskor inom dygnet-runt-verksamheterna som ger permanenta lönehöjningar när medarbetarna stannar i verksamheten.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att under 2026 sänka veckoarbetstidens heltidsmått från 38:25/h till 37 /h per vecka med bibehållen lön i Regionens 24/7 avtal för grupper som jobbar samtliga veckodagar och tider på dygnet.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utreda omfattningen av oskäligen skillnader i villkor för arbete på obekvämt arbetstid, inklusive OB-ersättning, och ta fram förslag på hur omotiverade skillnader i villkor kan utjämnas.
- ✓ Regionstyrelsen ges i uppdrag att under 2026 avsätta 100 miljoner kronor till insatser för en hållbar arbetsmiljö i Region Stockholms verksamheter där hälso- och sjukvården kommer att prioriteras.
- ✓ Regionstyrelsen ges i uppdrag att avsätta 300 mkr för strategiska och långsiktiga satsningar på kompetensförsörjning.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utreda möjligheten till att skriva av studielån för personal som arbetat länge inom regionen.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras, att i samråd med regionstyrelsens samverkansråd för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar, verka för att Region Stockholm ska bli en mer inkluderande och tillgänglig arbetsplats för personer med funktionsnedsättningar genom kunskapsunderlag och koncernövergripande dialoger.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att återinföra tågvärdarna på pendeltågen.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att säkerställa att trafiken på Roslagsbanan bedrivs med ombordpersonal.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att ta fram och implementerar en lösning för att all personal i kollektivtrafiken under och i anslutning till arbetstiden ska kunna åka avgiftsfritt i SL- och WÅAB-trafiken.

Ändrade anslag jämfört med budgetförslag från Mittenkoalitionen. Belopp i miljoner kronor

	2026	2027	2028
Dubbelt natt-OB för undersköterskor i 24/7 verksamhet	185	185	185
Tågvärdar på pendeltågen återinförs (utöver de permanenta extra 75 mkr för trygghetsinsatser i pendeltrafiken)	75	75	75
Behåll ombordpersonal på Roslagsbanan	20	20	20
Färre ordningsvakter i kollektivtrafiken	-30	-45	-45
Nedtrappning av funktionen trygghetsvärdar – ”Röda jackorna”	-11	-26	-26

4. Regionstyrelsen

4.1 Demokratisk styrning

Den demokratiska styrningen av regionen ska fördjupas på alla nivåer. Medborgarna och politiken ska ha insyn och det ska vara tydligt var och av vem viktiga beslut fattas. Där beslutsmyndighet lagts ut på privata aktörer eller styrelser med begränsad möjlighet till insyn är vår inriktning att makten ska återföras till de demokratiskt valda organen.

Den beställarutförarmodell som ofta tillämpas i regionen leder till ökad byråkrati och administrativa kostnader. Modellen ska avskaffas. Vänsterpartiet vill införa en modell som bygger mer på samarbete och utveckling. På verksamhetsnivå ska regionen tillämpa tillitsbaserad styrning och lämna detaljstyrning med New Public Management som grund i det förflutna. Personalens kompetens, arbetsglädje och inflytande är kärnan för att styra effektivt mot god kvalitet.

Politiken ska ha goda villkor att verka för att ha förmåga att styra och ha insyn i en sådan stor organisation som Region Stockholm. Politiker ska ha arvoden som motsvarar arbetsinsats och ansvar och partistödet ska ge förutsättningar för partierna att vara medborgarnas kanal in i regionpolitiken. Samtidigt får inte arvoden vara orimligt höga, då urholkas medborgarnas förtroende för politiken. Vänsterpartiet föreslår därför justeringar för politiska arvoden och i den politiska organisationen med 6,5 mkr där riktmärket för regionrådsarvode sänks från 80 procent av ett statsrådsarvode till 60 procent.

4.2 Ta tillbaka det privatiserade

Vänsterpartiet vill återta Region Stockholms kärnverksamhet i egen regi. De omfattande privatiseringarna är på systemnivå ineffektiva, odemokratiska och kostnadsdrivande. Återtagande låter sig inte göras över en natt utan bör ske gradvis och vara strategiskt planerat. Regionstyrelsen ska leda detta strategiska och långsiktiga arbete.

I de fall som privata alternativ bedöms som ändamålsenliga och viktiga komplement till det offentliga ska dessa upphandlas. Upphandlingarna ska vara transparenta och ställa tydliga krav på kvalitet, arbetsvillkor, klimatpåverkan med mera. Marknadslösningar som LOV och vårdval ska, så långt lagstiftningen medger, avskaffas.

När komplement till det offentliga är ändamålsenligt vill vi främja samarbete med ideella aktörer. Formerna reserverad upphandling och IOP-avtal (IOP står för Idéburet offentligt partnerskap) ska utvecklas.

Vänsterpartiet vill också att merparten av Region Stockholms servicearbete bedrivs i egen regi, då förutsättningarna för samarbete och utveckling blir bättre. Det finns alltid en risk att en vinstdrivande aktör måste kompromissa med kvalitet och/eller arbetsvillkor för att kunna hålla konkurrensmässiga priser. Rengöring och underhåll är områden som regleras av hälso- och sjukvårdslagen. Så kallad facility management (FM) som är hanteringen av allt som rör skötseln av fastigheter, som fastighetsservice, lokalvård, kontorsservice, konferensservice, telefoni och kundtjänst, säkerhet och produktionsservice bör bedrivas i egen regi.

4.3 En effektiv organisation

Region Stockholm är en mycket stor organisation som förvaltar miljardbelopp av skattebetalarnas pengar. Regionledningskontoret behöver stärka sin roll för samordning mellan förvaltningarna, för ökad kostnadskontroll och stävande av en administrativ överbyggnad som inte gagnar kärnverksamheterna. Om inte denna stramhet finns i regionledningen riskerar alla ekonomiska utmaningar att resultera i nedskärningar i kärnverksamheterna.

Vi tillbakavisar styrning som sker med ospecificerade effektiviseringskrav. Det resulterar oftast i verksamhetsnedskärningar och/eller försämringar i personalens arbetsvillkor.

Vänsterpartiet anser att effektivisering i dag främst ska ske genom:

- En personalpolitik som minskar personalomsättning och behov av inhyrd personal.
- Samordning av verksamheter, inklusive tillbakatagande av privatiserad verksamhet.
- Personalens delaktighet och inflytande. Personalen sitter ofta på kunskap som kan leda till nya effektivare arbetssätt och innovationer.
- Slopande av konstlade marknadsexperiment.
- Ökad kostnadskontroll i stora investeringar.

4.4 Regional utveckling för en region som håller ihop

De ökande ekonomiska och sociala klyftorna får tydliga rumsliga uttryck i en storstadsregion. Det är stora skillnader i levnadsvillkor mellan kommuner i länet och mellan olika bostadsområden. Segregationen i sig blir ett problem som förstärker effekterna av socioekonomiska skillnader. När människor med olika bakgrund inte längre möts i vardagen i skolor, föreningar eller i det offentliga rummet riskerar samhällsgemenskapen att krackelera. Fördomar och hat mot ”de andra” ökar. En aktiv regionplanering med ambitioner att utjämna kan minska klyftorna.

Vänsterpartiet vill att regionplaneringen ska bli mer styrande och få ytterligare resurser och större tyngd för att göra skillnad. Det räcker inte med fina planer, vi måste gå från ord till handling. Genom ett ökat genomförande av den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF 2060) kan de växande sociala klyftorna motarbetas och utvecklingen på sikt vändas. Stockholmsregionens utveckling ska inte främst fokusera på tillväxt utan på att skapa goda, jämlika och jämställda förutsättningar att bo och verka i Region Stockholm. Gemensam välfärd, tillgång till bostäder, kultur, natur och välmående ekosystem är självklara delar i en sådan framtid.

I vårt arbete med framtagandet av den regionala utvecklingsplanen har vi inspirerats av 15-minutersstaden. Vi vill att alla boende i Region Stockholm ska ha nära tillgång till grundläggande service. En ska med cykel eller kollektivtrafik på kort tid kunna ta sig från hemmet till de viktigaste platserna, som skolan, mataffären, kultur, idrott och natur. På det sättet kan vi minska behovet av klimatbelastande transporter och skapa trivsamma städer och samhällen. Även i landsbygdsområden och i skärgården är det viktigt att det finns tillgänglighet till samhällsservice och kultur. Vård behöver finnas i hela regionen och regionen bör ta tillbaka kontrollen över var vården placeras. Den fria etableringsrätten, som det tidigare borgerliga styret förlitat sig på, har lett till en överetablering i innerstaden medan det råder stor brist på vårdutbud i ytterområdena. Vänsterpartiets mål är att alla medborgare

i regionen ska ha tillgång till vårdcentral, öppenvård inklusive öron-näsa-hals, gynekologi, mammografi, BUMM, hud, psykiatri för barn och unga och beroendevård inom 30 minuter från sitt hem med kollektivtrafik.

Den tillväxt som sker i regionen måste innebära en utveckling av samhället där resurser omfördelas. Fler anställda i vården, en grön omställning och satsningar på kultur och den gemensamma välfärden leder till hållbar samhällsutveckling. Offentlig konsumtion i stället för privat konsumtion är en bättre användning av jordens begränsade resurser. En gemensamt ägd simhall med tusentals besökare belastar klimatet mindre än tusentals privata pooler. De kreativa och kulturella näringarna är grunden för omkring en femtedel av regionens bruttoregionprodukt. Det är en styrka att bygga vidare på.

Livsmedelsförsörjningen i regionen måste bli mer robust för att vi i framtiden ska vara bättre rustade för kriser och utmaningar. Odling i vårt närområde skapar en större resiliens. Den regionala utvecklingsplanen och de regionala tillväxtmedel som delas ut ska värna jordbruksmark, skynda på omställningen till ett hållbart jordbruk och uppmuntra till såväl storskaligt som småskalig odling vilket inkluderar stadsodling och kolonilotter.

Infrastruktur för transporter måste utvecklas i riktning mot minskade utsläpp. Vänsterpartiet verkar för satsningar på spårtrafik, god framkomlighet för bussar, cykelbanor och mot nya motorvägar. Den regionala trafikplaneringen ska syfta till att minska framtida bilberoende.

4.5 Infrastruktur och minskade utsläpp från resor och transporter

Trafik och transporter står för ungefär hälften av alla utsläpp i regionen och klimatkrisen kräver att våra resemönster förändras radikalt. En storstadsregion är beroende av väl fungerande transporter och förutsättningarna för att möta behoven med gemensamma mobilitetslösningar är i en storstad väldigt goda. För att ställa om från privatbilism till hållbara resor krävs både morot och piska. Kollektivtrafiken ska vara så attraktiv att den tar andelar från biltrafiken och gör att fler kan gå och cykla. Samtidigt måste det finnas incitament för att ställa bilen. Framkomligheten för kollektivtrafiken måste prioriteras på bekostnad av privatbilismen. Systemet med trängselskatter behöver utvecklas. Vänsterpartiet vill att trängselskatten regionaliseras och används trafikstyrande. Vi vill att den ska omfatta fler vägar och användas för att styra mot lägre trafikflöden och ökad framkomlighet för kollektivtrafiken. Intäkter från trängselskatten ska kunna användas till såväl drift som utbyggnad av kollektivtrafiken. Regionstyrelsen uppdras att utveckla en modell för en trafikstyrande regional trängselskatt och uppvakta staten för att genomföra förändringen.

Målen i den regionala utvecklingsplanen anger att 70 procent av resorna inom länet ska ske med gång, cykel eller kollektivtrafik 2030. Det finns dock ingen tydlig färdplan som beskriver utvecklingen dit och utvecklingen står i stort sett stilla. När RUFS 2060 under året klubbas uppdras regionstyrelsen att ta fram en trafikslagsövergripande strategi för hållbart resande. Strategin ska beskriva utvecklingen som behöver ske för olika transportslag så som bil, buss, spårbunden trafik, cykel och gång över tid och för olika typer av geografiska områden så som innerstad, olika typer av tätorter, regionala stadskärnor och landsbygd. Strategin ska syfta till att göra det övergripande målet om 70 procent resor med hållbara trafikslag 2030 konkret och visa en realistisk bild där geografiska och demografiska förutsättningar tas hänsyn till.

Vänsterpartiet vill att kollektivtrafiken i högre grad ska vara skattefinansierad då väl fungerande kollektivtrafik är något som gynnar hela samhället. Trots att resandet med kollektivtrafiken har minskat efter pandemin då fler jobbar hemifrån eller går och cyklar så måste kollektivtrafiken fortsätta att byggas ut och utvidgas för att attrahera dem som i dag kör bil. Det är stommen i regionens resande och får inte hindras av tillfälligt minskade biljettintäkter. Vi vill att linjenätet utvidgas, turtätheten ökar och biljettpriset minskar för att på sikt ha en avgiftsfri kollektivtrafik.

En övervägande andel av medborgarnas resor i regionen är kortare än 5 kilometer. Hela 70 procent av länets invånare beräknades 2019 kunna cykla till sitt jobb på kortare tid än 30 minuter. Det finns därför goda förutsättningar att fler ska cykla och då behövs fler och bättre cykelvägar. Vi vill att 30 procent av alla resor till och från arbetet ska göras med cykel 2030. Arbetet med cykelförhandlingar där regionen förhandlar med Trafikverket och kommuner för att bygga ut det regionala cykelnätverket behöver intensifieras för att fler och längre sträckor ska byggas årligen. Regionen ska också ta ett aktivt ledarskap för att säkra cykelparkeringar, möjlighet att ta med cykel i kollektivtrafiken och verka för ett regionalt låne-cykelsystem som anknyter till övrig kollektivtrafik. Ett ökat cyklande är inte bara bra för klimatet, det bidrar också till en förbättrad folkhälsa.

Region Stockholm behöver kraftigt begränsa flygresorna för både politiker och tjänstepersoner. Därför uppdras regionstyrelsen att under året revidera Region Stockholms *Riktlinjer för möten och resor* för att vara i linje med de regionala klimatmålen. Det inkluderar bland annat att personer som representerar regionen inte ska nyttja södergående inrikesflyg, med undantag för resor till Gotland.

Investera i framtidens infrastruktur och Nej till nya motorvägar

Järnvägen och spårbunden trafik är det mest klimatsmarta sättet att resa. Investeringar i spår och spårbunden trafik är sedan länge eftersatt. Vänsterpartiet vill satsa på järnvägen i hela landet såväl som i Region Stockholm. Investeringar ska styras av behov och regionala mål. I dag är många större projekt framförhandlade med medfinansiering av kommuner och staten, vilket innebär att vilka projekt som blir av styrs av vilka kommuner som har råd, inte av vilka investeringar i regionens kollektivtrafik som skulle göra störst nytta. De framförhandlade investeringarna måste följas upp och behov i kommuner som inte har råd med medfinansiering får inte bortprioriteras.

Transporter och resor med flyg behöver minska. Bromma flygplats bör omgående stängas för att göra plats för en ny klimatanpassad stadsdel med modern kollektivtrafik och billiga hyresrätter. Arlanda i sin nuvarande storlek kan hantera framtidens flygtrafik. Trots utmärkt järnvägsförbindelse är det i nuläget en liten andel som reser med tåg till Arlanda. För att minska utsläppen bör möjligheten att åka kollektivt till Arlanda förbättras och göras billigare. Region Stockholm uppdras att uppmana regeringen att avsluta avtalet med A-train som nu har monopol på Arlandabanan och tar ut en stationsavgift. Stationsavgiften behöver försvinna och Arlandabanan ingå i Trafikverkets spår för att kunna brukas på det sätt som är optimalt för samhället. Fler godstransporter in och ut ur regionen ska flyttas över till sjöfart och tåg. För att påskynda utbyggnaden och skapa bättre och snabbare tågtrafik mellan Oslo och Stockholm uppdras regionstyrelsen att bli delägare i samarbetet Oslo-Stockholm 2.55.

Vi säger nej till nya motorvägar i Region Stockholm eftersom de tränger undan viktiga resurser från kollektivtrafiken och leder till ökat bilberoende och ökade utsläpp. Det räcker inte med effektivare fordon och ökad andel förnybara drivmedel för att nå våra nationella klimatmål för transportsektorn, den totala biltrafiken behöver minska.

Vänsterpartiet har i alla instanser sagt nej till Förbifart Stockholm som nu byggs och Tvärförbindelse Södertörn som Trafikverket på uppdrag av regeringen planerar att bygga. Vänsterpartiet vill se ett stopp för planerade motorvägsprojekt i länet. Det inkluderar ett nej till Östlig förbindelse. Nya motorvägar skapar ökade utsläpp, nya barriärer och leder till en utspridd region, där fler måste och kan ta bilen till arbete, utbildning och fritidsintressen.

Trafikverkets fortsatta arbete med att förverkliga Tvärförbindelse Södertörn har bidragit till de kraftiga kostnadsökningarna för genomförandet av Spårväg Syd, vilket därmed hotar projektet i sin helhet. För Vänsterpartiet är det självklart att Spårväg Syd ska prioriteras. Tvärförbindelse Södertörn är en dinosaurie från en annan tid då nya motorvägar ansågs vara lösningen på transportproblem. Både själva bygget av motorleden och den därefter ökade biltrafiken medför allvarliga konsekvenser för miljö och klimat, samt för den sociala hållbarheten. Många av de objekt som är planerade i länsplan och nationell plan har legat där länge. Vi kräver att alla planerade men ännu inte byggda infrastrukturprojekt omprövas utifrån den nya kunskap som finns. Alla infrastrukturinvesteringar ska prövas utifrån klimatmål och den framtid vi vill ha.

4.6 Anpassning till ett förändrat klimat

Klimatförändringarna innebär mer extrema väderförhållanden med fler värmeböljor, kallare vinterväder, skyfall, förändrade grundvattennivåer och snabba temperaturväxlingar. Ett varmare klimat påverkar folkhälsan direkt med värmerelaterade sjukdomsfall och dödsfall men också indirekt med bland annat förändrad luftkvalitet, förlängda pollensäsonger och förändrade förutsättningar för smittspridning, vilket kan påverka inflödet av patienter till sjukvården. Extremt väder påverkar möjligheten att bedriva vård i befintliga lokaler. Även i Sverige har operationer behövt ställas in för att operationssalar varit överhettade eller för att lokaler blivit översvämmade. Framkomlighet för ambulanser och sjuktransporter samt sjukvårdens tillgång till vatten och el riskerar att bli påverkad i händelse av väderrelaterade olyckor.

Kollektivtrafiken är till sin natur väldigt beroende av väder. På andra håll i landet har vi sett väderrelaterade olyckor där tåg spårat ur eller vallar rasat på grund av översvämningar. I Region Stockholm påverkar snö, is, hetta och annat väder redan nu framkomligheten för kollektivtrafiken och tunnelbanestationer har översvämmats.

Region Stockholms alla verksamheter och byggnader behöver anpassas för denna nya verklighet för att även fortsättningsvis kunna leverera pålitlig sjukvård och kollektivtrafik. Vänsterpartiet vill att Region Stockholms förmåga att hantera extremväder och klimatförändringar kartläggs och redovisas för politiken på ett transparent sätt och att byggnader och regionens infrastruktur kontinuerligt anpassas. Anpassningarna kommer innebära stora investeringar på kort sikt, men att inte agera kan bli väldigt kostsamt på lång sikt.

4.7 Region Stockholms interna hållbarhetsarbete ska möta klimatkrisen

Klimatsmart sjukvård med fler cirkulära flöden

När sjukhus och andra vårdfastigheter byggs eller byggs om ska både byggprocessen och de nya byggnaderna vara klimatsmarta och livscykelanalyser användas. Geografiskt nära och effektiv vård minskar behovet av och antalet transporter. Regionens upphandling av

vårdmaterial måste präglas av hållbarhet och klimatsmarta val och maten som serveras i regionens vårdverksamheter ska ha låg klimatpåverkan.

Jordens resurser är ändliga och därför måste vi ställa om till att återbruka och använda varor och material om och om igen i stället för att tillverka nytt och kasta bort. I dag är vissa flöden i Region Stockholm till viss del baserade på återbruk. Textilier så som arbetskläder återbrukas, IT-utrustning och hjälpmedel i vården återtas när de inte längre behövs och lämnas vidare till nästa som behöver det. Men det räcker inte. För att nå nationella och regionala klimatmål måste cirkularitet genomsyra hela samhället och alla verksamheter. Vänsterpartiet vill att cirkularitet integreras i regionens kategoristyrningsarbete, alltså det arbete som görs för att samordna regionens enorma inköp. Fler flöden måste bli cirkulära för att minska sjukvårdens behov av engångsprodukter och minska svinn. Engångsmaterial ska bara användas när inga andra alternativ finns. Skyddsförkläden är ett exempel på en engångsartikel där cirkulära alternativ har integrerats i Region Stockholms verksamheter. Genom att samla ihop de cirkulära förklädena, göra dem till pellets och sedan nya förkläden minskar plastförbrukningen med två tredjedelar. Tillvägagångssättet ska bli standard i hela regionens egna och upphandlade verksamhet och behöver utvecklas för att omfatta fler liknande produkter så som engångshandskar. Fler områden där det finns potential för cirkulära flöden behöver identifieras och genomföras.

Minska klimatavtryck från konsumtion, inköp och mat

Regionen påverkar genom sina stora inköp och upphandlingar de konsumtionsbaserade utsläppen. Den koldioxidbudget som 2023 utarbetades av Region Stockholm visar de egna verksamheternas utsläpp. Klimathandlingsplan för Region Stockholm som beslutades under 2025 visar vilka åtgärder som behöver vidtas för att Region Stockholm ska nå sina klimatmål för egna verksamheter. Detta inkluderar de konsumtionsbaserade utsläppen. Styrkan med klimathandlingsplanen är att åtgärder ska identifieras och finansieras i den ordinarie budgetprocessen. För att påskynda arbetet finns även möjlighet att finansiera projekt genom den incitamentspott som etablerades 2025. Under 2026 uppdras regionstyrelsen att avsätta ytterligare 30 miljoner till incitamentspotten vilket ger den en total om 40 miljoner kronor utöver ordinarie driftbudget för att täcka kostnader för att anpassa eller ställa om verksamheten på ett sätt som leder till utsläppsminskningar. Vänsterpartiet ser att det är avgörande att politiken finansierar de åtgärder som behövs och satsar för att snabbt ställa om för minskade utsläpp. Fossila bränslen och produkter behöver fasas ut, engångsprodukter ersättas med cirkulära flöden och lägsta möjliga klimatavtryck kravställas i upphandling.

Livsmedelsproduktionen orsakar globalt stora klimatutsläpp. Dessa är till viss del oundvikliga, men för att nå klimatmålen behöver klimatavtrycket från maten som serveras i regionens verksamheter minska. Region Stockholm är en stor aktör som köper in livsmedel för miljonbelopp varje år. Genom att höja hållbarhetskraven kan regionen påverka leverantörer och producenter för ökad hållbarhet och genom att öka andelen inköpt mat från lokala producenter kan regionens resiliens främjas. Det innebär i praktiken att en större del av de produkter som konsumeras behöver vara växtbaserade och matsvinnet måste minimeras. I dag arbetar regionens olika verksamheter med många olika metoder och det behövs en större samsyn kring både mål och medel för att säkerställa att alla patienter, oavsett ålder och andra demografiska faktorer, kan serveras god, näringsrik, hälsofrämjande och samtidigt klimat- och miljömässigt hållbar mat. Vi vill därför på sikt att ett program för ökad måltidskvalitet kombinerat med låga klimatavtryck tas fram. För att stödja den biologiska mångfalden globalt ska en stor andel av inköpta livsmedel vara ekologiska. Det arbete som har inletts med etableringen av ett regionalt livsmedelskluster ska utvecklas och inkludera såväl jordbrukets klimatomställning som ökade hållbara och närodlat måltider i den offentliga sektorn.

Energieffektivisera och producera egen förnybar el

Den el som Region Stockholm köper och producerar ska vara förnybar. Men den billigaste och mest klimatvänliga energin är den vi inte behöver använda alls. Regionens verksamheter, inte minst kollektivtrafiken, är mycket energikrävande. Därför finns det stora möjligheter att spara pengar samtidigt som vi gör klimatnytta genom fortsatta energieffektiviseringar. I de senaste bussavtalen som Region Stockholm har ingått med trafikutövare, har det funnits krav på att fordonsflottan ska bestå av elfordon. Även i framtiden ställer Vänsterpartiet krav på att kollektivtrafiken körs på det miljö- och klimatomkostliga bästa alternativet. Därför är en snabb och omfattande utbyggnad av solceller på bussdepåer och andra lämpliga fastigheter något som Vänsterpartiet förespråkar. På så sätt kan resurser på sikt fördelas om från energiinköp till välfärden. Det projekt som pågår på Danderyds sjukhusområde, där man anlägger energibrunnar och geoenergi som ger tillgång till värme och kyla, visar att stora energivinster kan göras. Vänsterpartiet vill på sikt att liknande projekt genomförs vid regionens övriga sjukhus där så är möjligt.

I budget för 2025 gav Mittenkoalitionen med stöd av Vänsterpartiet fastighets- och servicenämnden i uppdrag att ”förbereda för genomförandebeslut för utbyggnad av solceller utifrån framtagna strategier under 2025. Som ett led i det skall lämpligt bolag i koncernen registreras som elproducent.” I januari 2025 beslutade fastighets- och servicenämnden att fastställa en framtagna solcellsstrategi inklusive en genomförandeplan för solcellsinstallationer. Den beslutade genomförandeplanen har, bland annat, inneburit påbörjade och kommande förstudier för solcellsinstallationer på regionens olika sjukhusområden.

Att kunna nyttja energin som hämtas in från nuvarande och kommande solcellsprojekt överdagens alla timmar innebär ännu ett steg mot ökad resiliens, vid kortare eller längre störningar. Därför ser Vänsterpartiet stora fördelar att bygga upp möjligheter till energilagring. Fastighets- och servicenämnden uppdras att utöka solcellsstrategin till att även omfatta utredning av möjligheter till energilagring i anslutning till solcellerna, för att mer effektivt och vid behov kunna använda solenergi alla dygnets timmar.

De besparingar som en ökad egenproduktion av el innebär ska komma regionens verksamheter till del och produktionen bör därför bedrivas i egen regi. För att finansiera strategiska satsningar på solenergi prioriterar Vänsterpartiet bort att etablera ett programkontor för Fordonsdalen 2.0 då vi ser att ett regionalt drivet programkontor kommer ha väldigt begränsad påverkan på fordonsindustrins omställning och minskade utsläpp.

Central hantering av Region Stockholms fordon

I nuläget samordnas endast en del av Region Stockholms fordon medan andra hanteras av respektive förvaltning och bolag. Genom att samordna ägandet och ansvaret för fordon inklusive all administration, service och uppföljning förväntas ett minskat antal fordon behövas genom ett effektivare nyttjande. Detta innebär lägre drift- och servicekostnader och mer frigjord tid för verksamheterna. Regionstyrelsen uppdras att införa en central hantering av Region Stockholms fordon. Samordning bedöms spara pengar på ganska kort sikt, öka takten på elektrifieringen och minska klimatutsläpp.

4.8 Social hållbarhet

Arbete med social hållbarhet ska vara integrerat i verksamheterna och inte ligga som en tyngande pålaga i form av en massa statistiska redovisningar. Social hållbarhet handlar om att följa konventioner och lagstiftning för att förverkliga lika rätt för grupper som vanligtvis

är underordnade i en maktordning och inte inkluderas i rådande normer – barn, personer med funktionsnedsättning, äldre, kvinnor, hbtq-personer, rasifierade och nationella minoriteter.

Nyckelfaktorer för framgång i det arbetet är fortbildning av personal, normkritiskt förhållningssätt och systematik som ger lätthanterliga rutiner inför beslut och verksamhetsplanering. Regionstyrelsen ansvarar för att främja detta i hela organisationen.

Funktionsrättskonsekvensbeskrivning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som godkänts av Sverige, fastslår att personer med funktionsnedsättning ska ha samma rätt i samhället som alla andra. Alla offentliga myndigheter, däribland kommuner och regioner, har ansvar för att konventionen blir verklighet och följs. Funktionsrättskonsekvensbeskrivning (FKB) är ett bra verktyg för att omsätta detta i praktiken. FKB innebär att regionen ska göra en helhetsbedömning av vilka effekter beslut har ur ett funktionsrättsperspektiv och beskriva det i beslutsunderlag. I verksamhetsplan för samtliga nämnder och bolag gavs 2025 uppdrag att införa funktionsrättskonsekvens i alla relevanta beslut och genomlys processer, metodstöd och kompetenstillgång för att säkerställa att rättigheter för personer med funktionsnedsättning analyseras, belyses och följs upp. Regionstyrelsen gavs uppdraget att följa upp nämndernas arbete. Att säkerställa funktionsrätt i beslut kräver ett kontinuerligt arbete. Därför uppdras samtliga nämnder att fortsatt utveckla sitt arbete med funktionsrättsbeskrivningar och samverkan med intresseorganisationer på området.

Uppdrag och förändrade anslag

- ✓ Regionstyrelsen uppdras att tillse att tillitsbaserad styrning och arbetssätt slår igenom på alla nivåer i regionens verksamhet.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att skärpa kostnadskontroll och uppföljning i stora investeringsprojekt. Tillse att ekonomiska kalkyler inför investeringsbeslut är realistiska.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utreda nya ägardirektiv till Locum avseende policy för hyressättning. Inriktningen på utredningen ska vara att undersöka modeller som ger lägre lokalkostnader för verksamheterna.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utarbeta en strategi för succesivt återtagande av driften av kollektivtrafik i egen regi.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att aktivt verka för att Spårväg Syd genomförs i sin helhet.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att stödja verksamheterna att forma fungerande rutiner för hur strategier för social hållbarhet integreras i verksamheterna på ett flexibelt och ändamålsenligt sätt.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att se över policy för upphandlingar för att möta klimatnödläget och främja social hållbarhet. Stärk tillämpningen och uppföljningen av regelverket.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att revidera Region Stockholms *Riktlinjer för möten och resor* för att vara i linje med de regionala klimatmålen.
- ✓ Regionstyrelsen och samtliga nämnder uppdras att utveckla processer kopplat till funktionsrätt och redovisa funktionsrättsbeskrivningar i alla relevanta ärenden

- ✓ Regionstyrelsen uppdras att ta fram en transportslagsövergripande strategi för hållbart resande, med avstamp i den nya regionala utvecklingsplanen - RUFS 2060. Den kommande strategin ska visa vägen mot en transporteffektiv region med fokus på att skapa förutsättningar för att nå reseandelsmålet för kollektivtrafik, cykel och gång.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utveckla arbetet med livscykelanalyser för klimat- och miljöpåverkan vid investeringar i infrastruktur, byggnader och vid större renoveringar i befintligt bestånd. Livscykelanalyser och miljöklassificeringar ska användas som beslutsunderlag som komplement till ekonomiska kalkyler.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att möjliggöra och verka för storskaliga havsbaserade vindkraftparker i RUFS och annan samverkan
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att avsätta ytterligare 20 miljoner kronor årligen till incitamentspotten för att möjliggöra att nämnder och bolag genomför utsläppsminskningar och energieffektiviseringar
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att ta samordna fastighets- och servicenämndens, respektive trafiknämndens framtagna solcellsstrategier, i syfte att finna stordriftsfördelar, utbyte av kunskap och gemensam utveckling
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utreda möjligheten till utbyggd energilagring för förnybar energi samt robust fossilfri reservkraft.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att utveckla en modell för en trafikstyrande regional trängsel-skatt och uppvakta staten för att genomföra förändringen.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras öka cirkulära flöden och minska användningen av engångsmaterial i vården.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att minska klimatpåverkan från livsmedel som köps in och serveras i regionens verksamheter.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att integrera cirkularitet i kategoristyrningsarbetet.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att bygga solceller på depåer som tidigare identifierats som lämpliga ytor för solpaneler
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att ta fram en IOP-strategi.

Ändrade anslag jämfört med budgetförslag från Mittenkoalitionen. Belopp i miljoner kronor

	2026	2027	2028
Minskade klimatutsläpp och energieffektiviseringar	20	20	20
Besparing politikerarvoden och politisk organisation	-7	-7	-7
Besparing Fordonsdalen	-6	-6	-6

5. Hälso- och sjukvårds-, akutsjukhus- och primärvårdsnämnden

5.1 Vård efter behov

I Sverige har ojämlikheten ökat kraftigt. Samtidigt vet vi att jämlika och goda uppväxt- och levnadsvillkor är grunden för en god hälsa. Region Stockholm är en ojämlik region med stora hälsoklyftor och skillnader i livslängd. Vänsterpartiet för en politik som motverkar segregationen i regionen. Sjukvårdssystemet ska kompensera för samhällets ojämlikheter, ett arbete som Vänsterpartiet med 44-punktsprogrammet har påbörjat.

Vården i Region Stockholm är i dag splittrad, svårnavigerad och det finns en bild av att det inte är någon som har överblick över helheten och tar ansvar. Marknadiseringen av vården har bidragit till att företag konkurrerar om patienter och ägnar mycket energi och resurser åt aggressiv marknadsföring av sina vårdtjänster. Detta sker på bekostnad av att behandla patienter, utbilda personal och bidra till en sammanhållen vård. Att bollas runt mellan olika aktörer och behöva återberätta sin sjukdomshistoria varje gång påverkar patientsäkerheten negativt. Att i stället ha fasta vårdkontakter ökar förtroendet för sjukvården, och WHO har konstaterat att en förstärkt primärvård, med fast läkare på plats, är den viktigaste reformen för att minska hälsoklyftor och förbättra folkhälsan.

De allra mest utsatta människorna i vårt samhälle saknar ofta fast bostad, arbete och lever utan EU-sjukförsäkring. I den gruppen finns också barn som i dag inte garanteras sjukvård. Den av regeringen och Sverigedemokraterna framtagna angiverilagen måste stoppas. De undantag från plikten att anmäla papperslösa som presenterats för hälso- och sjukvårdspersonal är inte tillräckliga då vårdpersonal ibland har kontakt med andra myndigheter som omfattas av anmälningsplikt. Förtroendet för hälso- och sjukvården riskerar att skadas med allvarliga konsekvenser för människors hälsa som följd. Vänsterpartiet kommer fortsatt att stå upp för att de som är sjukast och mest utsatta i Region Stockholm ska ha rätt till vård utan att bli gripna av polis.

Region Stockholm ska fördela gemensamma resurser efter behov. Ohälsotalen är höga i regionens ytterområden och södra delar. Det finns ett stort behov av förebyggande insatser, förbättrad vård och mobila lösningar. Regionen behöver därför ta ett större ansvar för att säkra god geografisk spridning av sjukvården i länet. Vänsterpartiet har fått igenom en motion om att inrätta ett hjärt- och kärlcenter i regionens egen regi vid Södertälje sjukhus. Nu återstår verkställandet vilket planeras ske i början av 2026.

En väl fungerande och allsidig sjukvård ska finnas tillgänglig för alla och vara anpassad efter de lokala förhållandena i regionens olika delar. Jämlikhet och jämställdhet är inte detsamma som att göra lika för alla. Det innebär att vården ska se till varje enskild individ och utifrån dennes behov våga göra olika. För att nå dit behöver de nuvarande ersättnings-systemen bytas ut och vården anamma ett tillitsbaserat arbetssätt.

5.2 Vårdcentralen – en plats för den nära vården

Vårdcentralen ska vara patientens självklara ingång till sjukvården. Det ska vara en vårdgivare som känner sina patienter och har ett helhetsansvar för vården. En väl utbyggd, gemensamt ägd och tillgänglig primärvård är det viktigaste verktyget i arbetet mot de stora hälsoklyftorna i Region Stockholm. En god kontinuitet i form av en fast läkarkontakt kan ge positiva effekter som minskad sjukvårdskonsumtion, minskad läkemedelsanvändning, färre sjukskrivningar och färre besök på akutmottagningar. Sjukvården kan liknas vid ett ekosystem där vårdcentralerna är grunden för att övriga delar ska fungera. Därför vill Vänsterpartiet på sikt att de satsningar som görs på akutsjukhusen ska följas av större satsningar på primärvården.

Många upplever att det är svårt att få tid på sin vårdcentral. Det är vanligt att man inte vet var man ska vända sig för att få hjälp när man är sjuk, och man behöver ofta dra sin berättelse på nytt för flera olika personer innan man hittar rätt. Så ska det inte behöva vara. Vårdcentralerna ska stärkas och det ska vara regel snarare än undantag att som patient träffa samma vårdpersonal. Arbetet mot denna målbild ska ske genom att vårdcentralerna får listnings- och områdesansvar. Att vara listad på en vårdcentral ger bättre möjligheter för en god och nära vård där man känner sin läkare och sjuksköterska.

Samarbetskedjorna mellan kommun, ASIH, avancerad sjukvård i hemmet, och särskilt boende för äldre (SÄBO) ska även stärkas genom att vårdcentralerna får områdesansvar. Då kan personalen lära känna sina patienter bättre och arbeta med förebyggande folkhälsoarbete.

Vårdcentralerna är i dag mycket belastade. Många har en ansträngd ekonomi och har ett alltför stort uppdrag jämfört med den ersättning som de får. För att skapa bättre förutsättningar uppdras primärvårdsnämnden räkna upp ersättningen till husläkarmottagningarna med 7 procent, 2 procent mer än Mittenkoalitionens budget, som blir möjlig genom en högre skattesats, utan krav om hänsyn till ökad volym. Vänsterpartiet kommer även bevaka att primärvårdens andel av sjukvårdsbudgeten ökar till 25 procent till år 2030. Vårdcentralerna måste främst få resurser för att klara sitt grunduppdrag innan nya uppdrag tillförs. En särskild andel av skatteintäkterna och statsbidragen bör årligen direkt avsättas till primärvården.

Det råder en helt okontrollerad etableringsmarknad enligt LOV (Lagen om valfrihetssystem) för primärvården som är obligatorisk enligt lag för regionerna att lyda under. En hemställan ska därför göras från Region Stockholm till regeringen om en inskränkning av etableringsrätten enligt LOV, då den över ett decennium gamla lagen påverkar och aktivt begränsar den jämlika tillgången till vård. Detta sker regelbundet genom att oseriösa aktiebolag startar vårdcentraler där det redan finns en överetablering, och dränerar de belastade vårdcentralerna på ”friska” lättmobiliserade patienter, och därmed även på ersättning.

I linje med en förstärkning av vårdcentralernas ekonomi driver Vänsterpartiet att vårdcentralernas ersättning bör indexeras utifrån full täckning av landstingsprisindex. Det är en ersättningsökning som ska ske utan ökade krav på besöksvolym eller antal listade patienter, för att ge vårdcentralerna möjlighet till andrum och verksamhetsutveckling. De förfrågningsunderlag som nu årligen utformas till vårdcentralerna ska även omstruktureras så att det blir en mer långsiktighet i planeringen för primärvården att jobba efter. Om LOV och förfrågningsunderlagen finns kvar bör de sträcka sig över minst två års tid för att minska på administrationen. Ytterligare en åtgärd för att begränsa och kontrollera etableringen av

vårdvalsmottagningar är att införa en auktorisationsavgift vid ansökan att ingå avtal enligt LOV. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras därför att utreda ett införande av auktorisationsavgift för aktörer som ansöker till LOV-områden.

För en ökad patienttrygghet och bättre arbetsmiljö för personalen har Vänsterpartiet bidragit till att det på sikt ska finnas ett tak på max 1100 invånare per allmänläkare i primärvården, i enlighet med Socialstyrelsens rekommendation.

För att skapa en god grund för kvalitetsgranskning av verksamheter samt hitta effektiviseringar och förbättringsmöjligheter i primärvården har en pilotstudie i form av Hippokratesrevisionen startats. Det är klinisk revision och granskning som utförs av professionen själva. Utvärderingen av projektet, som blir klart hösten 2025, blir viktigt att följa för att på sikt kunna permanenta idén.

Vårdcentralernas begränsade ekonomi ska inte vara ett hinder för att anställa fler läkare. Därför ska regionen utreda möjligheten att bära lönekostnaderna för ST-läkare i allmänmedicin både under och efter avslutad specialisttjänstgöring. För att säkerställa vårdens kvalitet och öka personalens motivation att jobba kvar ska personal som arbetar på vårdcentral få avsatt tid för fortbildning där tio procent av arbetstiden går till kompetensutveckling samt tio externa utbildningsdagar per år.

För att skona patienter från omvägar och väntetider, samt för att minska gapet mellan primärvården och sjukhus, ska fungerande konsultationslinjer fortsatt upparbetas till organ-specialister inom sekundärvården som samtliga vårdcentraler inom respektive område ska kunna nås dagtid.

Dagens stora utmaningar med psykisk ohälsa i befolkningen måste bemötas i tid. Detta genom en stärkt primärvård med fler psykologer, kuratorer och psykoterapeuter på vårdcentralerna som kan bli en del av första linjens psykiatri. Fler utbildningar om hbtqia+-frågor och hedersrelaterat våld bör riktas till primärvården för att höja kunskapsnivån hos vårdpersonalen.

Vård på lika villkor

Under 16 år av borgerligt styre har marknaden fått avgöra var och hur mycket primärvård det ska finnas i regionen. Detta går stick i stäv med svensk hälso- och sjukvårdslagstiftning som tydligt stipulerar att den med störst behov ska ges företräde och att vården ska ges på lika villkor för hela befolkningen. Den fria etableringsrätten har lett till en överetablering av vård i innerstaden medan det samtidigt råder stor brist på vårdutbud i yttre områdena. Därtill har regionen själv inte startat en enda egen vårdcentral sedan 2008.

För att säkra en jämlik vård över länet vill Vänsterpartiet satsa på de vårdcentraler som drivs i regionens egen regi samt att särskild ersättning ska ges till de vårdcentraler som verkar i områden med stora geografiska avstånd. Ett särskilt ekonomiskt stöd ska utgå till vårdcentraler med CNI (Care Need Index) över 1,7, det vill säga vårdcentraler som har ett upptagningsområde med flera bakgrundsrisker för ohälsa. Jouröppna vårdcentraler ska återinföras och förstärkas för att säkra en god kontinuitet även vid akuta besök utanför kontorstid.

För att stärka regionens rådighet över sjukvårdsrådgivningen 1177, som är en central del av hälso- och sjukvårdssystemet, har regionen övertagit driften i egen regi. Det är ett viktigt led i arbetet med regionens säkerhet och beredskap, och kan på sikt ge bättre möjligheter till samverkan mellan fler och olika delar av vården i regionen. Syftet är att komma till bukt med det marknadssystem som tidigare premierade många enklare rådgivningssamtal framför korrekt rådgivning och vård efter behov.

För att ytterligare säkerställa arbetet med regionens säkerhet och beredskap har regionen påbörjat arbetet med att överta prioritering och dirigering, det vill säga att prehospitala resurser kommer till rätt patient i rätt tid, i egen regi. Förutom att säkerställa beredskap, så är det ett steg mot att ta över kontrollen över Stockholmsvården och att kunna ge rätt vård i rätt tid, samt säkerställa arbetsvillkoren för personalen inom ambulanssjukvården.

Vaccinationsmottagningar

Vaccinationer är ett folkhälsoansvar. Primärvården i form av vårdcentraler och barn-avårdscentraler ska likt i dag ansvara för basutbudet, söka upp och se till att nå de som ska erbjudas vaccination. I dag finns inga vaccinationsmottagningar för vaccinationer utöver basutbudet i regionens regi, de är alla upphandlade eller i privat drift. En utredning om möjligheten för vaccinationsmottagningar i egen regi i Region Stockholm med prioritering av områden med låg täckningsgrad ska därför påbörjas. Dessa vaccinationsmottagningar skulle även kunna bistå i arbetet med att ikapp-vaccinera mot HPV som görs i cancerförbyggande syfte. Mottagningarna är tänkta att bedrivas inom verksamheten för en redan existerande vårdcentral, som mot en ökad ersättning kan ansöka om tilläggsuppdraget.

Då Stockholms län är ett riskområde för TBE (fästingburen hjärninflammation) som kan ge allvarliga och ibland bestående besvär, erbjuds nu TBE-vaccination kostnadsfritt till alla barn året då de fyller tre år.

5.3 Vårdens organisation och ersättningssystem

Vården styrs i allt för hög utsträckning av ekonomiska incitament. Alltmer detaljerade kontrollsystem ökar den administrativa bördan på personalen. Kvalitetsmått fokuserar på nybesök medan återbesök och kontinuitet i behandlingen inte premieras. En konsekvens av denna typ av ekonomisk detaljstyrning är att vårdinsatserna anpassas till ersättningssystemen snarare än till patientens behov.

Välfärdens organisering ska präglas av ett helhetsansvar och Vänsterpartiet vill sätta vården av patienterna i fokus, snarare än jakten på ersättning. Ett nytt ersättningssystem ska utvecklas, där helhetsansvar och sjukvårdens etiska principer är vägledande. För att förbättra kontinuiteten ska det inte löna sig att vidareremittera patienter, utan vårdgivare som sköter sina egna patienter i högre utsträckning ska premieras. Ersättningsmodellerna ska alltid syfta till att bidra till en mer behovsstyrd sjukvård. Ersättningarna ska ta hänsyn till vårdtyngd och medicinsk uppföljning för en sammanhållen vård.

Under det senaste decenniet har utomlänsfaktureringen för digital vård utvecklats i en explosionsartad takt. Bara under det senaste året har Region Stockholm krävt tillbaka 60 miljoner kronor från bolag som Kry och Doktor.se för misstänkt felfakturering. Privata nätläkarbolag söker efter kryphål i avtal och lagstiftning för att dränera sjukvården på pengar som hade gjort större nytta i andra delar av vården. Krafttag krävs för att skattebetalarnas pengar ska användas till de invånare som behöver det mest och inte läcker ut till vårdgivare som cyniskt utnyttjar det regionala vårdssystemet för att ta ut stora summor vinst. Region Stockholm ska därför identifiera och påbörja juridiska processer samt identifiera och införa begränsningar i vårdavtalen. Målet är att sluta betala för digital utomlänsvård.

Region Stockholm ska därtill inom SKR kraftfullt verka för att digital vård lyfts ut från utomlänserättningen. En kartläggning över vilka grupper som i störst utsträckning

använder digital vård i Region Stockholm visade att det främst är unga svenskar med hög utbildning och inkomst. Det vill säga motsatsen till de grupperna med störst behov av vård. För att använda de gemensamma resurserna där de gör störst nytta samt säkra att vården är behovsstyrd ska därför högkostnadsskyddet för digital utomlänsvård tas bort. Marknadsföringsreglerna ska skärpas så att uppsökande reklam, exempelvis genom värvare på stan eller genom telefonförsäljning, blir förbjuden.

Vård före vinst

Våra skattepengar ska inte försvinna till privata bolag i skatteparadis eller slösas bort i byråkratiska upphandlingar av våra gemensamma sjukhus eller annan vårdverksamhet. Ingen ska tillåtas bedriva sjukvård med det primära målet att tjäna pengar på bekostnad av patienters vårdbehov. 16 års högerstyre har gjort Region Stockholm till landets mest extrema när det gäller privatisering av vården. De så kallade vårdvalen har lett till att regionen har över 500 olika vårdgivare att hålla koll på. Inte sällan är dessa vårdgivare dessutom underställda samma moderkoncern, vilket har skapat ett system av vårdjättar som styr stora delar av den så kallade vårdmarknaden i Region Stockholm.

Vårdval driver upp kostnader, fragmentiserar vården, motverkar likvärdig vård och gynnar förhållandevis friska patienter. Administrativt arbete för att följa upp avtal, skicka fakturor enligt interna köp- och säljsystem och så vidare ökar. Systemet driver kostnader genom att skapa ett behov av en stor kontrollapparat för att avslöja fusk och välfärdsbrottslighet. Bara det senaste året finns många exempel på vårdgivare som inte följt avtal och uppfyllt sina förpliktelser mot Region Stockholm och dess invånare. Det handlar om vårdbolag som fuskat till sig skattepengar och om bolag som bedrivit vård utan evidens, ibland med allvarliga konsekvenser för patientsäkerheten. Det är högt prioriterat att arbetet för att stävja fusk och välfärdsbrott fortgår även under kommande år, för att upptäcka oseriösa aktörer och hindra ytterligare läckage av skattepengar.

Problemen finns även i upphandlade verksamheter där en mängd upphandlingar överklagas vilket tvingar regionen att skapa en stor och byråkratisk apparat för att hantera upphandlingarna. Tidsstudier från vårdcentraler har även visat att i genomsnitt fyra timmar per arbetsdag går till administration, tid som i stället skulle kunna läggas på den faktiska kärnverksamheten. Med anledning av ovanstående problem är Vänsterpartiets grundinställning att vården bör organiseras i egen regi.

Omställningsplan för vårdval

Ett steg i riktningen mot mer behovsstyrd och mindre marknadsstyrd vård är den omställningsplan som Vänsterpartiet drev igenom efter maktskiftet 2022. Den baseras på en granskning av samtliga vårdval, där prioriteringarna varit att trygga en jämlik vård, föreslå åtgärder mot överkonsumtion av vård samt öka förutsättningar för forskning och långsiktig kompetensförsörjning i hela hälso- och sjukvårdssystemet. Steg för steg ska de vårdval som inte levt upp till kraven i granskningen åtgärdas genom antingen avveckling, ändrad avtalsform eller fortsatt utredning. Samverkan med patienter, vårdgivare och profession är centralt och åtgärdsförslagen kommer att implementeras löpande. Kapaciteten för att omhänderta eventuell flytt av vård ska kartläggas innan avprivatisering eller revidering påbörjas.

Under 2026 ska de sista delarna av omställningsplanen fullföljas. När ersättningssystem och avtalsformer baseras på konkurrens och produktion leder det till drastiskt minskande patientunderlag vilket får svåra ekonomiska konsekvenser för vårdverksamheter som då börjar erbjuda vård som inte är medicinskt motiverad. Detta är särskilt tydligt i vårdvalet specialisttandvård för barn och unga där utredningar har påvisat onödiga sövningar. Regionen bör införa remisskrav i fler vårdval för att säkerställa rätt vård på rätt nivå.

Att ta politiskt ansvar för att vård finns tillgänglig för alla invånare i regionen är en prioritet för Vänsterpartiet. När vinstdrivna vårdgivare sett att intäktsmöjligheter begränsas av politiken har de inte tagit ansvar för sina patienter. Tvärtom har privata aktörer stängt sina mottagningar i förtid och därmed lämnat sköra patientgrupper vind för våg. För att skydda patienterna ska Region Stockholm stärka arbetet med att säkra vårdtillgången i samband med att vårdgivare avslutar sina avtal.

Efter att vårdvalet vid utmattningssyndrom avskaffades etablerades en mottagning för postinfektiösa tillstånd, som även omfattar patienter med ME/kroniskt trötthetssyndrom. Patientgruppens behov är dock ännu inte adekvat omhändertagna. Därför ska mottagningen för postinfektiösa tillstånd få ett utökat uppdrag där möjligheten för mottagningen att bli ett kunskapscentrum för ME/CFS med tydligt utbildande och konsulterande uppdrag till primärvården ska utredas.

Ett stort problem med den marknadsstyrda vården är att viss specialiserad vård inte finns tillgänglig i vissa delar av länet. I Norrtälje och Södertälje saknas till exempel tillgång till hudläkare och barnortoped. I samband med att vårdval hud upphör till förmån för upphandlad vård under 2026 (en del behandlingar övergår även till egen regi) vill Vänsterpartiet att hudmottagningar öppnar i Norrtälje respektive Södertälje för att värna tillgången till vård för våra invånare i de mer perifera delarna av länet. Vänsterpartiet kommer verka för att en ny hudmottagning i Norrtälje inkluderas i Region Stockholms utbud av hudsjukvård så att patienter från intilliggande områden i grannkommuner kan få vård utan att behöva åka långa avstånd. Särskilt psoriasispatienter ska värnas efter att länets största psoriasis-mottagning gick i konkurs i början av 2024. Vi anser därtill att en separat upphandling av psoriasisvård bör genomföras, som är reserverad för idéburna vårdgivare. Detta innebär att inga aktiebolag ska få lägga anbud, utan endast aktörer som återinvesterar eventuell vinst in i verksamheten.

Vänsterpartiets grundinställning är att vården i första hand ska bedrivas i egen regi. I andra hand föredras upphandling framför vårdval eftersom det i det förra fallet är möjligt att utöva etableringskontroll med avseende på jämlik geografisk spridning. I dag finns signaler om att flera delar av den allmänna specialiserade öppenvården såsom barnortopedi, öron- näs- halsmottagning och gynekologi inte finns i de delar av länet som är i störst behov av det. Genom politisk styrning och etableringskontroll vill Vänsterpartiet se till att mottagningar med en långsiktighet och stabil finansiering öppnas i de områden som är i behov av det, inte där det är mest lönsamt för vårdföretagen.

Privata sjukvårdsförsäkringar

I dag ger privata vårdföretag ofta förtur till patienter som har privata sjukvårdsförsäkringar. Att faktorer som socioekonomi och försäkringsstatus får avgöra tillgången till vård är oetiskt och strider mot hälso- och sjukvårdslagen. Studier visar att personer med privata sjukvårdsförsäkringar får vård snabbare, sannolikt utan att det finns skillnader i medicinska behov. I takt med att detta problem blir alltmer utbrett riskerar förtroendet för den offentligt finansierade vården att urholkas och leda till att ännu fler söker skaffa sig egna försäkringar. På detta sätt skapas en ond spiral där principen om vård efter behov sätts under press. Den offentligt finansierade vården ska alltid prioritera lagenligt efter behov och ge vård av god kvalitet till alla. Vänsterpartiet driver aktivt att ett förbud mot privata försäkringspatienter ska skrivas in i alla vårdavtal, och sanktioner ska kunna vidtas vid lag- och avtalsbrott.

Idéburna offentliga partnerskap

Idéburna organisationer har länge spelat en viktig roll i svensk välfärd och de har särskild kunskap som är viktig för att möta förändringar och problem i samhället. Regionen har därför mycket att vinna på att samverka med den idéburna sektorn. Det sker med fördel

genom ett så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP), en form av samverkan mellan offentlig och idéburen verksamhet. IOP ska aktivt tillämpas så att regionen verkligen drar nytta av de idéburna organisationernas kompetens, erfarenhet och andra resurser. Region Stockholm ska öka sin kunskap om IOP för att få fler IOP-lösningar på plats. I andra regioner har betydligt fler IOP-avtal tecknats med den idéburna sektorn. Flera verksamheter som i dag står för stor samhällsnytta och bidrar till att hjälpa människor saknar helt avtal med regionen. Ett exempel på denna typ av verksamheter är BOSSE-råd och stöd. Dagens system har missgynnat ideella aktörer då de ofta saknar ekonomiska muskler för att vinna upphandlingar mot privata vårdjättar. Regionstyrelsen uppdrogs 2025 att utreda möjligheterna att införa en strategi för IOP i Region Stockholm.

Intraprenader

I det 44-punktsprogram som utgör grunden för Vänsterpartiets samarbete med den styrande Mittenkoalitionen ingår ett uppdrag om intraprenader. Intraprenader ger personalen inflytande och ägarskap över den egna verksamheten, arbetssituationen och förkortar beslutsvägar. Uppdraget utgår från att studera goda exempel från sjukvårdssektorn där intraprenad används för att utifrån de erfarenheterna ta ställning till om en modell för intraprenader ska införas i Region Stockholm. I majoritetens budget för 2026 finns detta uppdrag också med som uppdrag till regionstyrelsen.

Öppen bokföring

För att begränsa vinstuttag och öka insynen bland aktörer som har avtal enligt lagen om valfrihetssystem (LOV), lagen om offentlig upphandling (LOU) och direktavtal bör så kallad öppen bokföring tillämpas. Det innebär att Region Stockholm kan ha full insyn i vårdgivarens egen bokföring och redovisningssystem för att säkerställa att oskäliga vinster inte tas ut och att resurser kommer verksamheten till gagn. Regionen ska kunna följa hur vinsten i företaget uppkommer och var den tar vägen. Nivån på vinstmarginalen blir en avtalsfråga vid upphandling och ett aktivt styrinstrument. Transparensen leder till att färre oseriösa aktörer överhuvudtaget ger sig in på marknaden samtidigt som det gynnar de vårdgivare som gör rätt för sig.

5.4 En sjukvård med marginaler

Region Stockholm har sedan länge brist på vårdplatser för de som behöver läggas in för slutenvård, vilket inte ger en tillräcklig marginal för att kunna bedriva patientsäker vård. I vårdplatsplanen har beläggingsgraden konstaterats vara särskilt hög inom intensivvården i regionen, vilket även syns i parametern överflyttning till annan IVA på grund av resursbrist i Svenska intensivvårdsregistret. I början av 2025 rapporterades om en efterlängtd ökning av antalet intensivvårdsplatser i Region Stockholm – en ökning som dock måste fortsätta för att uppnå en tillräcklig kapacitet. Erfarenheterna från covid 19-pandemin understryker vikten av en stärkt dimensionering av intensivvårdskapaciteten. Akutsjukhusnämnden och Karolinska universitetssjukhuset uppdras att beakta Socialstyrelsens riktvärde för intensivvårdsplatser och beläggingsgrad inom intensivvården i sin planering.

Den höga beläggingsgraden skapar extraarbete och stress kopplad till svåra etiska beslut bland vårdpersonalen. En studie av akutbesök på Stockholmssjukhusen har visat att den hårda belastningen går att koppla till en ökad dödlighet som motsvarar i genomsnitt 25 dödsfall per år. Samtidigt ser vi hur det nya politiska styret i Region Stockholm i samarbete med Vänsterpartiet gett sjukhusen mer andrum de senaste tre åren. Underskotten är för första gången på länge hanterliga, väntetiderna på akutmottagningarna minskar och mer sjukvård utförs inom vårdens samtliga grenar.

Tillgång till personal med rätt kompetens är avgörande för att kunna säkra tillräckligt många vårdplatser. I dag är ungefär var tionde vårdplats stängd på grund av personalbrist. Inom intensivvården lämnade många sjuksköterskor sitt arbete under eller efter den otroligt betungande pandemin och endast med en förbättrad arbetsmiljö finns sannolikt förutsättningar för att locka tillbaka dem till yrket. Bristen på personal är en av förklaringarna till överfulla akutmottagningar och överbeläggningar med patienter som får vänta på sin tur i korridorer, eller så utlokaliseras patienter och läggs in på den vårdavdelning som har en sängplats över. Ivo, Inspektionen för vård och omsorg, har visat att utlokaliserade patienter löper 60 procent större risk att drabbas av vårdskador jämfört med andra inlagda.

Akutsjukvård

Invånarna i Region Stockholm har rätt till en vård på akutsjukhusen som är trygg och pålitlig. Vården ska vara patientcentrerad och präglas av säkra omständigheter. Sjukhusen ska organiseras utifrån patientens behov, och patienter ska inte skrivas ut för tidigt eller hänvisas runt till olika delar av vården i onödan.

Vänsterpartiet har drivit igenom en avbolagisering av akutsjukhusen som ska främja samarbete framför konkurrens sjukhusen emellan. Förändringen, som trädde i kraft 2025, har redan gett positiva resultat. Bland annat bedömer Region Stockholm att bättre samarbete, tillsammans med större möjligheter att beräkna vårdbehov, bidragit till att korta vårdköer. Vänsterpartiet vill att regionens akutsjukhus ska styras av politiskt förtroendevalda tillsammans med personalrepresentanter för att säkra demokratisk förankring av verksamheten.

För att ha ett fungerande akutflöde krävs att samtliga delar av akutsjukvården fungerar och är samspelade. Som en del i det arbetet tas nu driften av prehospital vård i form av vägambulanser, jourläkarbilar och akutbilar över i egen regi, och kommer att styras av ambulanssjukvårdsnämnden från och med 2026. Förändringarna förväntas totalt sett öka samordningen av vården, göra ansvar och roller tydligare samt förenkla den övergripande styrningen av vården.

För att underlätta vårdkedjor och utbildningsuppdrag på akutsjukhusen vill Vänsterpartiet möjliggöra för att mer öppenvård bedrivs med bas på respektive sjukhus. En stor del av belastningen på akutmottagningarna beror på brist på vårdplatser men också på att akuten på Karolinska universitetssjukhuset i Solna har fått ett minskat uppdrag med 88 procent – från 85 000 besök årligen till 10 300 besök, efter att den nya intensivakuten öppnade 2018. Övriga akutsjukhus har därmed fått ta emot en större andel av akutbesöken.

Sjukhusavtal

Avtalen för akutsjukhusen har historiskt utformats så att de gått mot en alltmer produktionsbaserad ersättning, där sjukhusen får betalt per vårdtillfälle. Under denna mandatperiod har denna modell förändrats genom Vänsterpartiets samarbete med mittenkoalitionen. En mycket större del av ersättningen utgår nu istället som fast anslagsram. Vänsterpartiet vill se ett system som premierar vårdenheter som tar ett helhetsansvar för patienterna. Akutsjukhusen har dessutom varit kroniskt underfinansierade och gått med ständiga underskott. Verksamheterna har under lång tid av borgerligt styre tvingats att år efter år bedriva mer vård för mindre pengar. Vi har bidragit till att akutsjukhusen fått mer förutsägbara avtal med en högre andel fast ersättning för sina uppdrag. År 2026 ska avtalen räknas upp med 4,1 procent utan något ökat krav på beställning inom befintlig ram. Sjukhusavtalen ska ta hänsyn till de behov som finns, och regionen ska gå mot att inte ha några besparingskrav på sina egna verksamheter. En ny finansieringsmodell där effektiviseringar nås genom färre administrativa beställningar och krav från regionen ska tas fram utifrån

sjukhusens verksamhet och uppdrag. Resurserna ska flyttas från onödig byråkrati till personal, vårdplatser och ökad patientsäkerhet. För- och nackdelarna med interna köp- och säljsystem ska ses över och systemet med bonus och viten ska förändras för att inte generera undanträngningseffekter.

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) är ett bra exempel på hur samordnad vård kan uppnås. Modellen har dock varit underfinansierad i många år och Vänsterpartiet har dels drivit igenom att statsbidrag ska fördelas utifrån en fördelningsnyckel som bygger på ålder och vårdbehov utöver befolkningsandel. Fördelningsnyckeln ska syfta till att vara långsiktigt hållbar och ska inte behöva justeras genom extra tillskott på årsbasis, som det tidigare sett ut. Som med all hälso- och sjukvård måste även Norrtäljemodellen ges förutsättningar att kunna långsiktigt planera sin verksamhet utan att behöva göra ständiga kortsiktiga besparingar som på sikt innebär ökade kostnader i form av exempelvis nyrekryteringar och omorganiseringar.

Vänsterpartiet vill att alla akutsjukhus ska drivas i offentlig regi för att säkerställa att skattepengar går till sjukvård och inte vinstutdelning. Regionens enda privata akutsjukhus, Capio S:t Görans Sjukhus, påbörjar en ny avtalsperiod 2026 med oförändrat ägarskap.

ASIH – avancerad sjukvård i hemmet

Vårdformen ASIH, avancerad sjukvård i hemmet, är tänkt att frigöra platser och resurser på sjukhusen. Det är dessutom en uppskattad vårdform bland patienterna. Sedan vårdvalet infördes 2013 har antalet inskrivna patienter ökat från cirka 1 200 till 3 200. Trots ökningen anser Vänsterpartiet att ASIH ännu är en underutnyttjad resurs i sjukvården. Högkvalitativ och avancerad sjukvård kan ges till fler patienter i hemmet om vårdvalsstyrningen av ASIH avskaffas. I stället skulle ASIH fungera mycket bättre om den var organiserad i tydliga geografiska områdesansvar där man samarbetar med sjukhus och vårdcentraler i sitt område. En förebild för sjukhusanslutna vårdplatser i hemmet är modellen som finns i Norrtälje i form av ”SAMS-teamet” (sjukhusanslutna mobila sjukvårdsteamet), vars syfte är att stärka vårdkedjorna och förbättra patientsäkerheten. Vänsterpartiet ställer sig positiva till sjukhusens egna initiativ till innovationer med exempelvis virtuella vårdavdelningar där delar av akutsjukvården kan flyttas hem till patienten när så bedöms lämpligt. I dag är samordningen av avancerad sjukvård i hemmet bristande på grund av mängden aktörer och att ingen ASIH är knuten till särskilda sjukhus eller vårdcentraler.

Ersättningssystemet gör även att ASIH är underfinansierat och vårdgivare tvingas, likt i många andra vårdval, ta emot lättare patientfall för att kunna bära sina utgifter. I ett inriktningsbeslut från 2025 förtydligades gränsdragningar i förhållande till basal hemsjukvård. Vidare gavs utökade möjligheter för patienter att kopplas in till ASIH för enstaka insatser som överförs från vårdcentral eller akutsjukhus, utan att vårdcentralen avsäger sig sitt helhetsansvar. Områdesansvaret ska utredas vidare för att bättre stämma överens med geografiska principer för annan sjukvård. Däremot gjordes ingenting åt avtalsformen vårdval vilket Vänsterpartiet är kritiska till. ASIH bör omstruktureras i enlighet med vad som anförs ovan för att uppnå vårdformens potential.

Närakuter

Vårdformen närakut har av många, inte minst inom professionen, blivit kritiserad för att splittra vården genom att utgöra en ny, dyr, vårdnivå där gränsdragningar i förhållande till vårdcentralerna är oklar. De hundratals miljoner som i dag spenderas på närakuterna skulle kunna göra stor nytta om de i stället styrdes om till vårdcentralerna. Dessutom konkurrerar närakuterna om allmänläkarna som det råder kraftig brist på. Genom att prioritera vårdcentralerna skulle kontinuiteten inom primärvården kunna öka genom att fler kan få en

fast läkarkontakt på sin vårdcentral. Dessa skulle ha större möjligheter att lära känna sina patienter. Av dessa anledningar vill Vänsterpartiet på sikt avveckla närakuterna till förmån för satsningar på vårdcentralerna samt inrättande av jouröppna vårdcentraler dit patienter med mer brådskande besvär kan vända sig under kvällar och helger. Dessa skulle i större utsträckning än närakuterna kunna vara geografiskt spridda på ett sätt som gör att tillgängligheten förbättras i närförort och i länets ytterområden.

5.5 Sjukvård för barn och unga

Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, enligt både FN:s barnkonvention och svensk lag. Regionen ska ha som utgångspunkt att uppfylla detta och verka för att all barnsjukvård ska vara avgiftsfri i regionen, även barns besök på akuten. I 2026 års budget från styret har Vänsterpartiet fått igenom att denna avgift avskaffas. Även tidiga insatser är viktiga för att förebygga lidande och ojämlikhet i hälsa. Slutenvården för barn ska ha tillräckligt med vårdplatser för att kunna ta hand om alla som behöver vård. Familjeperspektivet ska genomsyra vården och det ska finnas plats för föräldrarna när deras barn vistas på sjukhus.

Hälsofrämjande insatser från start

De tidiga insatserna på familjecentraler och på barnavårdscentraler (BVC) är en mycket viktig del i det förebyggande folkhälsoarbetet. Jämlika förutsättningar och tillgång till exempelvis amningsstöd för föräldrar kan ha positiva effekter på folkhälsan, då amning kan innebära minskad risk för ett antal sjukdomar. Ett sätt att komma åt ojämlikheten inom området är att rikta särskilda amningsuppdrag åt BVC i områden med stora vårdbehov, samt att underlätta för fler att bedriva amningsmottagningar. Att vårdvalet marknadsutsett barnavårdscentralerna är problematiskt ur både hälso- och jämlikhetssynpunkt. Det har gjort att det blivit en markant omfördelning av barnavårdscentraler som flyttats från stadens utkanter till innerstan. Barn som växer upp i eftersatta områden riskerar att få sämre livsvillkor än barn från resursstarka områden. Därför är samhällsinsatser så som BVC i närområdet av särskild vikt i eftersatta områden, där de fyller en central funktion i att stötta föräldrar och barn.

Det ska finnas ett brett och tillgängligt utbud av familjecentraler i regionen, som samlar barnavårdscentral, barnfysioterapi, mödravård, socialtjänst, öppen förskola, barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och första linjens psykiatri för barn. Familjecentraler är en viktig samlingsplats för alla typer av familjer. De kan utvecklas till värdefulla mötesplatser för samarbete mellan funktioner som sköts av kommunen respektive de som sköts av regionen, för att kunna ge ett sömlöst stöd för familjer och barn. Likt all vård till de med störst behov behöver familjecentralerna finnas och verka i människors närområde.

En tillgänglig och sammanhållen barnsjukvård

Barnsjukvården ska vara tillgänglig för alla barn som behöver den. Den ska finnas där behovet är som störst. I omställningsplanen för vårdval som nu implementeras stegvis i regionen omfattades bland annat de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna (BUMM). Utredningen av de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna inom vårdval BUMM har visat att problem med geografisk ojämlikhet och samordning med andra vårdnivåer och kommuner kvarstår trots den senaste revideringen av vårdvalet.

Vänsterpartiet har under det tidigare blågröna styret sett hur vårdval BUMM splittrat vårdkedjor och hur akutsjukhusen tvingats lägga ner alla barn- och ungdomsmedicinska mottagningar förutom en. Det har möjliggjort för privata aktörer att etablera sig i innerstaden där

kostnaderna ökat markant för åkommor som inte bedömts vara medicinskt prioriterade. På grund av nämnda problem kommer vårdvalet att avvecklas, något som i dagsläget planeras till år 2027. Parallellt med att detta förbereds föreslår vi att en process inleds för att ge akutsjukhusen i uppdrag att inrätta egna BUMM-mottagningar i öppenvården. Arbetet sker i syfte att underlätta vårdkedjor, samverkan och kompetensutveckling, så att den fria etableringsrätten för de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna ersätts med mottagningar i offentlig regi.

Barn och ungdomspsykiatri

Alla barn och unga med psykiska besvär ska få snabb och effektiv hjälp. Barn ska inte behöva falla mellan stolarna, eller vänta länge på utredning och behandling. Primärvården behöver rustas med kompetenshöjande insatser för att kunna möta barn och unga med mildare psykiska besvär. För att säkerställa att samarbetet med bland annat elevhälsan inte försvåras vill Vänsterpartiet att BUP ska drivas i egen regi, vilket även skulle förbättra kontinuiteten samt bidra till en mer jämlik vård.

En del av den markanta ökningen av psykisk ohälsa hos barn och unga i dag ska omhändertas inom BUP men en stor del bör och kan också mötas i en mer utbyggd elevhälsa och genom förändringar inom skolan. Socialstyrelsens riktlinjer för autism och ADHD förordar tidiga insatser, anpassningar i skolmiljöer och individanpassat stöd utan att en diagnos behöver vara fastställd. Det är därför betydelsefullt att BUP får förutsättningar att efterleva Socialstyrelsens riktlinjer i sitt arbetssätt.

En stor del av barn och ungas psykiska ohälsa upptäcks inom elevhälsan. Därför måste regionen aktivt arbeta ihop med kommunerna för att förstärka elevhälsan som också kan ge stöd vid problematisk skolfrånvaro. Barn- och ungdomspsykiatri ska vara tillgänglig i barns och ungdomars närhet. Sådan närvaro kan skapas genom att öppna mindre BUP-filialer. En satsning på ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatriska insatser kan även innehålla mobila enheter, uppsökande arbete och lotsfunktioner för familjer med barn som har neuropsykiatriska diagnoser (NPF).

I dag bollas många patienter mellan barn- och ungdomshabiliteringen och BUP på grund av bristande samverkan. Dessutom har BUP gått i en riktning mot ökad subspecialisering med gränsdragningssvårigheter och exkluderingsvillkor som ibland leder till oklarheter kring var en patient hör hemma. Detta blir särskilt problematiskt med tanke på att samsjuklighet vid psykiatriska diagnoser är vanligt förekommande. Lotsfunktioner, med personal som hjälper till att guida till rätt vårdinstans, är ett sätt att förhindra att barn och unga blir skickade fram och tillbaka mellan olika instanser inom psykiatri. Lotsfunktionernas syfte är även att bidra till att skapa kontinuitet och trygghet. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur patienter inom habiliteringen som har många olika vårdgivare ska kunna erbjudas en fast vårdkontakt inom Habilitering och hälsa. Den fasta vårdkontakten ska vara patienten och eventuella vårdnadshavare behjälplig med samordning mellan vårdgivare och vid behov även med andra myndigheter.

Ungdomsmottagningarna ska finnas för alla ungdomar i regionen. Personal på plats ska ha god utbildning och hbtqi+-kompetens. I dagsläget finns det enbart kuratorer som kommunerna finansierar på ungdomsmottagningarna och det är ofta långa väntetider till att träffa en psykolog i övriga delar av sjukvården. Då den psykiska ohälsan bland ungdomar ökar och de i hög grad vänder sig till ungdomsmottagningarna för råd och stöd verkar Vänsterpartiet för att införa möjligheten att träffa psykolog kostnadsfritt på varje ungdomsmottagning. Vid händelser som exempelvis gatuvåld är det ofta ungdomsmottagningarna som vittnen och drabbade vänder sig till. Enheten för katastrofmedicinsk beredskap utreder regionens stöd till personer som har bevittnat eller varit nära dödligt

våld och dylika händelser och kommer att presentera sin rapport vid ingången av 2026. Med stöd av denna rapport bör beslut fattas om hur Region Stockholm kan förbättra sitt stöd till dessa individer.

Ätstörningsvården

Ätstörningsvården har det senaste året genomfört en omställning där slutenvården inte längre kommer att upphandlas. I stället kommer den att ges mer stabila förutsättningar, inte minst genom den vård som bedrivs på Stockholms centrum för ätstörningar (SCÄ). Just ätstörningsvård, med sköra patientgrupper, är osedvanligt olämplig för att upphandlas då det riskerar att skapa regelbundna verksamhetsövergångar med osäkerhet och otrygghet som följd. Det senaste årets rättsliga processer med privata vårdgivare som gör mediala utspel för att skrämma patienterna är talande för hur ätstörningsvården i Region Stockholm bedrivits. En stabil finansiering av ätstörningsvården med marginaler och fortbildning till personalen är ytterligare prioriterade frågor för Vänsterpartiet. Vänsterpartiet har följt utvecklingen noga efter återtagandet av slutenvården i egen regi, och det bör säkerställas att resurser och utrymme finns för att skala upp vården vid behov.

Vänsterpartiet vill att maten, som är en naturlig del av behandlingen inom ätstörningsvården, ska bli helt avgiftsfri för att underlätta för patienter att delta i densamma och för att undvika att vården i förekommande fall behöver ta kontakt med socialtjänsten för ekonomiskt bistånd. Dessutom finns ett behov av att se över finansieringen av det nationella kvalitetsregistret Riksät som i dag inte fungerar optimalt, vilket leder till oklarheter för verksamheterna och försvårar forskning och utveckling.

Sjukhuslokalerna på gamla Karolinska universitetssjukhuset i Solna renoveras för uppstart av "Ungdomens hus" som är tänkt som en samlokalisering av psykiatrisk sjukvård för barn och unga. De verksamheter som planeras för att flytta in i Ungdomens hus är barn- och ungdomspsykiatri, Stockholms centrum för ätstörningar, Maria ungdom samt verksamheter med de nationellt högspecialiserade vårduppgifterna inom psykiatrin. Genom att dessa överlappande verksamheter samlas under ett tak stärks möjligheterna för samverkan mellan de olika klinikerna. För att skapa kontinuitet kommer Vänsterpartiet verka för att Gamla Karolinska inte ska säljas av år 2036 så att Ungdomens hus kan fortsätta sin verksamhet och planera långsiktigt. Därför uppdras fastighets- och servicenämnden att, i samråd med Stockholms läns sjukvårdsområde, Karolinska universitetssjukhuset, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen, påbörja planeringen för permanenta lokaler för Ungdomens hus och etappvis säkerställa en ekonomisk och verksamhetsmässigt hållbar investering över tid. Att knoppa av vårdfastigheter för att därefter som region gå in och hyra lokaler har tidigare styren med all tydlighet visat blir en förlustaffär.

5.6 Kvinnors hälsa

Sverige är ett patriarkalt samhälle där kvinnoförtryck förekommer både öppet och dolt, medvetet och omedvetet. Sjukvården är inget undantag. Det är betydligt fler kvinnor än män som blir utsatta för kränkningar och som inte blir tagna på allvar av vårdgivare. Kvinnor har även längre vistelsetider än män på landets akutmottagningar. Arbetet mot könsdiskriminering ska kopplas samman med arbetet mot diskriminering på grund av ålder, religion, etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet och funktionsvariation. All löpande verksamhetsutveckling ska granskas från ett genus- och jämställdhetsperspektiv och relevanta styrdokument granskas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Aborträtten inskränks i flera länder i vår omvärld. Aborträtten ska värnas i Sverige. All abortvård som erbjuds i regionen ska ske professionellt och med ett gott bemötande. Utförare som inte uppfyller dessa krav ska omedelbart bli av med sina avtal.

Kunskap om likheter och skillnader mellan kvinnor och män är en fråga om både bemötande och patientsäkerhet. Därtill är mäns våld mot kvinnor ett stort folkhälsoproblem som ska tas på största allvar. Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Det kan handla om omsorg, vård och service, upplysningar, råd, ekonomisk hjälp och annat bistånd. Regionen ska också ha ansvar att bidra med ekonomiskt stöd till kvinnojourerna och till utbildningsinsatser.

En stor utmaning i kvinnosjukvården i Region Stockholm är fragmentiseringen av vårdkedjor i vårdval. Om du behöver hjälp att bli gravid ska du först vända dig till en mottagning inom vårdval gynekologi som har tilläggsuppgiften fertilitet, därefter ska du byta vårdgivare och gå in i vårdval barnmorskemottagning för att omhändertas under din graviditet. När förlossningen närmar sig så hackas vårdkedjan upp ytterligare i vårdval förlossning som därefter leder de nyförlösta in i vårdval fysioterapi ifall den födande drabbats av en förlossningsskada. Var barnet ska få sina regelbundna viktkontroller och gratis vaccinationer? Det blir nästa steg i vårdvalskarouselen, vårdval barnavårdscentral (BVC). Vårdval BVC är dessutom drabbat av att de sjunkande födelsetalen vilket riskerar leda till att barnavårdscentraler stängs i flera områden på grund av bristande lönsamhet. Det är ett obegripligt virrvarr av vårdgivare som kvinnor i dag behöver nästla sig fram genom.

Region Stockholm ska även säkra en god och sammanhållen vård för personer utsatta för sexualbrott. Insatserna mot våld och kränkningar med hedersmotiv ska förstärkas.

Lipödem är en smärtsam sjukdom som drabbar kvinnor i störst utsträckning. Sjukdomen är, liksom många kvinnosjukdomar, otillräckligt beforskad. Kvinnor blir därför ofta feldiagnostiserade eller odiagnostiserade och tvingas leva med smärta länge. Primärvårdsnämnden uppdras därför att i samråd med hälso- och sjukvårdsnämnden utreda hur patienter med lipödem kan få tillgång till behandling.

Akademisk vårdcentral för kvinnors hälsa

Det finns i dag åtta akademiska vårdcentraler (AVC) i regionen. AVC knyter samman utbildning av studenter, utveckling och forskning i primärvården med den patientnära verksamheten. Med anledning av de patriarkala strukturer som även påverkar hälso- och sjukvården ska primärvårdsnämnden i samråd med SLSO utreda förutsättningarna för att starta en AVC med specifikt fokus på kvinnors hälsa, och som bedriver forskning, utbildning och erbjuder stöd inom området.

Mottagning för våldsutsatta

Vänsterpartiet vill att en mottagning ska startas som innefattar ett kvinnofridscentrum som ska ha tät samverkan med kommunerna för målgruppen våldsutsatta kvinnor, liksom samarbetet som i dag finns på MIKA-mottagningarna. En konsultativ funktion liksom på Nationellt centrum för kvinnofrid på Akademiska sjukhuset i Uppsala är ett bra sätt för att kunna besöka patienterna när de är inlagda på sjukhus eller på planerade besök i annan vårdverksamhet. Enheten som jobbar mot våld i nära relationer under akademiskt primärvårdscentrum har goda kunskaper och bred erfarenhet av målgrupperna. Primärvårdsnämnden uppdras därför att inrätta en mottagning för våldsutsatta som samordnas med kommuner.

Förlossningsvård

En trygg och säker förlossning ska vara en självklarhet. Ingen ska behöva föda barn på överfyllda förlossningsavdelningar med utmattade barnmorskor. Alla föräldrar ska kunna lita på att de får en trygg och säker förlossning. En sammanhållen vårdkedja, från barnmorskemottagning genom förlossningen till barnavårdscentral där familjerna lär känna barnmorskorna, är en viktig faktor för en god föräldraupplevelse. Så är inte fallet i dag. Med nuvarande ersättningssystem är förlossningsklinikerna upphandlade enligt LOV i vårdval förlossning. Med anledning av de sjunkande födelsetalen behöver en annan finansieringsmodell införas för att säkra långsiktighet och stabilitet inom vårdområdet. Till och med Moderaterna som först introducerade och införde vårdvalet, har nu insett hur dåligt det är och vill också avveckla det. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras därför att avveckla vårdval förlossning och ersätta vårdområdet med en annan avtalsform och finansieringsmodell som syftar till att främja en sammanhållen vårdkedja och långsiktighet i verksamheterna.

För att ge plats åt alla typer av förlossningar vill Vänsterpartiet på sikt införa en differentierad förlossningsvård med låg- och högrisenheter. Arbetssättet ”Min barnmorska” som finns på bland annat Huddinge, BB Stockholm och Södertälje sjukhus innebär en kontinuerlig fast vårdkontakt vilket ska värnas, stärkas och spridas till än fler förlossningskliniker.

5.7 Vuxenpsykiatri och beroendevård

Den psykiska ohälsan är ett av de största folkhälsoproblemen i dag och kvinnor är överrepresenterade när det gäller sjukskrivningar kopplade till psykisk ohälsa. Region Stockholm behöver en hälso- och sjukvård som kan fånga upp personer med psykisk ohälsa i ett tidigt skede. Det är det mest effektiva sättet att motverka utvecklandet av mer komplicerade sjukdomsbilder, som kräver stora resurser från vården. Det är också ett viktigt inslag i ett effektivt arbete mot suicid. Vänsterpartiet vill att tillgången på psykologer, kuratorer och psykoterapeuter i primärvården ska stärkas.

Vuxenpsykiatri i sluten- och öppenvård

Psykiatrin behöver byggas ut i ekonomiskt och politiskt eftersatta områden, där andelen med självrapporterad psykisk ohälsa är högre än i områden med mer gynnsamma socioekonomiska förhållanden. Insatser i dessa områden kan därför främja en positiv hälsoutveckling och utjämna skillnader i hälsa. För att uppnå detta måste tillgängligheten till psykologisk behandling bli bättre så väl inom primärvården som inom den specialiserade psykiatrin. Behovet av fler utbildningstjänster, så kallade PTP-tjänster, är skriande. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samråd med primärvårdsnämnden öka antalet PTP-tjänster för att möta behovet av psykologer i primärvården och andra relevanta verksamheter.

Vänsterpartiet vill se en psykiatri och en beroendevård som är dimensionerad utifrån den sjukdomsburda som finns. Därför har vi bidragit till ett inriktningsbeslut som innebär att all psykiatrisk slutenvård och akutmottagningar, inkluderande ätstörningsvård och beroendevård, ska bedrivas i egen regi. Även sex av tio geografiska ansvarsområden i öppenvårdspsykiatrin ska drivas av SLSO, det vill säga i Region Stockholms regi. Erfarenheterna från att upphandla övriga geografiska ansvarsområden, där priserna pressats i en sådan grad att det finns en oro för hur kvaliteten ska upprätthållas, talar dessutom för att även dessa borde föras över i egen regi när tillfälle finns. Målet med att ta över så stor andel av psykiatriska vården i egen regi som möjligt är att få en mer jämlik och fungerande vård samt att få det helhetsperspektiv som behövs för att kunna ge vård efter behov, på riktigt. Tvångsvård som ibland behöver ges till de mest sjuka patienterna kan enbart bedrivas i egen regi av juridiska

skäl, varför en samlad vård kommer göra störst skillnad för de som behöver det mest. Det är av stor vikt för Vänsterpartiet att bevaka reformen noggrant så att patienter inte drabbas under omorganiseringsfasen.

Mittenkoalitionens beslut att gå vidare med att upphandla psykiatrisk öppenvård till lägsta pris i fyra av tio geografiska ansvarsområden, bland annat Järva, ställde Vänsterpartiet sig inte bakom. I första hand bör den psykiatriska vården drivas i egen regi. Om vård ska upphandlas behöver krav ställas på att aktörer som är med i upphandlingen inte får ta emot privatfinansierade patienter. Därtill ska idéburna aktörer beaktas särskilt.

Beroendevård och samsjuklighet

Beroendecentrum, som drivs av SLSO har ansvaret för nio av tio geografiska ansvarsområden. Vänsterpartiet vill se ett stärkt samarbete mellan psykiatri och beroendevården. Vänsterpartiet anser att Regionen bör ta ansvar för all behandling av skadligt bruk och beroende, inklusive för de som idag vårdas på HVB-hem samt i vissa fall inom tvångsvård under Lagen om vård av missbrukare (LVM), allt enligt förslag från samsjuklighetsutredningens slutbetänkande.

Vi vill även se lågtröskelmottagningar som främjar fysisk och psykisk hälsa. Det kommer innebära ett ökat behov av resurser till vuxenpsykiatri och beroendevård inklusive fler vårdplatser till beroendevården. Utöver att införa lågtröskelmottagningar kommer Vänsterpartiet fortsatt verka för att Region Stockholm ska inleda projekt med brukarrum, i syfte att minska smittspridning och antalet överdoser bland personer med intravenöst missbruk. Brukarrummen kan med fördel ligga i nära anslutning till lågtröskelmottagningarna, vilket skulle ge en kontaktyta till sjukvård och socialtjänst för en annars isolerad patientgrupp.

Många patienter med psykiatrisk sjukdom och/eller beroendesjukdom har samsjuklighet med somatiska tillstånd. För att göra sjukvården bättre för denna patientgrupp krävs bättre samarbete mellan somatisk och psykiatrisk vård. Ett sådant sätt är att utveckla vårdformen avancerad psykiatrisk sjukvård i hemmet (APSIH) som funnits i bland annat Västra Götaland. Det innebär att patienter med psykiatrisk sjukdom ansluts till APSIH för att på så vis få hjälp med såväl sin psykiatriska sjukdom som sitt somatiska tillstånd. Vänsterpartiet vill att Region Stockholm utreder förutsättningarna för att införa en sådan vårdnivå. Det finns goda erfarenhet inom psykosvården med så kallade case managers som svarar mot patienters behov av att få samordnad vård. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur fler patienter med stora behov av samordnande insatser inom psykiatri kan få det.

Patienter som lider av sviterna från alkohol- och/eller drogrelaterade fosterskador är betydligt vanligare än många tror. Idag nås många inte av den vård som erbjuds. Vänsterpartiet har tillsammans med de styrande mittenpartierna formulerat ett uppdrag om att hälso- och sjukvårdsnämnden ska utreda hur vårdkedjan kan stärkas för barn med alkohol- eller drogrelaterade fosterskador. Utredningen ska lämna förslag på hur vården kan bli tillgänglig för fler i målgruppen och ska göras i dialog med befintliga vårdverksamheter, så som Rosenlunds mödravårdsteam, samt med civilsamhället.

Vård vid könsdysfori

Region Stockholm har som en av tre nationella enheter erhållit tillstånd av Socialstyrelsen för att få bedriva vård vid könsdysfori inom ramen för högspecialiserad vård (NHV). Det är ett ansvar som förpliktar. Könsutredningsteamet vid Karolinska sjukhuset kommer att få fler patienter och ett större uppdrag. Redan innan det utökade uppdraget var köerna

årslånga, varför enheten är i behov av ökade resurser. Detta för att kunna fullfölja det nya uppdraget som omfattar vård, forskning och utbildning av andra vårdgivare i frågor som rör vård för transpersoner. Det behövs mer forskningsmedel för att öka kunskapsläget och förbättra behandlingar, samt för att behålla och attrahera medarbetare, som i dag är svåra att rekrytera. Enligt verksamheterna saknas resurser för att upprätthålla kunskapsuppdraget till den nationella högspecialiserade vården. Ett nationellt kunskapscentrum kopplat till NHV-uppdraget skulle här kunna samla erfarenheter från flera NHV-enheter.

Unga med könsdysfori ska inte behöva vänta i flera år på att få hjälp. Därför måste BUP könsinkongruens och könsdysfori, KID, få tillräckliga resurser för att kunna ge alla unga ett första möte inom tre månader från remiss. Det behöver även finnas stöd för de som redan står i långa vårdköer till könsdysforivården. De ska inte lämnas ensamma och riskera att må sämre i väntan på hjälp. Därför behöver ungdomsmottagningarna och habiliteringen ges i uppdrag och erhålla stärkta resurser för att kunna ta emot unga med könsdysfori i behov av stöd. Vänsterpartiet skjuter till 6 mkr för att korta köerna i transvården.

5.8 Cancervård

Cancer berör oss alla. En fungerande vårdkedja med skyndsam utredning, behandling och rehabilitering räddar liv och minskar lidande. Samarbetet mellan olika behandlande och utredande discipliner måste bli bättre än i dag så att patienter kan känna sig trygga under hela vårdförloppet. Styrningen av cancervården i Region Stockholm sker med stöd av Regionalt Cancercentrum (RCC) Stockholm-Gotland. För att integrera verksamheten bättre ska styrningen utvecklas under mandatperioden, och en utredning påbörjas med målet att ge förslag på att flytta in RCC:s verksamhet på något av akutsjukhusen. Den tidigare integreringen av verksamheterna som skett i Region Västergötland och Region Östergötland ska användas som förebilder i arbetet.

Prevention och screening

Tidig upptäckt av cancer är en av de viktigaste åtgärderna för att förbättra behandlingsresultat och överlevnad. Detta ansvar vilar ofta på primärvården och därför är det av yttersta vikt att primärvårdens läkare får ordentligt med tid med sina patienter och goda möjligheter till kompetensutveckling. Omfattande och välfungerande screeningverksamheter är avgörande för att upptäcka cancer tidigt. För att säkerställa en god och jämlik mammografiscreening uppdras hälso- och sjukvårdsnämnden att inrätta en mobil röntgen som ska öka tillgängligheten på platser i länet där det idag brister.

Organiserad prostatacancertestning (OPT) har genomförts inom ramen för ett pilotprojekt under åren 2022 till 2024 i syfte att hitta fler fall av prostatacancer i tidigt skede (samt att förbereda för förväntade kommande rekommendationer om screeningprogram från Socialstyrelsen). Under 2026 planeras för en fortsättning av projektet. Det projekt som under somrarna 2024 och 2025 möjliggjort för cancerpatienter med hemvist i Norrtälje att få delar av sin cancerbehandling på Norrtälje sjukhus ska permanentas.

Jämlik vaccinering mot HPV

HPV (Humant papillomvirus) är den vanligaste sexuellt överförbara infektionen. Den kan orsaka cellförändringar och cancer i könsorgan samt mun och svalg. Tack vare vaccin mot HPV går det i dag att skydda sig mot flera cancerformer orsakade av viruset. På sikt tros fler cancerformer kunna utrotas helt.

Folkhälsomyndigheten har nyligen uppdaterat sin rekommendation och förordar nu att alla, kvinnor och män, upp till och med 26 års ålder bör vaccineras. Region Stockholm har enbart svarat på detta genom att inleda ett mindre pilotprojekt riktat mot 30 000 killar födda 2007-2008, medan man i flera andra regioner idag erbjuder vaccin till alla i målgruppen. Vänsterpartiet skjuter till 25 mkr för att kunna inkludera fler årskullar i projektet.

Sedan tidigare har de med störst risk att drabbas av HPV-relaterad cancer så som transpersoner och män med HIV+, efter påtryckningar från Vänsterpartiet, nu erbjudits kostnadsfri vaccination mot HPV. Detta bör nu alltså omfatta alla killar upp till 27 år. Regeringen bör säkerställa att Folkhälsomyndighetens nya rekommendation också följs av en statlig finansiering för att garantera en jämlik vård. Utökad vaccinering för riskutsatta grupper minskar lidande och sjukdomsbördan bland hela befolkningen.

Strålkapacitet

Det har under en längre tid funnits risk för att för kompetens- och kapacitetsbrist gällande strålbehandlingsmaskiner i Region Stockholm. Tidigare löften om byggande av fyra strålbehandlingsbunkrar på Capio S:t Görans sjukhus har dessvärre inte infriats. Jämfört med exempelvis Danmark och Norge har Sverige hamnat på efterkälken vad gäller strålbehandling vilket riskerar att påverka möjligheten att få behandling i önskvärd tid. Vidare har Region Stockholms acceleratorer högst nyttjandegrad i Sverige och det behövs byggas en motståndskraft i systemet givet en växande befolkning, där särskilt det växande antalet äldre ger en högre förekomst av cancerdiagnoser.

I januari 2025 fattade Locum ett planeringsbeslut om tre nya linjäracceleratorer i byggnad L9 på Karolinska i Solna, med möjlig driftsättning i slutet av 2029. Dessutom finns planer på ytterligare två på Södersjukhuset. Vänsterpartiet vill att utbyggnaden av strålbehandlingsenheter påskyndas i största möjliga utsträckning för att säkerställa en patientsäker kapacitet och för att möjliggöra att befintliga maskiner kan bytas ut när deras tekniska livslängd har passerat.

5.9 Sjukvård för äldre

Befolkningen i Sverige blir allt äldre och personer över 65 år utgör en fjärdedel av landets invånare. Äldre personer är en heterogen grupp; många är friska och klarar sig själva och andra har stora vård- och omsorgsbehov redan som yngre pensionärer. En strategi för äldres hälsa har tagits fram, då Region Stockholm ska vara väl förberett att möta den demografiska utvecklingen och de behov som en åldrande befolkning har.

Samarbetet mellan sjukvård och kommunal äldreomsorg måste förbättras och vård planeras gemensamt. För att begränsa antalet olika aktörer hemma hos personer som behöver hemtjänst eller hemsjukvård och för att förstärka patientsäkerheten ska Regionen och kommunerna komma överens om delegering av läkemedel i hemmet. Även läkemedelsrobotar skulle här kunna användas i större utsträckning som alternativ, och ska kunna inkluderas som ett förskrivningsbart hjälpmedel. För att detta ska kunna genomföras krävs en gemensam överenskommelse om kostnadsfördelning mellan Region Stockholm och länets kommuner.

Närsjukvården ska organiseras så att äldre människor inte tvingas söka sig till akutsjukhusen i onödan. Mobil röntgen ska införas så att äldre patienter inte ska behöva åka till akuten från äldreboenden eller från hemmet efter exempelvis fallolyckor. Vården ska samråda

med både de äldre själva och deras närstående. Närstående förväntas stå för en stor del av omvårdnaden så hänsyn ska tas till deras uppfattning och behov av hjälp och stöd. Mer ska göras för att bryta det digitala utanförskapet och stärka vägarna in i vården för de som exempelvis inte har mobilt bank-id. Vänsterpartiet vill också öka patientdelaktigheten och därför möjliggöra för patienter i Region Stockholm att, likt invånare i andra regioner, får möjligheten att ta del av sin samordnande individuella vårdplan (SIP) digitalt genom att sammankoppla LifeCare med 1177.

Fler geriatriska slutenvårdsplatser

Antalet geriatriska slutenvårdsplatser minskade under lång tid, trots att andelen äldre blev allt fler. Men tack vare en ny politisk inriktning de senaste åren har antalet geriatriska slutenvårdsplatser i Region Stockholm i stället ökat. För att förbättra vårdkedjorna samt tillgängligheten för äldre som behöver slutenvård har Vänsterpartiet verkat för att endast idéburna vårdgivare får ansluta till vårdval geriatrik. Syftet är att säkerställa att eventuella vinster i verksamheterna stannar kvar och går till skattebetalarnas vård.

I många år har det varit uppenbart att behovet av geriatrisk slutenvård är särskilt stort på Södersjukhuset, där äldre får vänta orimligt länge på akutmottagningen. Södersjukhuset är ett av tre akutsjukhus i Region Stockholm (tillsammans med Karolinska sjukhuset i Solna samt Capio S:t Görans sjukhus) som inte har en egen geriatrisk enhet. Med en ökande andel äldre i befolkningen bör arbetet med geriatriska kliniker på akutsjukhusen påskyndas. Under hösten 2025 öppnar en geriatrisk utredningsenhet med först sex platser som sedan utökas till tolv. Med Beställarplan geriatrik kommer vården framåt finnas samlad på färre enheter med större utredningsmöjligheter såsom röntgen och närlaboratorium. Ersta sjukhus har redan skalat upp antalet vårdplatser och Södertälje sjukhus planerar att öka upp med ytterligare 12 vårdplatser under slutet av 2025.

Kunskapscentrum för osteoporos

Benskörhet (osteoporos) är en folksjukdom som drabbar ungefär varannan kvinna respektive var fjärde man under en livstid. Socialstyrelsen har satt som mål att tre av tio med sjukdomen ska få förebyggande behandling. I Stockholm får i dag knappt en av tio med osteoporos tillgång till behandling. Tack vare initiativ från Vänsterpartiet kommer nu ett kunskapscentrum för osteoporos inrättas på Karolinska i Huddinge med ansvar för frakturkedjor på samtliga akutsjukhus i regionen.

Vården vid äldreboenden

Alla äldre ska kunna känna sig trygga i vården. Vänsterpartiet har som målsättning att sjukvårdskompetensen ska höjas på alla äldreboenden och samarbete mellan Regionen och kommunerna ska förbättras i linje med organisationen som finns i Norrtälje. Under 2025 reviderades Läkarinsatser i särskilt boenden för äldre, där man tyvärr valde att fortsätta med avtalsformen vårdval och hålla sig till den nuvarande geografiska områdesindelningen. Detta är vi kritiska till. För Vänsterpartiet är det av yttersta vikt att framöver minimera antalet aktörer och personer hos den äldre, röja undan stuprören mellan de olika vårdgivarna, samt att tydlig kontinuitet och kompetens finns tillgängligt på samtliga SÄBO:n och inom hemtjänsten. Genom att samla vården i hemmet kan ett ökat helhetsansvar nås. Äldreboenden ska ha bättre tillgång till personal med sjukvårdskompetens, både sjuksköterskor, undersköterskor, arbetsterapeuter och läkare. Många äldre är multisjuka och bristen på samordning kan bli katastrofal när många olika vårdgivare är inblandade. Alla multisjuka äldre ska ha en medicinskt ansvarig läkare som samordnar vården.

5.10 Funktionsrätt

Vänsterpartiet arbetar för en jämlik sjukvård för människor med funktionsnedsättningar. Under det förra blågröna majoritetsstyret beslutades om att införa avgifter på hjälpmedel som eldrivna rullstolar och ortopediska fotinlägg, utan att ha gjort en konsekvensanalys av vad detta skulle innebära för de berörda. Tack vare Vänsterpartiet återinförs högkostnads-skyddet för tekniska hjälpmedel i januari 2026.

Personer med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning har ofta många utgifter för vård, sjukresor och hjälpmedel. De ska inte därtill bestraffas med avgifter. Hjälpmedel är en rättighet som ska vara kostnadsfri, och därför vill Vänsterpartiet på sikt avskaffa avgiften för hjälpmedel helt. Vänsterpartiet vill även höja anslagen för föreningsbidrag till intressepolitiska organisationer inom hälso- och sjukvård samt funktionsrätt, och ta fram en modell för årlig uppräknings av bidragen.

Det är en självklarhet att alla ska ha möjlighet att ta sig fram, året runt, på egen hand. För den som behöver elektrisk rullstol för att kunna ta sig fram i och utanför hemmet, medger nuvarande regelverk enbart en sådan åt gången per person. Under en elektrisk rullstols livstid kan det uppstå problem som är så omfattande att användaren behöver lämna in rullstolen för reparation under en period. I nuläget erbjuds ingen elektrisk rullstol som ersättning under reparationsperioden. I stället erbjuds en manuell rullstol som inte är anpassad. För en person med behov av elektrisk rullstol som är anpassad efter ens funktioner och behov, kan detta innebära att hen i stort sett blir förvisad till hemmet och sängen under reparationsperioden. Förutom begränsad rörelsefrihet och möjlighet att ta sig till toalett, dusch och dylikt, leder detta till att drabbade personer inte heller kan ta sig till arbetsplatsen, lärosätet eller läkaren. Den enda elektriska rullstol man erbjuds ska dessutom användas året om, både inne och ute, vilket innebär stort slitage på hemmet i och med grus och smuts som dras in. Detta är inte rimligt. Vänsterpartiet vill att regelverket ändras så att den som behöver det får tillgång till två elektriska rullstolar, varav en är av en enklare standard och anpassad. På det här sättet ges människor friheten att kunna ta sig fram på egen hand året runt, samtidigt som slitaget i hemmet minskas och livslängden på hjälpmedlen ökar.

För mer tillgängliga möten med vården vill Vänsterpartiet att samtliga SMO-vårdcentraler i Stockholm ska funktisdiplomeras. Ett mer tillgängligt möte innebär en större möjlighet för unga funktionsnedsatta att ta till sig information och därmed få kontroll över sin egen hälsa.

Synhjälpmedel och ledsagning

Syncentralen är en specialistverksamhet som utför habilitering, rehabilitering och förskrivning av hjälpmedel till personer med synnedsättning och blindhet. Vänsterpartiet har bidragit till beslut om att Syncentralen ska tas över i egen regi, vilket genomfördes i början av 2025. Vid val av nya lokaler för Syncentralen önskar Vänsterpartiet att större hänsyn tas till besökarna av Syncentralen. Exempelvis ska färdtjänst kunna parkera utanför och det ska inte vara lokaliserat på en hårt trafikerad gata. En bemannad reception på Syncentralen är också något som bör stå med i avtalet. Det råder brist på yrkesgruppen synpedagoger som har en viktig roll i att stödja personer med synnedsättningar i att klara vardagen. En utredning om utbildning av synpedagoger genomfördes under 2025, och utifrån denna behöver lämpliga åtgärder vidtas för att åtgärda bristen.

I samband med att kallelser utgår till samtliga besök inom vården ska en möjlighet att förboka ledsagning i samband med besöket införas. I dag kan patienter mötas av en

självincheckningsskärm i stället för en bemannad reception i samband med sitt vårdbesök vilket innebär en försämrad tillgänglighet för personer som inte är seende. All vård måste vara lika tillgänglig oavsett funktionsvariation.

Hörselhjälpmedel

Många människor behöver hjälp med hörselhjälpmedel, och med en åldrande befolkning lär behovet framåt öka. I Region Stockholm kan invånarna få hörselhjälpmedel endast genom vårdvalet primär hörselrehabilitering sedan den okontrollerade etableringsrätten infördes 2011. Koncernerna som tillverkar hörapparater har ostört under 13 år suttit på dubbla stolar som försäljare och vårdgivare. Detta förhållande öppnar för bedrägeri och vilseledande marknadsföring, där vårdgivare tjänar pengar på att sälja dyra hörapparater till sina patienter som fått betala stora summor ur egen ficka. Enligt nationella kvalitetsmätningen i hörselvård har Region Stockholm dessutom sämst kvalitet på hörselvård i landet. För att inte koncernerna ska kunna ägna sig åt försäljning av sina egna produkter till patienterna har Vänsterpartiet genom 44-punktsavtalet fått igenom att ”Fritt val av hörselhjälpmedel” avvecklas, vilket skedde i januari 2025. Detta innebär att sortimentet av hörselhjälpmedel endast ska bestå av regionens egna upphandlade apparater. Däremot kvarstår vårdvalet och därmed är det fortsatt marknaden som styr hörselvården i Stockholm, då samtliga hörselmottagningar är privata. För att motverka detta har Vänsterpartiet fått igenom att Region Stockholm ska påbörja arbetet och vidta nödvändiga åtgärder för att ge SLSO möjlighet att öppna en mottagning inom primär hörselsrehabilitering under 2026.

5.11 Tandvård

Vänsterpartiet anser att alla ska ha råd att kunna gå till tandläkaren när det behövs, inte bara de rika. Tänderna och munhälsan är viktiga delar av både den fysiska och psykiska hälsan och ska på sikt ingå i högkostnadsskyddet. I dag är tandhälsan en klassmarkör. Regionen har ansvaret för Folktandvården och ska säkerställa priser som folk har råd med.

Psykisk ohälsa kan medföra svårigheter att på egen hand sköta sin munhygien och upprätthålla kontakt med tandvården. Folktandvårdens uppsökande uppdrag för att förbättra tandhälsan i socioekonomiskt eftersatta områden och i särskilt eftersatta grupper ska stärkas. Särskilt prioriterade grupper är personer med psykisk ohälsa, demens, personer över 80 år samt personer med alkohol- eller drogberoende. Personer med psykisk ohälsa och beroendesjukdom ska erbjudas förmånlig tandvård för bättre munhälsa.

Att värna om tandhälsan tidigt är viktigt för att säkerställa god tandhälsa genom hela livet. Tyvärr är tandhälsan i länet idag ojämlik, och barn i socioekonomiskt eftersatta områden är särskilt utsatta. När kariesangrepp och andra tandproblem lämnas obehandlade kan följden bli smärta, nedsatt förmåga att äta och ett försämrat allmäntillstånd. I förlängningen riskerar detta att negativt påverka barns utveckling, prestation i skolan och livskvalitet. Riktade förebyggande insatser tidigt i livet kan bidra till en mer jämlik tandhälsa, och kan minska behovet av mer omfattande behandlingar senare i livet. Primärvårdsnämnden uppdras att under 2026 stärka riktade insatser för att fler ettåringar med risk för karies ska komma i kontakt med tandvården samt se över hur tandvårdens uppdrag att verka förebyggande bland barn och unga kan stärkas.

Det är uppenbart att vårdval specialisttandvård för barn och unga, som i dag till 78 procent består av privata mottagningar, inte fungerar som det ska. Trots en förbättrad generell tandhälsa bland barn och unga ses en fördubbling av antalet sövningar av privata tandläkare

i samband med specialisttandvård över en femårsperiod. Regionen genomför just nu en utredning som ska presenteras under hösten 2025, för att undersöka om ekonomiska incitament kan ha varit påverkande. Region Stockholm betalar nämligen en tandvårdspeng per barn till allmäntandvården, medan specialisttandvården ersätts för de ingrepp som utförs. Trots att åtta av tio mottagningar är privata är det ändå mottagningarna som drivs i Regionens egen regi som hanterar majoriteten av remisserna; två tredjedelar, enligt en utredning från hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Folktandvården Stockholm skickar en lägre andel remisser till specialisttandvården jämfört mot de privata aktörerna. År 2024 fick 3,4 % av barn listade hos Folktandvården en remiss till specialisttandvården. Motsvarande siffra är för de privata aktörerna är 9,6 %. Folktandvården Stockholms ersättning per remiss är dessutom lägre jämfört med de privata konkurrenternas ersättning. Det finns ingen anledning till att vårdbehovet av specialisttandvård skulle vara större för ett barn som är listat hos en privat aktör än hos Folktandvården. Privata tandläkare har därtill i mycket låg utsträckning kollektivavtal med sina anställda. Primärvårdsnämnden uppdras därför att ta över all specialiserad tandvård för barn till Folktandvården för att säkra en jämlik och behovsstyrd barntandvård.

Arbetet mot fusket med olika tandvårdsbidrag ska koordineras bättre. Flera tandvårdsföretag har avslöjats för att ha mottagit bidrag för behandlingar som inte har genomförts. Krav om återbetalning av bidragen har framförts. De som fuskat ska polisanmälas och stängas av från framtida avtal och bidrag.

Uppdrag och förändrade anslag HSN

- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda ett införande av auktorisationsavgift för vårdgivare som ansöker till LOV-områden.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att inrätta en mottagning för våldsutsatta som samordnas med kommuner.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att införa förbud mot att ta emot patienter vars vård finansieras av privata försäkringspatienter i befintliga och nya vårdvalsavtal (LOV) samt upphandlade vårdavtal (LOU)
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att aktivt reservera fler upphandlingar till idéburna aktörer.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samråd med primärvårdsnämnden ta fram förslag på förbättringar av vården för patienter med obesitas.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att påbörja arbetet med att avveckla vårdval BUMM och vårdval förlossning och ersätta vårdområdena med annan avtalsform och finansieringsmodell.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda var barn- och ungdomsmedicinska mottagningar bör finnas för att tillgodose vårdbehovet, samt att återinföra barnmedicinsk öppenvård på akutsjukhusen.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur lotsar inom barn- och ungdomspsykiatri för patienter med omfattande vårdkontakter skulle kunna implementeras.

- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur patienter inom habiliteringen som har många olika vårdgivare ska kunna erbjudas en fast vårdkontakt inom Habilitering och hälsa. Den fasta vårdkontakten ska vara patienten och eventuella vårdnadshavare behjälplig med samordning mellan vårdgivare och vid behov även med andra myndigheter.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur fler patienter med stora behov av samordnade insatser inom psykiatri kan få det.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att utreda hur vårdkedjan kan stärkas för barn som är mycket för tidigt födda, och/eller har alkohol- eller drogrelaterade fosterskador. Utredningen ska lämna förslag på hur vården kan bli tillgänglig för fler i målgruppen och ska göras i dialog med befintliga vårdverksamheter samt med civilsamhället.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att i samråd med primärvårdsnämnden öka antalet PTP-tjänster för att möta behovet av psykologer i primärvården och andra relevanta verksamheter.
- ✓ Hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen uppdras att ta fram en modell för årlig uppräkningsbidrag till intressepolitiska organisationer inom hälso- och sjukvård samt funktionsrätt.

Ändrade anslag jämfört med budgetförslag från Mittenkoalitionen. Belopp i miljoner kronor.

	2026	2027	2028
Gratis HPV-vaccin för fler årskullar pojkar och unga män	20	30	30
Mottagning för våldsutsatta	30	30	30
Insatser för att minska köerna i transvården	6	6	6
Halverad uppräkningsbidrag av vårdvalen	-60	-60	-60

Uppdrag och förändrade anslag PVN

- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras räkna upp ersättningen till vårdcentralerna med 7 procent utan krav om hänsyn till ökad volym.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att i samråd med hälso- och sjukvårdsnämnden utreda hur patienter med lipödem kan få tillgång till behandling.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras därför att ta över all specialiserad tandvård för barn till Folktandvården för att säkra en jämlik och behovsstyrd barntandvård.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att utveckla Folktandvårdens uppsökande uppdrag i socioekonomiskt eftersatta områden.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras införa förmånlig tandvård för personer med psykisk ohälsa och beroende.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att stärka riktade insatser för att fler ettåringar med risk för karies ska komma i kontakt med tandvården samt se över hur tandvårdens uppdrag att verka förebyggande bland barn och unga kan stärkas.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att påbörja arbetet och vidta nödvändiga åtgärder för att ge SLSO möjlighet att öppna en mottagning inom primär hörselsrehabilitering under 2026.

- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att införa möjlighet till att förboka ledsagning för personer med synnedsättning i samband med vårdbesök.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att påbörja arbetet med att tillhandahålla en uppdragsutbildning för synpedagoger.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att påbörja avveckling av vårdval specialisttandvård barn- och unga och ersätta vårdvalet med annan avtalsform.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att aktivt reservera fler upphandlingar till idéburna aktörer.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att ge vårdcentralerna ett klart definierat områdes- och listningsansvar samt ett tydligt folkhälsouppdrag.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att förbättra koordinering av arbetet mot fusk med olika tandvårdsbidrag genom att anställa fler granskare av fakturor.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras att, i samråd med hälso- och sjukvårdsnämnden, identifiera och påbörja juridiska processer samt identifiera och införa begränsningar i vårdavtalen i syfte att upphöra att betala för digital utomlänsvård i de fall som aktörerna har fysiska mottagningar förlagda i Region Stockholm.
- ✓ Primärvårdsnämnden uppdras i samråd med akutsjukhusnämnden ge varje geografiskt klusterområde (där en vårdcentral är samordningsansvarig) anvisning att upparbeta fungerande konsultationslinjer till organspecialister inom sekundärvården som samtliga vårdcentraler inom respektive klusterområde kan nå dagtid 8-17.

Ändrade anslag jämfört med budgetförslag från Mittenkoalitionen. Belopp i miljoner kronor

	2026	2027	2028
Uppräkning av ersättningen till vårdcentralerna med 7 procent utan krav om hänsyn till ökad volym	156	156	156
Insatser för tillgängligare primärvård		51	94
Folktandvården tar över all specialiserad tandvård för barn för att säkra en jämlik och behovsstyrd barntandvård.	-15	-30	-30

6. Trafiknämnden

6.1 En effektiv kollektivtrafik

Vi ser med oro på att resenärerna fortfarande inte fullt ut återvänt till kollektivtrafiken efter pandemin och inte ser ut att göra det de närmaste åren. Resmönstren har också förändrats i och med att de som har möjlighet att arbeta hemifrån i större utsträckning gör det än före pandemin. De närmaste åren, 2026–2028, beräknas inte resandet komma upp högre än till 85–87 procent av 2019 års nivå. Pandemieffekterna i kombination med det allvarliga ekonomiska läget med en period av hög inflation, en konjunktur som inte skjuter fart samt en regering som inte skjutit till pengar i takt med kostnadsökningarna utan i stället sänkt kostnaderna för att köra bil ställer krav på en politik som både lockar tillbaka resenärerna och en effektiv kollektivtrafik styrd av de behov som finns.

De som inte har möjlighet att arbeta hemifrån, inte har råd med bil och inte kan styra sin arbetstid har det största behovet av en fungerande kollektivtrafik. Stombusslinje 179 mellan Vällingby och Sollentuna är hårt belastad och delsträckan mellan Kista och Rinkeby är värst drabbad av trängsel och fullsatta bussar. Detta var extra tydligt under pandemin och Rinkeby var ett av de områden som hade flest dödsfall under våren 2020. Det visar med skrämmande tydlighet att vi måste ha en kollektivtrafik för alla. Vi måste satsa och förstärka där behoven är som störst. Det handlar om klass och rättvisa. Under en pandemi handlar det om människoliv.

Högre snitthastighet på busslinjer – omfördelning av väg- och gatuutrymme

Invånarna i många städer och regioner världen över fick under pandemin när resandet gick ner uppleva en miljö utan trafikstockningar, buller, avgaser och smog. Många städer och regioner använde erfarenheterna för att skapa attraktiva och effektiva stadsmiljöer för människor att vistas och förflytta sig i genom att omfördela utrymmet från bilar till cykel, gång och kollektivtrafik. Vi vill att Region Stockholm tar en aktiv roll i omställningen till ett transportsnålt samhälle där cykel, gång och kollektivtrafik får större plats på bekostnad av utrymme för biltrafik. Regionen har också som mål att 70 procent av resorna inom länet ska ske med gång, cykel eller kollektivtrafik år 2030. Vi ser att det krävs ett helhetsgrepp för omställningen av trafiken med en tydlig strategi med tydliga mål för de olika trafikslagen och verktyg/åtgärder för att genomföra omställningen. Om det befintliga väg- och gatuutrymmet omfördelas, behövs inte dyra och komplicerade utbyggnader av infrastrukturen. Om fler busslinjer får egna körfält och effektiv signalprioritering ökar framkomligheten. Därmed minskar också risken för så kallad kolonnkörning och oregelbundenhet vilket innebär att fler bussturer inte bara kommer fram snabbare utan också mer förutsägbart enligt tidtabellen. För prioritering av kollektivtrafiken i gatuutrymmet är nyckeln en nära dialog med väghållarna; kommunerna och Trafikverket. Det är centralt att utveckla en fungerande finansieringsmodell med väghållarna, och att kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik prioriteras vid planering och byggande av nya områden.

För att skyndsamt möta behoven av snabb, effektiv kollektivtrafik utan trängsel måste kapaciteten snarast ökas på hårt belastade linjer. Vi vill höja snitthastigheten och därmed kapaciteten. Redan med samma antal bussar kan trängseln minska och tillgängligheten öka samtidigt som fler resenärer kommer fram snabbare. De hårdast belastade stomlinjerna och tvärförbindelserna såsom exempelvis linje 179 ovan och linje 172 i Söderort, ska byggas om till så kallad BRT-standard (Bus Rapid Transit) med helt separata vägar eller körfält och egna hållplatser

motsvarande spårvägsstandard. Ett omfördelat utrymme för ökad framkomlighet för kollektivtrafik, cyklar och fotgängare medför en mer begränsad framkomlighet för privatbilismen, vilket gör kollektivtrafiken än mer effektiv och attraktiv för resenären och ökar potentialen att få bilister att välja kollektivtrafiken i stället. Till saken hör att investeringar i framkomlighet är de mest samhällsekonomiskt effektiva åtgärder vi kan vidta.

Trafikförvaltningen bedriver ett långsiktigt arbete för införandet av tvärgående expressbusslinjer och stadexpressbusslinjer. Arbetet är inriktat på att utveckla det befintliga stombussnätet med kompletterande sträckningar och framkomlighetsåtgärder och sker i samverkan med väghållarna. Framkomlighetsåtgärder för befintliga stombusslinjer och andra tungt belastade busslinjer där effekterna blir som störst ska särskilt beaktas. Trafiknämnden ska i sin samverkan med kommunerna och Trafikverket prioritera att kollektivtrafiken får egna körfält. De sedan tidigare påbörjade åtgärderna för att öka framkomligheten ska fortsätta. En åtgärd som genomfördes under 2024 var införandet av påstigning genom alla dörrar på innerstadens stombusslinjer och för 2025 har trafikförvaltningen i uppdrag att införa det på två stombusslinjer utanför innerstaden. Vi föreslår att detta utvidgas till alla stombusslinjer i hela länet. Som en del i arbetet bör överenskommelser upprättas med Stockholms stad, andra kommuner och Trafikverket, om nödvändiga framkomlighetsåtgärder för att korta resenärernas restid ytterligare. Vidare är det nuvarande signalprioriteringssystemet är daterat och upphandlingen av ett nytt modernt system har tyvärr dragit ut på tiden. Trafiknämnden uppdras därför att säkerställa att ett nytt system med full funktionalitet för stombusslinjerna och övriga tungt belastade linjer skyndsamt kommer på plats. För att påskynda framkomlighetsarbetet uppdras trafiknämnden att prioritera framdrift av det egna framkomlighetsarbetet och införandet av expressbussar i en sammanhållen process. För ovanstående arbete satsar vi 25 miljoner kronor extra i vår budget.

Kollektivtrafik till nybyggda bostadsområden

Alla i regionen ska ha tillgång till kollektivtrafik. När nya bostadsområden byggs ska det finnas fungerande kollektivtrafik från första inflyttningsdagen så att invånarna inte tvingas bli beroende av bil. Kollektivtrafiken ska säkerställas parallellt med att nya bostadsområden byggs. Det är fundamentalt att kommunerna som har planmonopol ser till att det finns en rimlig möjlighet för regionen att leverera kollektivtrafik av god kvalitet vid byggande av nya områden. Det är därför viktigt att regionen har en nära dialog och samverkan med kommunerna för att säkerställa att kollektivtrafiken planeras in vid ny- och ombyggnation. Kollektivtrafikens, cykel- och gångtrafikens framkomlighet måste prioriteras vid planläggning av nya områden och redan befintligt gatuutrymme omprioriteras till förmån för de klimatsmarta färdssätten. Vidare borde en mer klimatmedveten bilparkeringspolicy vid nybyggnation vara föremål för samverkan.

Norra Djurgårdstaden är ett omfattande stadsutvecklingsområde med hållbarhetsprofil. Utredningen om kollektivtrafikförsörjning av Norra Djurgårdsstaden, med en förlängning av Spårväg city till Ropsten och sammanbindning med Lidingöbanan, ska utgöra grunden för en fortsatt dialog om finansiering med berörda intressenter. Region Stockholm ska ta ett särskilt ansvar för att samordna samtalen mellan de två övriga parterna Stockholms kommun och Lidingö kommun. Trafiknämnden tog under 2024 fram en avsiktsförklaring avseende förlängningen av Spårväg City till Ropsten som undertecknats av berörda parter. Avsiktsförklaringen leder nu arbetet vidare för att säkra den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden.

Dynamisk kollektivtrafik

På landsbygden kan underlaget vara för lågt för vanliga busslinjer och då ska det i stället finnas tillgång till dynamisk kollektivtrafik. Dynamisk kollektivtrafik är en modern form av anropstrafik där bokningen sker via en app och bygger som all annan kollektivtrafik

på samåkning där flera resenärer kan boka resor från vanliga fysiska hållplatser men också flexibelt utspridda ”virtuella” hållplatser i närheten av där någon resenär vill stiga på eller av. Systemet räknar ut den bästa rutten, och återkopplar till resenärerna kring tider och annan relevant information. Dynamisk trafik kan också vara ett alternativ när nya bostadsområden successivt växer fram och det initialt inte finns resenärsunderlag för en vanlig busslinje. Trafikförvaltningen genomförde under 2024 ett pilotförsök där linje 785 ersattes med dynamisk kollektivtrafik på Mörkö och delar av Tullgarn. Försöket föll mycket väl ut, med ett ökat resande utan ökade kostnader, och är nu den permanenta trafiklösningen för området. Det är högst troligt att det finns fler områden som skulle kunna vara aktuella för dynamisk kollektivtrafik och trafiknämnden har under 2025 i uppdrag att påbörja implementering av dynamisk kollektivtrafik i områden där den bedöms som effektiv, och under kommande år förväntar vi oss att trafikeringslösningen finns på plats i fler områden.

Demokratisk kontroll över trafiken

Efter en tvåårig trafikförändringsprocess presenteras årligen ett trafikförändringspaket som innebär justeringar av befintliga linjesträckningar, nedläggning av gamla respektive införande av nya linjer, samt översyn av trafiking och turtäthet. Under det rådande ekonomiska läget när det behöver prioriteras är det extra angeläget att den är demokratisk och transparent. Under föregående styre skedde trafikförändringsprocessen främst på tjänstemannanivå i kontakt med kommuner och trafikföretagen. Vi har drivit på för en demokratisering av processen och Trafikförvaltningen har påbörjat ett arbete för att öka tranparansen och det demokratiska inflytandet över trafikförändringsprocessen och politiska samråd är inplanerade under hösten 2025. De politiska samråden med representanter från trafiknämndens samtliga partier är viktiga för den demokratiska möjligheten till insyn och påverkan, samt viktiga för att kunna ge undrande väljare svar på varför förändringar sker. Vi vill även se att den långtgående delegationen till trafikförvaltningen tas tillbaka och att det är trafiknämnden som fattar beslut om trafikförändringarna. Kommunernas remissvar och trafikförvaltningens svar till kommunerna ska behandlas av trafiknämnden innan beslut tas om trafikförändringarna. Det är viktigt att arbetet både fortsätter och intensifieras för att uppnå det efterfrågade resultatet.

Kombinerad mobilitet

För att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig är det väsentligt att underlätta för resenärerna att ta sig till och från kollektivtrafik, samt att kunna kombinera olika trafikslag. Ett ”hela resan”-perspektiv är viktigt med en inkludering av cykel- och gångvägar till och från stationer och hållplatser i planeringen av kollektivtrafik. Säkra cykelparkeringar ska finnas nära kollektivtrafiken, och fordonen ska utformas för att möjliggöra att cyklar kan tas med ombord. Nästa steg i trafikförvaltningens långsiktiga arbete med cykel ombord på kollektivtrafik är att ta fram en handlingsplan. Trafiknämnden uppdras att underlätta för att kombinera cykel och kollektivtrafik genom att inom ramen för handlingsplanen utreda utökade möjligheter att ta med cyklar i kollektivtrafiken. Vi vill vidare att Region Stockholm underlättar skapandet av ett sammanhållet regionalt låncykelsystem genom att erbjuda kommuner att koppla lånecykelsystem till SL-appen.

6.2 Tillgänglighet

För att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla måste den anpassas för människor med olika normbrytande funktionsvariationer, ålder och kön. Fordon, stationer och miljöer ska utformas för att så många som möjligt ska kunna nyttja den allmänna kollektivtrafiken.

Det är fundamentalt att rulltrappor och hissar fungerar och att information om problem med dem inkluderas i den kontinuerligt uppdaterade trafik- och störningsinformationen. Reparationer av hissar och rulltrappor ska ske skyndsamt. Tillgång till toaletter behövs vid fler stationer. Utrymningsvägarna på alla stationer måste vara anpassade för människor med funktionsnedsättningar. I funktionshinderorganisationerna finns det mycket kunskap både om problem och om problemlösningar inom kollektivtrafiken. Dessa kunskaper skall användas på ett bättre sätt än nu och framför allt efterfrågas innan beslut tas och genomförs. Utöver fysiska anpassningar av fordon, stationer, hållplatser och bryggor är det viktigt att det finns synlig personal på stationer, tåg och bussar som kan vägleda resenärerna, samt att ledsagartjänsten utvecklas och erbjuds för hela resan, från dörr till dörr, för de som behöver. Tågvärdarna på pendeltågen var exempelvis en trygghet för de resenärer som behöver ramp vid på- och avstigning. Vid beslut kring utformning, organisation och annat som påverkar tillgängligheten ska det genomföras funktionsrättskonsekvensbeskrivningar, FKB, för att tillvarata rättigheter för personer med funktionsnedsättning

6.3 Trygg och välkomnande kollektivtrafik

Kollektivtrafikens uppgift är att göra regionen tillgänglig för alla. Tillgång till fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för att kunna delta i samhället. Därför ska alla känna sig välkomna i kollektivtrafiken och ha möjlighet att resa vart de vill i länet. Det är tyvärr inte fallet i dag och det behöver regionen ändra på. Ett första steg är att göra den kollektivtrafik som finns välkomnande och trygg för alla. Exempelvis är god belysning viktig för att skapa trygghet för att skapa trygghet i kollektivtrafiken och på vägen till och från den samma.

För att resenärerna ska känna sig välkomna är det viktigt att de visas tillit. Därför ska regionen på sikt införa öppna spärmlinjer och resenären visas förtroendet att hen har giltig biljett. På så sätt kan vi ta bort de hindrande och allt annat än välkomnande spärrarna i tunnelbanan och pendeltågstrafiken samt ha ombordstigning genom bussarnas alla dörrar. Det i sig kortar restiden och minskar risken för så kallad kolonnkörning. Dessutom förbättras även bussförarnas arbetsmiljö, när hot och våld i samband med biljettviseringen minskar. Med detta sagt måste en spärrfri kollektivtrafik utvecklas i nära dialog med arbetstagarorganisationerna och får inte syfta till personalminskningar.

En annan aspekt av att känna sig välkommen är miljön i kollektivtrafiken. I dag präglas den av kommersiella budskap, som för många inte upplevs som inkluderande och välkomnande. Vänsterpartiet vill att konsten ska få ökat utrymme och reklamen minska, samt att de nya tunnelbanestationerna blir reklamfria. Vårt mål är att kollektivtrafiken ska vara fri från kommersiella budskap. Innan vi nått dit kräver vi en mer kraftfull och etisk reklampolicy. För resenärernas och personalens trivsel ska våra gemensamma utrymmen vara fredade från diskriminerande, sexistisk och stereotyp reklam. SL ska också vara fri från fossil- och spelreklam, samt partipolitisk reklam. I enlighet med vår framförhandlade överenskommelse med den styrande koalitionen har trafikförvaltningen genomfört en översyn av reklampolicyn som resulterat i vissa förbättringar som infördes under 2024 i samband med att nya reklamavtal upphandlades. Vi finner dock att det finns fog för att strama åt policyn ytterligare.

Trygga plattformar

Många upplever plattformarna som otrygga, speciellt vid trängsel. Varje år sker det olyckor där människor hamnar på spåret med både skador och dödsfall som följd. Denna typ av olyckor är djupt tragiska för den direkt drabbade och dennes anhöriga, men de är även traumatiska för andra resenärer, tågförare och räddningspersonal. I många städer världen över finns det olika former av plattformbarriärer, och sedan ett antal år tillbaka på de

nya pendeltågsstationerna i centrala Stockholm, för att förhindra suicid och olyckor samt skapa tryggare miljöer. Barriärerna minskar även buller och skapar en generellt bättre resenärsmiljö. När den nya tunnelbanan mellan Fridhemsplan och Älvsjö nu planeras för automatisk drift förutsätter vi att stationerna i enlighet med trafiknämndens beslut i mars 2025 utformas med plattformsbarriärer. Vidare vill vi att möjligheten till barriärer beaktas på de stationer som nu håller på att byggas och att det på sikt byggs på redan befintliga stationer med början där behoven är störst.

6.4 Taxor

Kollektivtrafikens uppgift är att göra regionen tillgänglig för alla. Dagens biljettpriser gör att många inte har råd att resa i den utsträckning de skulle önska. I den svåra ekonomiska situation många nu upplever efter en längre period med kraftig inflation och reallönesänkningar ser vi det som ännu mer angeläget att underlätta något genom en frysning av taxan. Vänsterpartiet vill på sikt införa avgiftsfri kollektivtrafik för alla och vi börjar med de yngsta. Att sänka taxan är en central reform för att minska utsläpp och buller, förbättra folkhälsan och underlätta för alla invånare att ta sig till jobb, skola, vänner och familj.

Det tidigare borgerliga styret höjde priset på SL-kortet varje år. Ett 30-dagars kort höjdes med 180 kronor från 690 kronor 2016 till 970 kronor i januari 2022. Det är en höjning på 22,8 procent, medan inflationen under samma period endast var 9,6 procent. Inför 2023 års budget lyckades vi i förhandlingarna med mittenkoalitionen stoppa den årliga höjningen av taxan som tidigare styre ägnat sig åt, och i budgetförhandlingarna inför 2024 och 2025 års budgetar fick vi igenom en frysning av det reducerade priset, och i budgetförhandlingarna inför 2026 års budget fick vi till en frysning av både det ordinarie och det reducerade priset. I andra europeiska huvudstäder sänker man priser, vilket innebär en större tillgänglighet och att fler reser kollektivt. I Tyskland har det införts en biljett för 49 euro per månad som gäller på all lokal och regional kollektivtrafik i hela landet. Vänsterpartiet har nationellt ett förslag om en liknande biljett, en Sverigebiljett för 450 kronor per månad som skulle ge tillgång till alla trafikslag som ingår i den regionala kollektivtrafiken över hela landet; lokalbussar, regionbussar, spårvägar, tunnelbana, pendeltåg och regionalång. Tyvärr har regeringen och Sverigedemokraterna bestämt att inte tillföra några ytterligare pengar till kollektivtrafiken, vilket innebär att vi i rådande ekonomiska situation får nöja oss med frysningen av den ordinarie taxan på 2025 års nivå, det vill säga att 30-dagars kortet för en vuxen även 2026 kommer kosta 1060 kronor. På sikt ska SL-trafikens taxesystem och priser också gälla i färdtjänsten och den kollektiva sjötrafiken. Ett första steg har tagits i och med införandet av SL-taxa i Waxholmsbolagets trafik mellan Strömkajen och området runt Vaxholm.

Tidigare har biljettintäkterna setts som relativt stabila, men under pandemin visade det sig vara ett skört system. Med en högre skattefinansieringsgrad hade intäktsbortfallet inte blivit lika stort och med helt avgiftsfri kollektivtrafik hade det varit noll. Med andra ord hade det varit ett mer förutsägbart finansieringssystem om trafiken i högre grad finansierades via skatten.

Sänkt pris för barn, unga, studenter och pensionärer

För många barnfamiljer och unga är biljettpriset avgörande för om en resa kan genomföras eller inte, om man kan hälsa på en vän eller släkting eller delta i en fritidsaktivitet. I budgetförhandlingarna med mittenkoalitionen inför budgetåret 2023 fick vi igenom ett permanent gratis sommarlovskort 2023 och att det under 2024 har utökats till att gälla alla skollov. Vidare har vi fått i genom att barn och unga upp till och med elva år får resa gratis i vuxens sällskap från och med 2024. I årets budgetförhandlingar lyckades vi få igenom att det reducerade priset inte höjs 2026 och därmed ligger kvar på 2022 års nivå. Vi nöjer oss

dock inte med det utan sänker av SL-taxan för barn, ungdomar, studenter och pensionärer med drygt 40 procent från dagens 650 kronor till 375 kronor för ett 30-dagarskort. Vår målsättning är att snarast möjligt gå längre och att utöver att fortsätta sänka det reducerade priset ytterligare inför fria resor för alla barn och unga upp till 20 år. Det skulle vara en viktig jämlikhetsreform som dessutom skulle vänja unga vid att se kollektivtrafiken som det naturliga färdmedlet även när de blir vuxna. På så sätt skulle reformen även bidra till att öka kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna. Vi måste få fler att ställa bilen och ta bussen. Det är avgörande för klimatet.

6.5 Skärgårds- och pendelbåttrafiken

Den kollektiva sjötrafiken, skärgårdstrafiken och pendelbåttrafiken ska utvecklas och integreras bättre i den övriga kollektivtrafiken, så att pendling både till regioncentra och mellan öarna möjliggörs. Det finns en stor potential att använda länets vattenvägar mer effektivt och bygga ut sjötrafiken. På det sättet kopplas bostadsområden, stadsdelar, ö-samhällen och kommuner ihop med varandra, byggbar mark tillgängliggörs, genvägar skapas och vägar liksom övrig landbaserad kollektivtrafik avlastas. Pendelbåttrafiken ska utvecklas såväl på Mälaren som Saltsjön för att skapa alternativ till bilen och förbättra tvärförbindelserna. Vi ser positivt på det arbete som pågår för att etablera nya pendelbåtlinjer mellan Sundbyberg och Gamla stan, mellan Norra Ulvsunda och Hägersten samt mellan Ropsten och Täby.

Båtarna ska så långt som möjligt drivas med el kompletterat med fossilfritt bränsle vid behov. Båttrafiken på Mälarens vatten och i skärgården bör på sikt integreras och samordnas med övrig SL-trafik, självklart med samma taxa, året om.

Vänsterpartiet vill se att den kollektiva sjötrafiken i skärgården och på Mälaren utvecklas till en integrerad del av kollektivtrafiken, med smidiga övergångar mellan sjö- och landtrafiken. Bryggorna måste vara tillgänglighetsanpassade och det bör finnas väderskydd. För bättre service bör terminalerna på Strömkajen, Vaxholm och Stavsns åter nyttjas och hållas bemannade och öppna under sommarhalvåret. Möjligheten att ta med sin cykel i sjötrafiken ska förbättras, liksom cykelparkering och cykelväg till och från bryggor. Det ska vara ett gemensamt taxsystem, inte som i dag uppdelat i två. Den kollektiva trafiken på vatten, skärgårdstrafiken, har i dag till stora delar sitt eget biljettsystem. Det innebär dyrare resor till sjöss samt att resenärerna som gör en resa med både SL och Waxholmsbolaget får lösa två biljetter. Det medför att de med sämre ekonomiska förutsättningar inte får tillgång till den stora och vackra del av vår region som skärgården utgör. Vidare är taxsystemet till sjöss krångligt och svårt att förstå sig på, vilket ytterligare försämrar tillgängligheten. Att resenärerna på pendelbåtarna reser med SL-biljetter spär på förvirringen ytterligare. Det dyra och krångliga biljettsystemet gynnar heller inte skärgårdens utveckling. Ett första steg mot en gemensam taxa togs under 2025 i och med införandet av SL-taxa på all kollektiv sjötrafik mellan Strömkajen och Vaxholm med kringliggande öar. Det enda rimliga är att all kollektiv sjötrafik i länet på sikt har samma biljettsystem, och att ingen grupps resande begränsas. Alla måste ha rätt till samma tillgänglighet under samma villkor.

6.6 Färdtjänst

Att kunna nyttja den reguljära kollektivtrafiken och i de fall det inte är möjligt, på annat sätt, kunna resa i Stockholms län är en rättighet för alla. Därför prioriterar Vänsterpartiet tillgänglighet till och möjligheter att nyttja den särskilda kollektivtrafiken för de grupper av trafikanter som har behov av denna.

Nuvarande taxeregler inom färdtjänsten i Region Stockholm, innebär att resor längre än tre mil blir dyrare för resenären. En resa med färdtjänst- eller rullstolstaxi som är kortare än 30 kilometer kostar 86 kronor. Därefter tillkommer 86 kronor per påbörjade 30 kilometer. Detta är ett orättvist och diskriminerande taxesystem som slår mot en specifik grupp av samtliga kollektivtrafikresenärer i regionen. Färdtjänsten är en del av kollektivtrafiken och Vänsterpartiet anser att de resenärer som har rätt till resor med färdtjänst- eller rullstolstaxi ska kunna resa på så lika villkor som möjligt, som övriga resenärer i kollektivtrafiken. Trafiknämnden uppdras därför att slopa extraavgifter för färdtjänstresor längre än 30 kilometer.

Ökad trygghet

Det finns resenärer som känner sig otrygga när de reser med färdtjänsten. Många faktorer påverkar upplevelsen av trygghet. Pålitlig service med välutbildade förare som stannar kvar i yrket är en av flera viktiga förutsättningar. Det nya färdtjänstavtalet har inneburit en förbättring jämfört med tidigare avtal vars ersättningssystem bidrog till allvarliga problem, främst i yttre områdena, med bilar som kom sent eller inte alls. Vänsterpartiet kommer fortsatt följa det nya avtalet noga för att säkerställa att alla resenärer, oavsett var i regionen man bor, får till en genomförd resa inom rimlig tid oavsett var och när de beställer en.

Bra arbetsvillkor och kollektivavtal för förarna inom färdtjänsten behöver säkerställas. Vidare behöver de få en bra utbildning för att ges förutsättningar att utföra sitt uppdrag på bästa möjliga sätt. Vi stöder Transportarbetarförbundets arbete med att ta fram en kategori ”omsorgsförare” som ett kvitto på genomgången utbildning och avklarad examination. I och med införandet av en sådan certifiering skulle krav på omsorgsförare kunna krävas i upphandlingarna och säkerställa en högre kvalitet och bättre arbetsvillkor.

6.7 Egen regi

Kollektivtrafiken är en samhällsviktig funktion. Samhällsviktiga funktioner ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Egen offentlig regi ger den rådighet och kontroll som krävs för smidig hantering av kriser och andra oförutsedda händelser.

Trängsel är ett stort problem och hindrar många att resa med kollektivtrafiken, både innan pandemin och under den. I dag är kollektivtrafiken uppsplittrad i många olika avtalsområden, och det går varken att flytta personal eller fordon mellan dessa om det skulle uppstå trängsel. Pandemin bekräftade det vi länge hävdade; ska trafiken kunna anpassas till resenärernas behov, måste regionen ha full kontroll över både fordon och personal. Då måste den drivas i egen regi med egna anställda. Vi vill därför ta tillbaka och driva kollektivtrafiken i egen regi för att ha kunskap om trängsel, behov och brister och för att kunna anpassa och planera trafiken. Krisen i pendeltågstrafiken med neddragen trafik och inställda avgångar var tyvärr ett tydligt exempel på problemen med att bedriva kollektivtrafik genom upphandlingar. Vi fick igenom i budget 2024 att avtalet för pendeltågstrafiken ska övervägas särskilt i trafikförvaltningens arbete med att identifiera minst ett trafikavtal som är lämpligt att driva i egen regi. Trafiknämnden valde tyvärr ändå påbörja en ny upphandling av pendeltågstrafiken. Upphandlingen avbröts i februari 2025 på grund av att det bara fanns ett anbud och därmed var bristande konkurrens. Trafikförvaltningen praktiserade därefter sitt relativt nya direktiv om neutral syn på driftsformer och undersökte frågan om hur pendeltågstrafiken ska bedrivas i framtiden, fortsatt upphandlad eller helt eller delvis i egen regi, vilket tyvärr landade i att trafiknämnden i september fattade beslutet att pendeltågsverksamheten ska upphandlas på nytt.

Skatte- och biljettintäkterna ska oavkortat användas till kollektivtrafiken. I dag går skattepengar till de upphandlade företagens vinster, ledning och administration. MTR:s avtal att sköta trafikeringen av tunnelbanan har genererat bolaget cirka 100 miljoner kronor i privata vinster per år under tio år. Från och med november 2025 sköter Connecting Stockholm driften av tunnelbanan efter att ha vunnit en upphandling där konkurrenterna diskvalificerades utan förhandling. Konkurrensen vid upphandlingarna är bristfällig med ett fåtal större företag som lägger anbud. Trafikutövarna är företag som i flertalet fall ägs av andra stater. MTR, som utöver tunnelbanan också körde pendeltågen, ägs till exempel av kinesiska staten, vilket innebär en viss säkerhetsproblematik. Upphandlingar, överklaganden och kontrollsystem kostar dessutom mycket pengar. Om all kollektivtrafik drevs utan upphandlingar i egen regi skulle alla dessa resurser i stället komma resenärerna till godo, i form av bättre trafik. Med en central tjänstemannaorganisation skulle regionen ha en högre kompetens och bättre kontroll att utveckla trafiken och hantera trafikstörningar.

Trafikförvaltningen genomförde under 2024 en utredning om egen regi, som bekräftar vår uppfattning och föreslår två trafikområden som lämpliga att ta över i egen regi vid innevarande trafikavtal går ut 2029; bussområdena Sigtuna/Upplands Väsby och Ekerö. Utredningen fann inga belägg för att upphandlad kollektivtrafik skulle vara mer effektiv än egen regi, snarare att trafik i egen regi presterar i nivå med upphandlad trafik. Däremot är uppfattningen att arbetsmiljön, kvalitén och flexibiliteten blir bättre med egen regi. Under 2025 tittade trafikförvaltningen närmare på de två trafikområdena och på trafiknämnden i september togs beslutet att trafikområde Sigtuna/Upplands Väsby ska tas över i egen regi. På liknande sätt bör även sjötrafiken behandlas för möjligt övertagande av bastrafiken och annan trafik i egen regi. För planåren 2026 och 2027 avsätter vi 70 miljoner kronor per år för att bygga upp en organisation och skapa förutsättningar för trafiknämnden att ta över busstrafik i egen regi när trafikavtal upphör, med början med Sigtuna/Upplands Väsby.

6.8 Elektrifiering

Självklart ska kollektivtrafiken i första hand drivas av el producerad från sol, vind och vatten, som är de mest miljövänliga energikällor vi har. Förbränningsmotorer är inte miljömässigt effektiva och har en verkningsgrad på bara 40 procent, medan en elmotor i ett vägfordon har en verkningsgrad som är ungefär dubbelt så hög. Detta gäller även fordon som körs på förnybara bränslen, som inte heller är utan miljö- och klimatpåverkan. Region Stockholms utsläpp ökade dessutom för första gången på länge under 2024 vilket till stor del berodde på att trafikutförare valde ett billigare förnybart bränsle istället för HVO 100. Vi vill se tilläggsavtal för att omgående kravställa HVO 100 eller motsvarande under 2026.

Elbussar är tysta och släpper inte ut avgaser. De bidrar till en renare och tystare stadsmiljö. I dessa tider av krig i Europa och höjda bränslepriser tydliggörs också att elektrifiering av kollektivtrafiken bidrar till ett större oberoende från omvärlden och priserna på bränsle. Det är oförståeligt och djupt problematiskt att regeringen och Sverigedemokraterna valde att avveckla det statliga stödet för införande av elbussar, och att successivt avveckla stadsmiljöavtalen som också bidragit till omställningen. Vi vill att elektrifieringen av bussflottan påskyndas.

Med elektriska trådbussar och bussar som laddar under färd (In Motion Charging, IMC) går det snabbt att införa ett klimatsmart system med hög kapacitet till en relativt låg kostnad. Trådbussar erbjuder en kapacitetsstark, bekväm och kostnadseffektiv trafik, fri från buller och avgaser. Tillgängligheten för passagerarna är god och linjedragningen tillförlitlig.

Vänsterpartiet vill att trafikförvaltningen i sitt arbete med elektrifieringen av busstrafiken beaktar möjligheten att införa trådbusstandard på de fem stomlinjerna i innerstaden, vilket skulle möjliggöra för IMC-bussar som delvis går samma sträcka att ladda från samma tråd.

Påskyndandet av elektrifieringen gäller även för fordonen inom färdtjänsten samt fartygen i den kollektiva sjötrafiken. Inom färdtjänsten finns tekniken för övergång till el, och vi vill säkerställa att den sker omgående med en ur ett resursperspektiv rimlig hastighet. I sjötrafiken bör samma sak ske utifrån de tekniska begränsningar som finns. Regionen ska vara pådrivande för teknikutvecklingen, konverteringar av äldre båtar och fartyg till eldrift, inköp av eldrivet nytt tonnage samt säkerställa att den laddinfrastruktur som behövs kommer på plats. De fartyg som även framöver har förbränningsmotorer ska naturligtvis drivas på HVO100, eller motsvarande klimatmässigt bästa biodrivmedel.

Inom ramen för de uppdrag som finns kopplade till elproduktion inom trafiknämnden och regionstyrelsen pågår ett arbete med att öka mängden egenproducerad el. Under 2025 har trafiknämnden intensifierat ett strategiskt arbete med att kraftigt öka antalet solcellsanläggningar vid de egna fastigheterna och anläggningarna. Utöver att förbereda redan befintliga tak för solceller är det väsentligt att nya depå- och stationstak anpassas samt att möjligheten till nya tak över bussupställningsplatser beaktas. Egenproducerad el minskar kostnaderna för Region Stockholms inköp av energi och minskar koncernens klimatavtryck.

Uppdrag och förändrade anslag

- ✓ Trafiknämnden uppdras att stärka kompetensen och bygga upp förmågan att driva kollektivtrafik i egen regi.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att påskynda arbetet med expressbussarnas framkomlighet, bland annat genom att införa påstigning genom alla dörrar på alla stombussar i länet, och uppdatera signalprioriteringen för stombussarna med ett nytt och modernt system. Samt prioritera framdrift av det egna framkomlighetsarbetet och införandet av expressbussar i en sammanhållen process.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att utöka skolkortets giltighetstid till att gälla dygnet runt alla vardagar och omvandla fritidskortet till ett helgkort med giltighet från fredag klockan 12 till och med morgontrafikens start på måndagar, samt alla helgdagar.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att införa dynamisk trafik i områden där den bedöms effektiv.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att underlätta att kombinera cykel och kollektivtrafik genom att inom ramen för framtagandet av en handlingsplan utreda utökade möjligheten att ta med cykel i kollektivtrafiken.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att verka för att öka mängden konst och minska mängden reklam i kollektivtrafiken, samt att de nya tunnelbanestationerna utformas för att vara reklamfria.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att upprätta en plan för införande av plattformbarriärer i kollektivtrafiken utifrån en rangordning av stationernas behov.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att säkerställa att trafikoperatörerna använder klimatmässigt bästa möjliga biobränsle i de fordon som drivs av biodiesel.
- ✓ Trafiknämnden uppdras att avskaffa extraavgiften för färdtjänstresor längre än 3 mil.

Ändrade anslag jämfört med budgetförslag från Mittenkoalitionen. Belopp i miljoner kronor

	2026	2027	2028
Sänkning SL-taxans reducerade pris till 375:- för barn, ungdomar, studenter och pensionärer	470	470	470
Terminskort studenter ersätts av sänkt taxa ovan	-50	-100	-100
Färdplan Egen regi busstrafik		70	70
Strategiska framkomlighetsåtgärder	20	30	30
Slopad tremilsgräns i färdtjänsten	20	20	20

7. Klimat- och regionutvecklingsnämnden

7.1 Utlys klimatnödläge nu

Vänsterpartiet vill utlysa klimatnödläge för en handlingskraftig omställning. Det innebär att alla beslut som tas i regionen tas med klimatets bästa för ögonen. Beslut som tagits tidigare som innebär stora framtida klimatbelastningar måste kunna omprövas med den nya kunskapen vi har om utsläpp och klimatpåverkan.

7.2 Regional utveckling för minskade klyftor och minskade utsläpp

Stockholmsregionen har ett ohållbart klimatavtryck. De territoriella utsläppen, alltså de som släpps ut i vårt geografiska område har minskat över tiden men en stor del av stockholmarnas klimatavtryck kommer från vår konsumtion av importerade produkter och livsmedel samt från flygresor. Det kvalificerar oss i toppen bland världens värsta klimatbelastare per person. Genom att trappa upp arbetet med den regionala utvecklingen och ökad samverkan med länets aktörer kan Region Stockholm påverka mot minskade totala utsläpp. Det räcker inte med fina planer, vi måste gå från ord till handling.

Vänsterpartiet vill att regionplaneringen ska bli mer styrande och få ytterligare resurser och större tyngd för att göra skillnad. Genom ett ökat genomförande av den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2060) kan de växande sociala klyftorna motarbetas och utvecklingen på sikt vändas. I förslaget till ny regional utvecklingsplan beskrivs vikten av en välfungerande och framgångsrik samverkan mellan Stockholmsregionens aktörer för att nå uppsatta mål. Det konstateras att det i dagsläget saknas en kontinuerlig dialogplattform med bäring på regional utveckling, något som övriga regioner har. Därför uppdras klimat- och regionutvecklingsnämnden utreda förutsättningarna för, och påbörja dialog med kommunerna, om inrättandet av ett gemensamt forum för regionala utvecklingsfrågor. Forumet kan utgå från redan existerande samverkansplattformar och ska ske i nära samverkan med Region Stockholms övriga nämnder.

För att nå en större måluppfyllnad gavs klimat- och regionsutvecklingsnämnden i uppdrag 2025 att stärka organisationen och arbeta aktivt med de sex områden som pekats ut i 2023 års utvärdering av den regionala utvecklingsplanen "Läget i Stockholmsregionen". Nyckelområdena är; snabba på omställningen för minskad klimatpåverkan; minska de inomregionala skillnaderna i livsvillkor; stärk kompetensförsörjningen och inkludera fler på arbetsmarknaden; verka för en bättre bostadsförsörjning som möter invånarnas behov; säkerställ ett mer robust och pålitligt transportsystem samt säkra energiförsörjningen för ökad elektrifiering. Detta är ett arbete som Vänsterpartiet ser som prioriterat och långsiktigt.

Hela näringslivet behöver ställa om till cirkulära och hållbara processer. Region Stockholm samordnar redan ett arbete med branschens aktörer inom bygg- och anläggningssektorn för att minska utsläppen under namnet klimatarena. Under 2025 påbörjades ett liknande

arbete kopplat till att minska användningen av och utsläppen från plast där även sjukvården inkluderas. Det arbetet ska fortlöpa och utökas parallellt med att Region Stockholm arbetar proaktivt med kravställning vad gäller material och massahantering i regionens egna bygg- och anläggningsprojekt och i sjukvårdens inköp.

Det finns utmaningar i att skapa cirkulära strukturer för materialåtervinning som behöver adresseras regionalt. Det behövs samordning och utpekade fysiska platser där material kan lagras till dess att de kan tillvaratas i nya projekt. Den regionala masshanteringsplanen för Stockholms län ska tillämpas i all bygg- och anläggningsverksamhet som Region Stockholm är involverad i.

Region Stockholm ska i genomförandet av RUFS 2060 och på andra sätt verka för och underlätta både storskalig och småskalig förnybar energiproduktion, exempelvis genom havsbaserade vindkraftsparker. Den storskaliga produktionen är viktig för att öka volymen av förnybar energi och avhjälpa effektbristen i det nationella kraftnätet, medan den småskaliga produktionen, där elen tillverkas och lagras nära där den används, är viktig för att det skapar ett resilient samhälle som kan klara framtida potentiella kriser och utmaningar.

7.3 Skydda vatten, skog och biologisk mångfald

Havsnivån stiger allt snabbare och kan i värsta fall redan till år 2050 påverka Mälaren och dess dricksvatten. Det varmare klimatet har redan nu visat sig kunna direkt leda till akut vattenbrist när vattentemperaturen i Mälaren minskar processkapaciteten i lokala anläggningar. Vänsterpartiet anser att den Regionala vattenförsörjningsplanen som Länsstyrelsen tar fram behöver ha en starkare styrande status och peka ut åtgärder för att hushålla med den resurs som färskvatten är. Vattenförsörjningsplanen bör även hantera de utmaningar som kommer med höjda vattennivåer.

För att långsiktigt säkra en god folkhälsa behövs robusta ekosystem och en stark biologisk mångfald. Skogar, våtmarker och hav bidrar med nödvändiga ekosystemtjänster men är också viktiga kolsänkor. Det krävs regional samverkan kring vattenvård och biologisk mångfald för att på relativt kort sikt uppnå god ekologisk och kemisk vattenstatus i hela länet. Orsaken till försämrad vattenkvalitet är främst trafik, jordbruk, exploatering, efter-satta VA-system och klimatförändringar. Trafiken är även en stor källa till mikroplaster och utsläpp som hamnar i hav, sjöar och vattendrag. Minskad trafik kommer alltså leda till bättre och renare vatten.

För att främja biologisk mångfald måste den gröna infrastrukturen, alltså skogar, parker och grönområden, hänga ihop för att skapa möjlighet för arter och att röra sig och sprida sig. Stor hänsyn tas för att skydda dessa sammanhängande grönområden och dess ekosystem som spelar en avgörande roll för människors välmående. För att säkra livsmedelsproduktion ska åkermark bevaras och inte bebyggas. Klimat- och regionutvecklingsnämnden fick 2025 ett uppdrag att etablera ett regionalt livsmedelskluster tillsammans med relevanta aktörer. Det arbete som har inletts med etableringen ska utvecklas och inkludera såväl jordbrukets klimatomställning som ökade hållbara och närodlade måltider i den offentliga sektorn. En målsättning är att stärka livsmedelsproduktionen och därmed beredskapen i länet.

7.4 Politiken har ansvar för bostadsförsörjning

I ett välfärdssamhälle är bostadsförsörjningen samhällets ansvar, men det krävs att många olika aktörer samspelar för att systemet skall fungera. Det åligger staten att nationellt stödja byggandet av bostäder vilket den nuvarande högerregeringen väljer att inte göra. Kommunerna sätter ramarna för byggandet genom sitt planmonopol medan byggföretagen i dagens system i praktiken bestämmer vilken typ av bostäder som byggs, i vilken omfattning och på vilka platser utifrån kapitalismens principer snarare än samhällets behov.

Stockholms bostadsmarknad är regional med stora förflyttningar mellan kommuner vilket kräver en starkare regional roll för att driva på för att alla kommuner ska ta ansvar för bostadsförsörjningen. Under 2025 medverkade vi till att det inrättades ett internt bostadskansli i Region Stockholm. De har uppdrag att genom utåtriktat arbete, kunskapsspridning och pilotprojekt driva på, utveckla och att tillsammans med kommunerna hitta nya sätt för att kraftigt öka tillgången till bostäder. Det finns en stor brist på bostäder i regionen men framför allt finns det brist på bostäder som invånare har råd att efterfråga. Det regionala bostadskansliet ska verka för att bostadsmålen i RUFS ska realiseras och att länets bostadsbestånd ska kompletteras med det som saknas, i de flesta fall hyresrätter som invånare har råd att efterfråga. Vänsterpartiet vill se ett ökat fokus för kansliet att belysa efterfrågan på hyresrätter, behovet av billigare bostäder och allmännyttans roll i en hållbar bostadsförsörjning. Det behövs såväl fler byggstarter men också ett fokus på möjligheter att skapa nya bostäder utan nybyggnation. Vi vill se en mer differentierad byggmarknad där även bygg-gemenskaper, kollektivhus och alternativa boendeformer bidrar till fler bostäder i Stockholmsregionen. Vänsterpartiet vill se att det byggs klimatsmart, energieffektivt och nära till kollektivtrafik, ett ökat byggande i trä, fler passivhus och fler plushus. Livscykelanalyser ska tillämpas för att säkerställa att materialen man använder ger lägsta möjliga utsläpp i det långa loppet. Resiliens och säkerhet vid kris måste vara en självklar del av samhällsplaneringen så att det finns nog med skyddsrum, jordkällare och andra utrymmen nära våra bostäder som minskar vår sårbarhet.

Vänsterpartiet är emot all utveckling mot marknadshyror. För en fungerande bostadsförsörjning krävs regleringar som håller hyreskostnaderna nere. Vänsterpartiet vill även på sikt utreda möjligheterna för ett regionalt allmännyttigt bostadsbolag som kan ta ansvar för försörjningen av bostäder.

7.5 Folkhälsa, utbildning och arbete ska inte vara en klassfråga

Trångboddhet, utbildningsnivå och låg inkomst är faktorer som ökar risken att bli allvarligt sjuk. Regionens folkhälsorapport 2023 visar ännu en gång att utbildning och inkomst har stor betydelse för vår hälsa och hur länge vi lever. Det är oacceptabelt att den femtedel av befolkningen som har högst inkomst när de är 30 år kan förväntas leva mer än sex och ett halvt år längre än den femtedel som har lägst inkomst. Personer som inte gått ut gymnasiet har exempelvis 3,5 gånger högre risk för stroke och 2,6 gånger högre risk för hjärtinfarkt jämfört med personer som har eftergymnasial utbildning.

I 2023 års uppföljning av RUFS 2050 redovisas att andelen barn som efter grundskolan är obehöriga till gymnasiet ökar och utgör nu 11,3 procent av alla elever i regionen. Det är en

utveckling i helt fel riktning. Skillnaderna mellan kommunerna är stora och varierar upp till 18,3 procent. En likvärdig och kompensatorisk skola är grunden till framtidens kompetensförsörjning. Att ha klarat gymnasiet gör enorm skillnad för hur väl en person klarar sig i samhället och den fortsatta hälsan. Vänsterpartiet vill se en större regional samordning och styrning av gymnasieskolornas och yrkesutbildningarnas utbud för att bättre matcha framtida kompetensbehov. Det är dyrt att starta en jordbrukslinje jämfört med samhällsvetenskaplig linje vilket har lett till ett underskott av det första och ett överskott av det andra. Därför behövs styrning utifrån samhällets behov i stället för nuvarande marknadslösning. Folkhögskolorna kompletterar andra skolformer samt erbjuder en andra chans till gymnasiebehörighet. Ett bra stöd till folkhögskolorna gynnar både kompetensförsörjningen och folkhälsan.

Kompetensförsörjning är en del av det regionala utvecklingsansvaret, och regionen bör ta ett större samordningsansvar för att möta de utmaningar som finns med matchning på arbetsmarknaden och kompetensutveckling som en grön omställning innebär. Omfattande gröna investeringar i energismarta bostäder, kollektivtrafikens infrastruktur och förnybar energiförsörjning skapar jobb och kräver kompetens. Regionens arbete med kompetensarena och matchning på arbetsmarknaden behöver i högre grad ta ett socialt ansvar med särskilda insatser för att nå människor som står utanför arbetsmarknaden. Det krävs också ytterligare arbete för att rekrytera personal till vården. Regionstyrelsen uppdras att utreda hur regionens utbildnings- och rekryteringsmässor Bazar kan utvecklas med kompletterande mindre mässor som i högre utsträckning nå dem som står långt från arbetsmarknaden.

Folkhälsa främjas framför allt med breda och uthålliga insatser på samhällsnivå för att minska klasskillnader. Tillfälliga generella projekt, inriktade på individens beteende och livsstil, kan vara ett komplement, men ger i allmänhet liten effekt. Insatserna för folkhälsa behöver bli skarpare och riktade till grupper och områden som behöver insatserna mest. Ett tryggt arbete med en lön som går att leva på är en förutsättning för en god hälsa. För att få ett jämlikt och hållbart samhälle måste regionen i alla lägen göra sin del och agera för trygga anställningar med kollektivavtal och bra arbetsmiljö.

Fysisk aktivitet, idrott och rörelse stärker folkhälsan och behöver vara en del av samhällsplaneringen. Barn och unga ska ha säkra miljöer och kunna gå och cykla till förskola, skola och sina aktiviteter och det behöver finnas tillgång till idrottsplatser. Den idrottsmiljö som används mest är spår, stigar och leder i park, skog och mark samt vattenytor. Bevarade och nyetablerade grönområden ger alltså både ekosystemtjänster och en ökad folkhälsa. Underlag från Riksidrottsförbundet visar att det är stora skillnader mellan bostadsområden med olika socioekonomisk status i hur stor andel barn och unga som deltar i organiserade idrottsaktiviteter. De grupper som deltar mindre kommer ofta från hem med sämre ekonomi och lägre utbildningsnivå. Till dem som har sämre möjligheter till organiserade aktiviteter hör också många personer med funktionsnedsättningar av olika slag. Forskningen visar dessutom att skillnader i aktivitetsgrad som etableras i unga år ofta består upp i åldrarna. Vänsterpartiet vill framöver undersöka om regionens satsningar till idrotts- och friluftsrörelsen och Friluftsrörelsen kan få ett särskilt fokus på att öka möjligheten att delta i avgiftsfria idrottsaktiviteter i eftersatta områden.

Region Stockholms ska vara en bra plats att åldras på. Äldre människors liv, vård, omsorg och tillgång till bostäder och kultur behöver vara en del av den regionala planeringen. Vi vill därför att regionen ansöker om medlemskap i WHO:s globala nätverk för äldrevänliga städer och samhällen.

7.6 Levande landsbygd och skärgård

160 000 personer i Stockholms län lever på landsbygden. Landsbygden har ett egenvärde för dem som bor och verkar där. Vänsterpartiet vill att landsbygden ska leva och att samhällsservice skall vara rättvist fördelad. Landsbygden och skärgården har därtill en stor betydelse för en hållbar region med ökad självförsörjning av livsmedel, för att ta upp koldioxid för att kompensera våra utsläpp, för storstadens friluftsliv och mycket mer. Naturen är den största tillgången för boende och lokalt företagande och en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. Dess djurliv och biologisk mångfald måste skyddas och bevaras.

Regionen ska verka för nödvändig utbyggnad av elnät och IT-nät så att alla fastboende, inklusive företag och distansarbetare, har en säker uppkoppling och att vattenförsörjningen är god. Den regionala utvecklingsplanen ska innefatta goda förutsättningar för jordbruk. En ökad lokal livsmedelsproduktion stärker regionen och gör den mer robust. Därför ska inte heller åkermark bebyggas.

Skärgårdens utveckling ska så långt som möjligt koncentreras till de så kallade kärnöarna genom detaljplaneläggning inriktad på dagens hamnar och bebyggelsecentra och förses med fullvärdiga VA-system. Strandskyddet ska värnas och respekteras. Det gynnar både allmänheten genom den svenska allemansrätten, djurlivet och biologisk mångfald. Det fiske som bedrivs ska vara hållbart och vattenmiljöer ska vårdas för att minska giftiga utsläpp och gynna djurlivet.

Vänsterpartiet vill att skogsbruk i länet ska ske utan kalhuggning för att öka skogens funktion som kolsänka och skydda ekosystemet. Arbetet med återställning av våtmarker behöver accelerera. Den planerade nationalparken i den obebodda ytterskärgården bör utökas och få bestämmelser som tillgodoser rimliga behov hos skärgårdens befolkning. Regionen bör i samarbete med Skärgårdsstiftelsen, stat och kommun verka för inrättande av nya naturreservat där så behövs.

Region Stockholm är den största finansiären av Skärgårdsstiftelsen som är en stor aktör och förvaltare i skärgården. Under 2026 kommer det investeringsstöd som under flera år funnits parallellt med det större driftstödet att försvinna. Vänsterpartiet röstade för att ha kvar investeringsstödet. Vi ser att en större press för självfinansiering av Skärgårdsstiftelsen kan leda till en kommersialisering av skärgården som gör att endast personer med god ekonomi kan besöka och nyttja det som stiftelsen råår över. Ökad självfinansiering kan också innebära negativa aspekter där avyttringar eller ökade antal arrenden kan göra att natur upplevs privatiserad eller där biologisk mångfald begränsas. Det har även negativ påverkan för möjligheterna att bedriva jordbruk i skärgården. De jordbrukare som arrenderar skärgårdsstiftelsens jordbruk spelar en viktig del för den biologiska mångfalden genom att betande djur håller landskapen öppna.

För att säkerställa att stiftelsen kan fortsätta att genomföra sitt arbete uppdras klimat- och regionutvecklingsnämnden att ta fram ett tilläggsavtal med Skärgårdsstiftelsen genom ett fastighetsinvesteringsbidrag om 15 miljoner kronor per år, under det nuvarande avtalets giltighetstid. Fastigheter innefattar byggnader och andra anläggningar som fyller funktioner för stiftelsens verksamheter, möjliggör friluftsliv och miljövårdande insatser.

Region Stockholm har under mandatperioden arbetat med att försöka förlänga säsongen när det kommer många besökare till skärgården för att skapa förutsättningar för företagare att driva besöksverksamhet och upprätthålla samhällsservice. Vänsterpartiet ser att det är viktigt att det arbete som görs beaktar hållbarhetsaspekter så att det i första hand syftar till

att uppmuntra närturism och inte bidrar till en ökning av flygburen långväga turism. Många i vårt eget län, särskilt i eftersatta områden, har ingen relation till vår vackra skärgård. Ett sätt att öka kännedomen om skärgården, natur och biologisk mångfald är att skolungdomar med sina klasser får spendera tid där. Då skolbesök sker under terminstid bidrar skolbesök naturligt till en säsongsförlängning. Vänsterpartiet uppdrar klimat- och regionsutvecklingsnämnden att utreda hur ett program som syftar till att erbjuda skolklasser att kostnadsfritt besöka skärgården, över dagen eller med övernattning, kopplat till pedagogisk utbildning skulle kunna utformas. Det finns goda exempel i mindre skala att inspireras av eller samverka med så som utbildningsplats skärgården på Gålö.

Uppdrag och förändrade anslag

- ✓ Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att genom klimatarena accelerera uppdraget att minska utsläppen från bygg- och anläggningssektorn och de regionala utsläppen kopplat till plast.
- ✓ Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att fram ett tilläggsavtal med Skärgårdsstiftelsen genom ett fastighetsinvesteringsbidrag om 15 miljoner kronor per år, under det nuvarande avtalets giltighetstid.
- ✓ Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras att kartlägga hinder och möjligheter för barn och unga att besöka skärgården samt föra dialog, initiera samarbeten och bidra till aktiviteter i syfte att attrahera skolklasser att besöka skärgården.
- ✓ Klimat- och regionutvecklingsnämnden uppdras utreda förutsättningarna för, och påbörja dialog med kommunerna, om inrättandet av ett gemensamt forum för regionala utvecklingsfrågor.

8. Kulturnämnden

8.1 Kultur för alla

Kulturområdet är ett av Region Stockholms fyra kärnområden. Trots goda kulturpolitiska mål är det fortfarande många människor i länet som inte har möjlighet att delta i eller uppleva kultur och konstnärlig verksamhet. Tydliga påverkande faktorer är utbildning, klass och bostadsort. Kultursatsningarna i Region Stockholm är mycket ojämnt fördelade och en stor del av kulturutbudet är centrerat till Stockholms innerstad. Vänsterpartiet vill på sikt att regionen tar fram en ny övergripande och sammanhållen kulturstrategi med mål som fångar regionens olika förutsättningar och som bygger på en ökad finansiering. Vänsterpartiet vill skapa möjligheter för alla människor i hela regionen att både ta del av och skapa kultur och ge de ekonomiska förutsättningarna för detta. Vi vill minska de geografiska och sociala ojämlikheterna i tillgången till kultur i regionen. Som det är nu satsar Region Stockholm minst i landet på kultur per invånare och har långt kvar till att ens använda en procent av regionens budget till kultur.

Vi måste på alla sätt försvara yttrandefriheten och den konstnärliga friheten som i dag hotas att beskäras från olika håll.

Stödet till kulturen ska innefatta alla typer av kulturyttringar, inte minst de nationella minoriteternas kultur och kulturarv. Kulturen ska vara synlig i det offentliga rummet och kollektivtrafiken. Redan nu stödjer regionen konst i tunnelbanan men vi vill att kulturen ska få ännu mer synlighet på bekostnad av kommersiell reklam. Kultur och kulturinformation i kollektivtrafiken ska utökas även till pendeltåg, bussar och busshållplatser.

Det fria kulturlivet är en central del av Region Stockholms kulturstöd. Vänsterpartiet har medverkat till ökade kulturstöd tidigare under mandatperioden. De statliga stöden har dock under nuvarande regering stått still eller minskat trots att ökade kostnader för hyror, el, löner och alla typer av inköp har inneburit ökade kostnader för att producera kultur. Vi ser därför behov av ytterligare förstärkningar, genom ökad stödgivning kan regionen bidra till att kultur tillgängliggörs för fler oavsett plånbok. Kulturnämnden uppdras att värna det fria kulturlivets förutsättningar och öka stödet till det fria kulturlivet inom nuvarande stödformer, verksamhetsstöd och projektstöd, med de särskilt tillförda medlen om 15 miljoner. Kulturnämnden ska genom sin samlade stödgivning bidra till ett rikt kultur- och föreningsliv så långt det ekonomiska utrymmet medger.

Ett problem för scenkonst som vänder sig till barn är att skolor och förskolor inte har nog med vuxna som kan följa med klasser och tid i schemat för att åka till kulturscener med kollektivtrafiken. För att möjliggöra för skolklasser och förskolegrupper att enklare ta del av scenkonst ges kulturförvaltningen i uppdrag att tillsammans med trafikförvaltningen genomföra ett 6 månaders pilotprojekt med kulturbussar. Det innebär möjlighet för förskolor och skolor att under andra halvan av året boka kostnadsfri buss till de aktiviteter som redan idag subventioneras av Region Stockholm subventionstöd för barn och unga.

För att skapa synlighet för kulturaktörer och kulturscener i hela länet och ge fler möjlighet att upptäcka kultur vill Vänsterpartiet genom samarbete med kulturarrangörer erbjuda kulturrabatter till den som köper SL:s periodkort, vi kallar det "Kulturresa med SL". Kulturförvaltningen uppdrogs 2025 att tillsammans med Trafiknämnden utreda

hur ett samarbete där aktörer får subventionerad synlighet genom SL när de erbjuder rabatterade kulturupplevelser till de med SL kort kan utformas. Syftet är att öka synligheten för kulturarrangemang och därmed locka en större och bredare publik samtidigt som SL:s periodkort blir mer attraktiva. Under året ska fortsätta steg tas för att genomföra förslaget.

Att göra kultur tillgänglig handlar även om att underlätta för människor med normbrytande funktionsvariationer att kunna tillgodogöra sig kulturupplevelser på lika villkor. En långsiktig ambition är därför att fler föreställningar och kulturupplevelser språk-, syn- och hörseltolkas. Många kulturscener är relativt otillgängliga för funktionshindrade trots att enkla lösningar och sökbara statliga medel finns för anpassningar. Kulturförvaltningen ges i uppdrag att kunskapssprida och samverka inom befintliga strukturer för att öka tillgängligheten utifrån funktionsrätt vid de verksamheter som Region Stockholm delfinansierar. Lämpliga format kan vara den typ av samverkan som redan används för kunskapsspridning som webinarium, seminarium eller nätverksträffar.

En jämlik tillgång till kultur i hela länet är en central del av Region Stockholms kulturpolitik. Under 2026 kommer därför kulturnämnden att kartlägga stödgivningen utifrån geografisk spridning och identifiera hinder och möjligheter och vid behov föreslå åtgärder för att stärka kulturlivet utanför våra centralorter och städer. Även de som bor på landsbygden och i skärgården ska kunna ta del av det rika kulturutbud som finns i Stockholmsregionen.

Stockholm kvinnohistoriska är en ideell förening som lyfter kvinnohistoria i samarbete med andra i hela länet för att motverka underrepresentationen av kvinnors villkor i historieskrivningen. Vänsterpartiet uppdrar kulturnämnden att utreda om ett samarbete med Stockholms kvinnohistoriska genom länsmuseum eller på annat sätt skulle kunna bidra till de regionala målen på jämställdhetsområdet.

Kultur i vården

Kultur och konst berikar människors liv och kan även bidra till förbättrad hälsa. Region Stockholms kompetenscentrum för kultur och hälsa arbetar med forskningsanknuten kunskapsutveckling och kunskapsspridning om evidensbaserade sätt att använda kultur i vården.

Under 2025 medverkade Vänsterpartiet till att göra om stödformen projektstöd Kultur och Hälsa till verksamhetsstöd och projektstöd. Detta för att komplettera med en stödform som möjliggör en långsiktighet, Kulturutövare så som Clownmedicin på Astrid Lindgrens barnsjukhus som möter sjuka barn och deras familjer och berättarverksamhet på Karolinska universitetssjukhuset ger barn som är inlagda en chans att avleda tankarna. Andra verksamheter har fokus på filmskapande, musikterapi och VR-upplevelser som är en del i processen för tillfrisknande när barn och unga genomgår långa behandlingar. För att kunna utöka verksamheten och kompensera för kostnadsökningar tillförs kulturnämnden 5 miljoner för att höja stödet till kultur i vården. Vänsterpartiet vill att patientgrupper inom psykiatrin ska ges bättre möjligheter att ta del av kultur.

Region Stockholms regelverk anger att vid byggnationen av nya vårdmiljöer ska 1–2 procent av budgeten för byggprojektet avsättas till kultur och konstnärlig gestaltning vilket finansierar hela Region Stockholms konstbestånd. I praktiken har avsättningarna varit lägre och vi vill att beslutade policys ska följas och att det även ska avsättas resurser vid upprustning av befintliga vårdmiljöer.

Den offentliga konsten i Region Stockholm är en del av en likvärdig vård. Vänsterpartiets ambition är på sikt att samtliga kategorier av vårdgivare ska erbjuda offentligt ägd konst

för att upplevelsen för patienter och personal ska vara lika oavsett driftform. Verksamheter som bedrivs i lokaler som Region Stockholm inte äger bidrar inte ekonomiskt genom procentsregeln men nyttjar i många fall regionens konstbestånd. Då ca en fjärdedel av vården bedrivs i privatägda lokaler har detta lett till en enorm urvattning av konstbeståndet och att konstlagren är tomma. Kulturnämnden uppdrogs 2025 att utreda hur en finansieringsmodell som kompletterar och värnar procentsregeln kan utformas. Med avstamp i den utredningen uppdras kulturnämnden att med årligen avsatta medel om 4 miljoner samverka med Locum AB för att göra kompletterande inköp av konst och allt eftersom säkerställa att samtliga vårdmiljöer som finansieras av Region Stockholm har konst som en integrerad del i vårdmiljön. En översyn behöver göras för att villkor ska bli lika oavsett driftform. Som en del av genomförandet behöver Locum AB:s ägardirektiv ändras så att det ger möjlighet att komplettera och aktualisera Region Stockholms konstbestånd.

Vänsterpartiets ambition är att det på sikt ska finnas bibliotek på alla länets sjukhus som vänder sig till såväl patienter som personal. Vänsterpartiet vill att de forskningsresurser som finns på Södertälje sjukhus kompletteras med ett fysiskt bibliotek med service liknande den som finns på SÖS, Danderyd och Karolinska. Bibliotek spelar en viktig roll för patienter som kan söka hälsoinformation eller vila tankarna från sin behandling samt för personal som kan vidareutbilda sig och få tillgång till böcker nära sin arbetsplats.

Förbättra möjligheter att utöva kultur

En stor majoritet av landets kulturutövare är bosatta i Stockholmsregionen. Ungefär en femtedel av Region Stockholms bruttoregionalprodukt härstammar från de kulturella och kreativa branscherna. För att vidare utveckla regionens arbete vill Vänsterpartiet ta fram en handlingsplan för de kreativa och kulturella branscherna.

Film Stockholm ägs av Region Stockholm och medfinansieras av Stockholm Stad och har som huvuduppdrag att verka för att fler filmproduktioner filmas i länet och därmed skapa fler arbetstillfällen och möjlighet att bygga kompetens. Kulturnämnden tillförs 1,5 miljoner kronor för att öka finansieringen till Film Stockholm AB.

Inom det fria kulturlivet är ett överhängande problem brist på produktionslokaler, konstnärateljéer och skenande hyreskostnader för scener. Region Stockholm äger ett stort antal fastigheter som i vissa lägen kan stå outnyttjade under kortare eller längre perioder i samband med ombyggnad. Vänsterpartiet ger Locum AB i uppdrag att se över möjligheten att dessa lokaler kan erbjudas kulturlivet.

8.2 Folkbildning är en grundsten i samhällsbygget

Region Stockholms stöd till länets studieförbund och folkhögskolor är en viktig del av stödet till en bred folkbildning. Det innefattar allt från rena yrkesutbildningar, språkkurser, en möjlighet att läsa in gymnasiet, förberedande kurser för att ta sig in på högre utbildning och studiecirkel för att berika personliga intressen, växa som människa eller lära sig något nytt tillsammans.

De inomregionala skillnaderna i Region Stockholm är stora. Andelen som saknar examen från gymnasieskolan ökar och andelen varierar stort i olika kommuner. Samtidigt ser vi en grön omställning som kräver kompetensutveckling och en stor utmaning i matchning

på arbetsmarknaden där många behöver utbildas för att möta rekryteringsbehov i bristyrken som tex undersköterska. Folkhögskolorna har en viktig roll att spela för att möta den samhällsutveckling som behöver ske.

Folkhögskolorna och studieförbunden bär också en samhällsutvecklande roll som möjliggörare av kultur. Det är på de här utbildningarna som många konstnärer, skådespelare eller författare börjar sin bana. Det är här människor utvecklas och ser nya sidor av sig själva, det är här många viktiga samtal och möten sker som berikar demokratin och enskilda människors liv. Studieförbunden är även länets största arrangörer av kulturevenemang.

Folkhögskolorna delfinansieras av staten som kräver samfinansiering av regionerna. Kulturnämndens tidigare beslut innebär att det regionala stödet till Regions Stockholms folkhögskolor inom länet trappas upp även under 2026 för att harmonisera med den högre mobilitetsersättningen som ges när elever från Stockholms län studerar utanför länet. Vi uppmanar regeringen och länets kommuner att öka sin del av stödet så att folkhögskolorna kan täcka sina kostnadsökningar och även fortsatt få möjlighet att spela en viktig roll.

Regionarkivet är arkivmyndighet inom Region Stockholm och lagrar, vårdar och tillhandahåller information som ska bevaras inom Region Stockholm. Vänsterpartiet finansierar dess lagstadgade uppdrag så att det inte belastar Kulturnämndens övriga budget.

Uppdrag och förändrade anslag

- ✓ Kulturnämnden uppdras att värna det fria kulturlivets förutsättningar och öka stödet till det fria kulturlivet inom nuvarande stödformer med särskilt tillförda medel om 15 miljoner samt inom nämndens ekonomiska ramar.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att öka stödgivningen till Kultur och hälsa med 5 miljoner kronor i syfte att öka tillgången till kultur inom vården.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att med årligen avsatta medel om 4 miljoner samverka med Locum AB för att göra kompletterande inköp av konst och allt eftersom säkerställa att samtliga vårdmiljöer som finansieras av Region Stockholm har konst som en integrerad del i vårdmiljön.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att genomföra samarbetsprojekt "Kulturresa med SL" där samarbetande kulturarrangörer kan erbjuda rabatter till alla med SL:s månadskort och kulturarrangörer kan nå en större publik genom SL.
- ✓ Fastighets- och servicenämnden, genom Locum AB uppdras i samråd med kulturnämnden att underlätta för konstnärer och kulturutövare att få tillgång till Region Stockholms för tillfället oanvända lokaler.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att planera och genomföra ett 6 månaders pilotprojekt med kulturbussar riktat mot skolor och förskolor som tar del av scenkonst som innefattas av subventionstöd för barn och unga.
- ✓ Kulturnämnden uppdras göra konkreta insatser genom kunskapsspridning och samverkan för att öka inkludering och tillgänglighet utifrån funktionsrätt vid kulturevenemang inom de verksamheter som får kulturstöd.

- ✓ Kulturnämnden uppdras att kartlägga och analysera kulturnämndens samlade stöd-givning i syfte att synliggöra den offentliga stödgivningens spridning. Analysen ska undersöka geografisk spridning, identifiera hinder och möjligheter och vid behov ge förslag på lämpliga åtgärder för att bidra till målet om tillgång till kultur i hela länet.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att med tillförda medel öka finansieringen till Film Stockholm med 1,5 miljoner kronor.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att utreda om ett samarbete med Stockholms kvinnohistoriska genom länsmuseum eller på annat sätt skulle kunna bidra till de regionala målen på jämställdhetsområdet.
- ✓ Kulturnämnden och regionstyrelsen uppdras att göra nödvändiga investeringar i Regionarkivets E-arkiv.
- ✓ Kulturnämnden och Regionstyrelsen uppdras att ta fram en handlingsplan för kreativa och kulturella branscher.

Ändrade anslag jämfört med budgetförslag från SCMP. Belopp i miljoner kronor

	2026	2027	2028
Ökat anslag till det fria kulturlivet	15	15	15
Ökad tillgång till kultur inom vården	5	5	5
Inköp av konst som kompletterar procentsregeln	4	4	4
Pilotprojekt kulturbussar	1	1	1

9. Fastighets- och servicenämnden och Locum

En förutsättning för att kunna erbjuda bästa möjliga vård och kollektivtrafik är att regionen har tillgång till ändamålsenliga lokaler, effektivt IT-stöd och andra servicefunktioner.

De lokaler som används i regionens verksamhet ska ägas av regionen. Vänsterpartiet vill endast undantagsvis att regionens fastigheter, byggnader och lokaler säljs. Det finns tydliga ekonomiska fördelar med att själv äga, i stället för att hyra från en privat aktör. Det gäller särskilt de fastigheter där regionen själv bedriver verksamhet. Att äga de egna verksamhetslokalerna har också andra fördelar, som exempelvis påverkansmöjligheter och flexibilitet för att snabbt kunna garantera tillgången till lokaler och att vid behov anpassa lokalerna. Dessutom säkerställer eget ägande att regionen har tillgång till lokalerna för långsiktig planering och för att utföra nödvändigt underhåll.

Att egna lokaler blir billigast och bäst för invånarna bevisas inte minst av tidigare genomförda marknadsexperiment under 16 år av moderatlett styre. I dag och för lång tid framöver tvingas Region Stockholm betala höga hyror för de lokaler man tidigare haft i sin ägo. OPS-lösningen (Offentlig-Privat Samverkan) vid Nya Karolinska är ett annat exempel på ett misslyckat och väldigt dyrt marknadsexperiment. Vänsterpartiet säger tydligt nej till OPS-finansiering i framtiden.

Fördelen med att själv äga sina lokaler är även att miljöanpassning av lokalerna kan ske mer effektivt, när frågan inte behöver lösas i förhandlingar med privata värdar. Genom eget ägande får vi de bästa verktygen för att främja miljön och minska energiförbrukningen i den egna verksamheten. Via Locum AB certifierar Region Stockholm större byggprojekt enligt certifieringen *Miljöbyggnad*. Genom certifiering får regionen ett systematiskt arbetsätt för att förbättra byggnaders miljöprestanda och en extern granskning av det egna arbetet. Dessutom leder certifiering till att det är lättare att överblicka målsättningar vad gäller exempelvis energiförbrukning, hållbarhet, driftskostnader.

Regionens nuvarande byggnader och anläggningar behöver också energieffektiviseras på olika sätt. Detta för att gynna både regionens ekonomi och miljön. Som nämnts i tidigare avsnitt behöver produktionen av egen energi öka, dels för att öka regionens resiliens, dels för att bidra till en hållbar energiförsörjning i länet. Under 2025 har det fattats beslut om en solcellsstrategi och en genomförandeplan av denna. Genomförandeplanen består av förstudier av regionens olika sjukhusområden, med efterföljande beslut om genomförande och etablering av solceller inom Locums fastighetsbestånd. För ytterligare ökad resiliens och mer miljövänlig energiproduktion anser vi att regionens solcellsanläggningar ska kompletteras med lagring av egenproducerad energi. En sådan lagring ger möjlighet till att både använda solenergi alla dygnets timmar och att helt eller delvis använda solenergi i framtida reservkraftsystem i stället för, eller som komplement till dagens dieselgeneratorer. Fastighets- och servicenämnden uppdras att utöka solcellsstrategin till att även omfatta utredning av möjligheter till energilagring i anslutning till solcellerna, för att mer effektivt och vid behov kunna använda solenergi alla dygnets timmar.

Det råder en ökande brist på kompetens inom byggbranschen och många kan inte slutföra sin utbildning på grund av för få lärlingsplatser. Branschen behöver ta ansvar för den framtida kompetensförsörjningen. För att främja kompetensförsörjningen bör en lägstanivå på andelen lärlingar per upphandling utredas.

Verksamheter som bedrivs i lokaler som Region Stockholm inte äger bidrar inte ekonomiskt men nyttjar i många fall regionens konstbestånd. Då ca en fjärdedel av vården bedrivs i privatägda lokaler har detta lett till en enorm urvattning av konstbeståndet och att konstlagren är tomma. Kulturnämnden uppdrogs 2025 att utreda hur en finansieringsmodell som kompletterar och värnar procentregeln kan utformas. Med avstamp i den utredningen uppdras kulturnämnden att med årligen avsatta medel om 4 miljoner samverka med Locum AB för att göra kompletterande inköp av konst och allt eftersom säkerställa att samtliga vårdmiljöer som finansieras av Region Stockholm har konst som en integrerad del i vårdmiljön.

Uppdrag och förändrade anslag

- ✓ Fastighets- och servicenämnden uppdras att utöka solcellsstrategin till att även omfatta utredning av möjligheter till energilagring i anslutning till solcellerna, för att mer effektivt och vid behov kunna använda solenergi alla dygnets timmar.
- ✓ Fastighets- och servicenämnden uppdras, i samråd med trafiknämnden att utreda krav på lärlingsplatser i samband med upphandling av byggprojekt, för att på detta sätt främja kompetensförsörjningen.
- ✓ Fastighets- och servicenämnden uppdras att analysera hur konstbeståndet hålls aktuellt, kan kompletteras och föreslå lämpliga åtgärder.
- ✓ Kulturnämnden uppdras att med årligen avsatta medel om 4 miljoner samverka med Locum AB för att göra kompletterande inköp av konst och allt eftersom säkerställa att samtliga vårdmiljöer som finansieras av Region Stockholm har konst som en integrerad del i vårdmiljön.
- ✓ Fastighets- och servicenämnden, genom Locum AB uppdras i samråd med kulturnämnden att underlätta för konstnärer och kulturutövare att få tillgång till Region Stockholms för tillfället oanvända lokaler.

10. Regionens bolag

Insyn och transparens ska prägla regionens bolag. Bolagens styrelser ska bestå av politiskt förtroendevalda. På så sätt ger vi invånarna större möjlighet till insyn och att utkräva ansvar. Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av regionfullmäktige. Styrelsen och ledningen ansvarar för att de fastställda målen uppnås inom ramen för de ekonomiska kraven. Ägardirektiven bör beslutas i särskild ordning av regionfullmäktige inför varje år. Innehållet i nuvarande ägardirektiv bör revideras med flera styrningskrav.

Då Region Stockholms organisation inom hälso- och sjukvården och trafiknämnden har en tydlig beställarfunktion, bör redovisningen av verksamheterna upprättas så att det är möjligt att bedöma huruvida verksamheten är effektiv ur beställarens synpunkt. Det är också grundläggande att revisionen synliggör hur regionen arbetar för att uppnå Parisavtalets åtagande för klimatanpassning.

Följande generella direktiv ska gälla för samtliga bolag.

- ✓ Tillse att verksamheten bedrivs på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt.
- ✓ Arbeta aktivt för att minska sina nettoutsläpp av koldioxid i sin verksamhet. Beräknade kostnader ska inarbetas i bolagets investeringsbudget och resultaten av åtgärderna ska redovisas årligen.
- ✓ Arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet.
- ✓ Minska regionkoncernens klimatpåverkan genom ökad andel ekologiska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna, minskat matsvinn, ökad insamling av matavfall.
- ✓ Inför successiva krav på fossilfria fordon i upphandlingar, med sikte på en fossilfri fordonsflotta 2030.
- ✓ Uppföljning av bolagen ska ske i regionstyrelsen och i regionfullmäktige.
- ✓ Integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten. Redovisa hur jämställdheten ser ut samt hur den utvecklas.
- ✓ Arbeta aktivt mot diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier.
- ✓ Integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten.
- ✓ Lev upp till barnkonventionen genom att bedriva ett aktivt barnrättsarbete.
- ✓ Säkerställ förutsättningar för chefer att utöva ett närvarande ledarskap med fokus på kvinnodominerade yrken.
- ✓ Att utifrån personalpolicy samt andra riktlinjer och program säkerställa att bolaget är en bra arbetsgivare.
- ✓ Prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet, liksom kompetensutveckling för både medarbetare och chefer, för att öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö.

- ✓ Bolagen ska ha kollektivavtal för sina anställda. Bolagen ska vid upphandlingar kräva att de upphandlade företagen bedriver en miljömässigt hållbar verksamhet samt tillämpar kollektivavtal för sina anställda.

11. Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) finansieras av de två medlemmarna Norrtälje kommun och Region Stockholm. På uppdrag av medlemmarna beställer KSON vård och omsorg som medlemmarna ansvarar för. KSON kan inte reglera sin ekonomi genom skatteinstrument eftersom ett kommunalförbund inte taxerar invånarna.

Demografiska utmaningar

KSON ansvarar för vård och omsorg för invånarna i Norrtälje kommun som i dagsläget utgör knappa tre procent av Regionens befolkning utspridda på en tredjedel av Regionens yta. De specifika geografiska förutsättningarna samt Norrtälje kommuns demografi gör att vård- och omsorgskostnader i kommunen kan beräknas vara högre än i övriga regionen. I Norrtälje kommun är dubbelt så många som i övriga regionen äldre än 80 år. Kommunen har därtill en jämförelsevis hög förekomst av psykisk ohälsa samt en hög förekomst av våld. Norrtälje kommuns demografi orsakar höga läkemedelskostnader, vilket måste tas i beaktning vid fördelning av den statliga läkemedelsförmånen.

Norrtäljemodellen har, sedan den sattes som ett projekt 2006, dragits med besparingskrav och underfinansiering från medlemmarna Region Stockholm och Norrtälje kommun. Vid ett flertal tillfällen har medlemmarna varit tvungna att gå in och rädda KSON:s ekonomi med extra resurser. I skrivande stund beräknas ett underskott för KSON på 63,4 mkr för 2025, framförallt avseende Region Stockholms delar av verksamheten. Situationen var så allvarlig att revisorerna har riktat en anmärkning mot direktionen. Vänsterpartiet har länge arbetat för att en långsiktig och rättvis finansiering av vården i Norrtälje kommun ska bli verklighet. Under 2025 har Vänsterpartiet drivit fram att en mer rättvis andel av statsbidragen ska vidarebefordras till KSON. Det finns även framskridna planer på en mer rättvis finansieringsmodell för KSON generellt utifrån Norrtäljebornas högre vårdbehov. Vänsterpartiet fortsätter att arbeta för att denna blir verklighet i förhandlingar med mittenstyret.

Norrtälje sjukhus har i dag den lägsta ersättningen per patientbesök (DRG) av alla sjukhus i hela landet. Att övriga sjukhus i regionen fått uppräknings som gör vården där dyrare, bidrar till att kostnadsökningar för Norrtäljebornas vård på andra sjukhus i regionen utgör allt större del av KSON:s totala utgifter. Vänsterpartiet vill att en ny överenskommelse mellan KSON och Region Stockholm arbetas fram; en överenskommelse som tar hänsyn till de demografiska och geografiska förutsättningarna som finns i Norrtälje kommun, men som även fortsatt uppmuntrar innovation.

På Norrtälje sjukhus akutmottagning samlas i dag både närakut och akutmottagning i samma lokaler. Det är trångt och en sämre lösning än tidigare när en vårdcentral som hade jouröppet fanns i närliggande lokaler. Vänsterpartiet vill därför uppdraga KSON att tillse att närakutsuppdraget övergår till en jouröppen vårdcentral, inrymd i någon av de befintliga vårdcentralerna på Norrtälje sjukhus för att avlasta akutmottagningen och frigöra lokalutrymme.

Regionen måste också ansvara för att bra vårdcentraler med rimlig belastning finns i hela regionen. För KSON:s del handlar det om en geografiskt stor kommun, där ekonomiska och rekryteringsmässiga bekymmer finns för att kunna erbjuda primärvård i Hallstavik, Älmsta, Bergshamra och på Blidö. Vänsterpartiet anser att det är nödvändigt med särskilda satsningar för kontinuitet i Hallstavik, även inom mödravården, exempelvis genom utökat hembesöksprogram.

En förnyad Norrtäljemodell

Vänsterpartiet anser att medlemsbidragen till KSON framåt inte ska låsas fast i överenskommelser som inte tar hänsyn till behoven. Vården och omsorgen ska kunna lita på att det finns finansiering även för kommande år. En öppenhet gentemot medlemmarna där respektive fullmäktige erhåller regelbunden information om framgångar och utmaningar måste inarbetas. Att redovisa statistik kring vården i Norrtälje tillsammans med statistik för övriga regionen är en prioriterad fråga för att kunna sprida de positiva utkomsterna av Norrtäljemodellen till fler områden i regionen.

Från kommunens ansvarsområde vill vi genomföra äldreomsorgslyftet, förbättra arbetsmiljön för anställda i omsorgen och erbjuda dem tillsvidareanställningar. Rätt till heltid är också en högt prioriterad fråga för oss. Av den anledningen bör Norrtälje kommun se till att KSON får del av de statliga bidragen för äldreomsorgslyftet utöver medlemsbidraget. Vänsterpartiet vill även i och med maktskiftet i Norrtälje kommun och överenskommelsen särskilt understryka vikten av stärkt finansiering av, och samarbete med, elevhälsan. Det nya styret i Norrtälje kommun har gjort en satsning på förstärkt kuratorsfunktion på ungdomsmottagningen, vilket vi välkomnar. Vi hoppas att det är starten på en positiv samverkan som kommer att ge barn och unga samma positiva utfall som redan åstadkomits för gruppen äldre genom Norrtäljemodellen.

Uppdrag:

- ✓ Regionstyrelsen uppdras att statistik kring Norrtäljemodellens verksamhet och ekonomi kontinuerligt presenteras, tillsammans med statistik från övriga regionen, i lämpliga organ inom regionen. Syftet är att jämföra och tydliggöra modellens för- och nackdelar och kunna sprida goda erfarenheter vidare till fler (verksamhets- och geografiska) områden i regionen.
- ✓ Regionstyrelsen uppdras att tillse att närakutsuppdraget kan övergå till en jouröppen vårdcentral, inrymd i någon av de befintliga vårdcentralerna på Norrtälje sjukhus för att avlasta akutmottagningen.

12. Revisionen samt övriga nämnder, kommunalförbund och stiftelser

Revisionen är ett av regionfullmäktiges viktigaste redskap för att få kostnadskontroll och granska organisationens effektivitet och ändamålsenlighet. Detta är nu ännu viktigare utifrån regionens kärva ekonomiska läge. Vänsterpartiet anser att revisionsrapporterna ofta har mycket hög kvalitet. Det finns också en systematik kring hur rapporterna följs upp av regionstyrelsen och -fullmäktige. Men vi vill ytterligare stärka denna systematik för uppföljning och återkoppling så att rapporterna får verkligt genomslag vid regionens verksamhetsplanering och utveckling. Om revisionen har behov av utökad ekonomisk ram för att fullfölja sina uppgifter så ska den få det.

13. Investeringar

Vänsterpartiet ansluter sig till mittenkoalitionens förslag till investeringsplan för 2025–2043.

Inom kollektivtrafiken vill vi dessutom undersöka möjligheterna att omprioritera Roslagsbanans förlängning till Centralen. Vi anser att Roslagsbanans förlängning till T-centralen inte är en kostnadseffektiv investering. Det finns åtskilliga andra investeringar i spårutbyggnad som är mer prioriterade och ger större fördelar för resenärerna. Det finns i övrigt stora osäkerheter i regionens större infrastrukturprojekt orsakade av den borgerliga regeringen. Dessa osäkerheter måste noggrant följas upp under 2026 och eventuellt föranleda revideringar i investeringsbudgeten för 2027 och framåt.

Vi ställer oss positiva till framtida infrastruktursatsningar, säger nej till nya motorvägar. Vi ser hellre investeringar i upprustning och utbyggnad av spårbunden trafik.

Inom sjukvårdsområdet har vi tillsammans med mittenkoalitionen prioriterat investeringar i permanenta lokaler för Ungdomens hus vid Karolinska sjukhusområdet. Vidare ser vi upprustning av psykiatrins och beroendevårdens akutmottagningar, samt eftersatta lokaler på Norrtälje sjukhus som fortsatt prioriterade objekt för investeringar. Det är centralt att planering av nyinvesteringar och ombyggnationer involverar sjukvårdens personal redan från start.

Ekonomi är viktig och måste ses som en helhet. Investeringskostnad och inte minst kommande driftskostnader för verksamheterna måste noga planeras vid såväl mindre som större investeringar.

Det behöver tydliggöras hur investeringsmedel för grön omställning disponeras. Vi föreslår att en del av dessa medel ska vara sökbara för verksamheterna för att underlätta energi-effektivisering och klimatåtgärder.

Regionens fastigheter har fortfarande en outnyttjad potential för energiproduktion med solceller. Arbete kring en solcellsstrategi och förverkligande av denna har påbörjats och har under året haft god framfart inom fastighets och servicenämnden, men samordning med trafikenämnden och styrning med påverkan på investeringsmedel behöver utvecklas för att bli effektivare.

14. Taxor och avgifter

Vänsterpartiet anser generellt att avgifter i offentlig verksamhet är det fördelningspolitiskt sämsta sättet att finansiera. Skattefinansiering via statsbidrag är det bästa, då skatten är progressiv. Skattefinansiering via regionskatten är det näst bästa, då det har en omfördelande effekt även om skatten inte är progressiv. Avgifter bör användas först i tredje hand eftersom de i praktiken belastar dem med små inkomster proportionellt hårdare än dem med höga inkomster. Taxor och avgifter kan användas för att styra konsumtionsmönster i önskvärd riktning.

Inom sjukvårdsområdet har Vänsterpartiet uppdragit hälso- och sjukvårdsnämnden att ta bort avgiften för akutbesök för barn och unga. För detta tillförs hälso- och sjukvårdsnämnden 10 miljoner.

Inga SL-taxor ska höjas under 2026. Den reducerade taxan för barn, ungdomar, studenter och pensionärer sänks till 375:- per månad. Detta ersätter mittenkoalitionens begränsade taxereform med terminskort för studenter.

15. Tabellverk

Skatteintäkter

Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning						
Mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Ändring B26/B25	Plan 2027	Plan 2028
Skatteintäkter	98 750	104 082	108 335	4,1%	113 631	118 987
Generella statsbidrag	10 247	8 597	9 117	6,0%	9 390	9 672
- varav läkemedelsförmånen	8 347	8 597	9 117	6,0%	9 390	9 672
- varav övriga generella statsbidrag	1 901	0	0		0	0
Kommunalekonomisk utjämning	-3 840	-5 436	-5 940	9,3%	-6 918	-7 750
- varav inkomstutjämning	-3 188	-3 143	-3 404	8,3%	-3 554	-3 697
- varav kostnadsutjämning	-2 444	-3 153	-3 369	6,9%	-3 468	-3 683
- varav regleringsbidrag/avgift	1 792	859	834	-3,0%	104	-370
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	105 158	107 243	111 512	4,0%	116 103	120 908
Förändring från föregående år, mkr		2 085	4 269	0,0%	4 592	4 805
Förändring från föregående år, procent		2,0%	4,0%	0,0%	4,1%	4,1%
Budget 2025		99 477	104 798	0,0%	110 161	
Differens			6 714	0,0%	5 942	
Varav Budget 2025 utjämning		-4 039	-5 140		-5 925	
Differens		-1 397	-800		-993	

Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Ändring	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2025	2026	Bu26/Bu25	2027	2028
Verksamhetens intäkter	29 965	29 277	29 892	29 294	0,1%	29 680	29 906
Personalkostnader och inhyrd personal	-35 376	-37 234	-37 474	-39 037	4,8%	-39 841	-41 237
Pensionskostnader	-9 339	-7 552	-7 593	-3 951	-47,7%	-6 000	-6 818
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård, mm.	-28 597	-29 107	-29 753	-31 261	7,4%	-32 419	-33 700
Köpt trafik	-16 598	-16 610	-16 602	-17 119	3,1%	-17 262	-16 752
Övriga kostnader	-33 094	-37 426	-33 951	-38 929	4,0%	-39 465	-39 997
Verksamhetens kostnader	-123 005	-127 929	-125 373	-130 297	1,9%	-134 987	-138 505
Avskrivningar	-7 329	-7 773	-7 525	-8 098	4,2%	-8 843	-9 591
Verksamhetens nettokostnader	-100 368	-106 425	-103 006	-109 101	2,5%	-114 150	-118 190
Skatteintäkter	98 750	104 082	103 097	108 335	4,1%	113 631	118 987
Generellt statsbidrag	10 247	8 597	9 275	9 117	6,0%	9 390	9 672
Utjämningsystemet	-3 840	-5 436	-5 129	-5 940	9,3%	-6 918	-7 750
Summa samlade skatteintäkter	105 158	107 243	107 243	111 512	4,0%	116 103	120 908
Verksamhetens resultat	4 790	818	4 237	2 411	194,8%	1 953	2 718
Finansiella intäkter	254	167	126	110	-34,1%	108	113
Räntekostnader mm.	-1 428	-1 651	-1 445	-1 568	-5,0%	-1 764	-1 922
Pensionskostnader finansiell del	-4 587	741	858	-878	-218,5%	-197	-809
Årets resultat	-972	75	3 776	75	0	100	100

Anslag

Mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Ändring B25/B26	Plan 2027	Plan 2028
Hälso- och sjukvårdsnämnden	70 446,6	74 202,8	5,3%	76 704,5	79 413,6
Primärvårdsnämnden	15 464,2	16 789,1	8,6%	17 512,8	18 273,2
Patientnämnden	36,1	37,3	3,3%	38,5	39,8
Akutsjukhusnämnden		0,0		0,0	0,0
Trafiknämnden	14 858,4	16 263,8	9,5%	16 732,4	17 179,0
- varav trafikförvaltningen	13 156,2	14 530,2	10,4%	14 987,1	15 421,7
- varav färdtjänstverksamheten	1 277,0	1 297,0	1,6%	1 297,0	1 297,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	425,2	436,6	2,7%	448,3	460,3
Kulturnämnden	619,4	671,9	8,5%	689,6	707,7
Regionstyrelsen	2 906,4	3 351,2	15,3%	3 457,6	3 541,2
- varav regionledningskontoret	565,6	568,5	0,5%	568,5	586,4
- varav politiska organisationen	205,2	210,2	2,4%	210,2	216,8
- varav bidrag och övrigt	2 135,6	2 572,5	20,5%	2 678,9	2 738,0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	189,8	196,4	3,5%	202,2	208,1
Fastighets- och servicenämnden	0,0	0,0		0,0	0,0
Revisorskollegiet	44,0	45,0	2,3%	46,0	47,0
Summa anslag	104 565,0	111 557,5	6,7%	115 383,5	119 409,8

Resultatkrav

Mnkr	Budget 2025	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Hälso- och sjukvård					
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0,0	-300,0	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	0,0	-66,3	0,0	0,0	0,0
Primärvårdsnämnden	0,0	300,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	213,0	500,0	223,0	230,0	230,0
Karolinska Universitetssjukhuset	44,0	-100,0	49,0	42,0	42,0
Akutsjukhusnämnden	60,0	-5,6	93,0	95,0	95,0
- varav Södersjukhuset	23,0	-14,6	33,0	34,0	34,0
- varav Danderyds Sjukhus	25,0	0,0	41,0	41,0	41,0
- varav Södertälje Sjukhus	6,0	-2,0	10,0	11,0	11,0
- varav S:t Eriks Ögonsjukhus	6,0	11,0	9,0	9,0	9,0
Folk tandvården Stockholms Län AB	70,0	130,0	75,0	73,0	103,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	2,0	2,0	3,0	3,0	3,0
Tobiasregistret AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	15,0	15,0	16,0	17,0	17,0
Hälso- och sjukvård totalt	404,0	475,4	459,0	460,0	490,1

Mnkr	Budget 2025	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	180,0	860,5	865,0	923,0	923,0
- varav trafikförvaltningen	60,0	46,4	123,0	122,0	122,0
- varav färdtjänstverksamheten	3,0	-17,4	4,0	4,0	4,0
- varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
AB Storstockholms Lokaltrafik	117,0	831,5	738,0	797,0	797,0
- varav AB SL Finans	0,0	195,3	0,0	0,0	0,0
- varav SL Nya Tunnelbanan AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Waxholms Ångfartygs AB	10,0	-42,6	9,0	9,0	9,0
Kollektivtrafik totalt	180,0	860,5	865,0	923,0	923,0
Kultur					
Kulturnämnden	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Stockholm Film AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur totalt	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	0,0	131,6	0,0	0,0	0,0
Klimat- och regionutvecklingsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	625,0	726,0	680,0	724,0	737,0
- varav serviceförvaltningen	6,0	23,0	7,0	8,0	8,0
- varav Landstingsfastigheter Stockholm	516,0	600,0	571,0	616,0	629,0
- varav NKS Bygg	103,0	103,0	102,0	100,0	100,0
Locum AB	3,0	11,0	3,0	3,0	3,0
Fastigheter och service totalt	628,0	737,0	683,0	727,0	740,0
Övriga					
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	0,0	185,0	0,0	0,0	0,0
Koncerngemensamma funktioner					
Skadekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	-1 136,6	1 381,6	-1 932,0	-2 010,0	-2 053,1
Koncernjusteringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	75,4	3 774,1	75,0	100,0	100,0

Resultat per enhet

Koncernfinansiering				
Mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Intäkter	122 843	127 923	132 898	138 258
Kostnader	-123 980	-129 855	-134 908	-140 311
Resultat	-1 137	-1 932	-2 010	-2 053

Skadekonto				
Mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Intäkter	19	19	19	19
Kostnader	-19	-19	-19	-19
Resultat	0	0	0	0

Regionledningskontoret				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	3 183	3 598	3 701	3 777
- varav anslag	2 906	3 351	3 458	3 541
Kostnader	-3 183	-3 598	-3 701	-3 777
- varav regionledningskontoret	-566	-569	-568	-586
- varav politiska organisationen	-205	-210	-210	-217
- varav bidrag och övrigt	-2 136	-2 572	-2 679	-2 738
Resultat	0	0	0	0

Hälso- och sjukvårdsnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	90 069	94 052	97 353	100 835
- varav anslag	70 447	74 203	76 704	79 414
Köpt vård	-74 154	-77 586	-80 085	-83 450
Läkemedelsförmånen	-8 407	-8 855	-9 210	-9 667
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-7 508	-7 611	-8 058	-7 718
<i>Summa kostnader</i>	<i>-90 069</i>	<i>-94 052</i>	<i>-97 353</i>	<i>-100 835</i>
Resultat	0	0	0	0

Primärvårdsnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	16 011	17 241	17 970	18 735
- varav anslag	15 464	16 789	17 513	18 273
Kostnader	-16 011	-17 241	-17 970	-18 735
Resultat	0	0	0	0

Patientnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	38	39	41	42
- varav anslag	36	37	39	40
Kostnader	-38	-39	-41	-42
Resultat	0	0	0	0

Stockholms läns sjukvårdsområde				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	213	223	230	230

Karolinska Universitetssjukhuset				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	44	49	42	42

Akutsjukhusnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	15 494	16 149	16 600	17 170
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-15 434	-16 056	-16 505	-17 075
Resultat	60	93	95	95

- varav Södersjukhuset				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	23	33	34	34

- varav Danderyds Sjukhus				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	25	41	41	41

- varav Södertälje Sjukhus				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	6	10	11	11

- varav S:t Eriks Ögonsjukhus				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	6	9	9	9

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	2	3	3	3

Trafiknämnden inkl FUT				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	29 379	30 876	31 436	30 909
- varav anslag	14 858	16 264	16 732	17 179
- varav biljettintäkter	9 701	9 680	9 681	9 735
Summa kostnader	-29 199	-30 011	-30 513	-29 986
Resultat	180	865	923	923

Trafikförvaltningen				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	14 924	15 407	15 896	16 412
- varav anslag	13 156	14 530	14 987	15 422
Kostnader	-14 864	-15 284	-15 774	-16 290
Resultat	60	123	122	122

Färdtjänstverksamhet				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	2 135	2 218	2 320	2 268
- varav anslag	1 277	1 297	1 297	1 297
Kostnader	-2 132	-2 214	-2 316	-2 264
Resultat	3	4	4	4

Förvaltning för utbyggd tunnelbana				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	690	680	670	702
- varav anslag	425	437	448	460
Kostnader	-690	-680	-670	-702
Resultat	0	0	0	0

Klimat- och regionutvecklingsnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	190	196	202	208
- varav anslag	190	196	202	208
Kostnader	-190	-196	-202	-208
Resultat	0	0	0	0

Kulturnämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	681	734	752	773
- varav anslag	619	672	690	708
Kostnader	-681	-734	-752	-773
Resultat	0	0	0	0

Fastighets- och servicenämnden				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	8 596	8 812	8 947	9 020
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-7 971	-8 132	-8 223	-8 283
Resultat	625	680	724	737
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	<i>625</i>	<i>680</i>	<i>724</i>	<i>737</i>

Landstingsfastigheter Stockholm				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	4 380	4 541	4 651	4 651
Kostnader	-3 864	-3 970	-4 035	-4 022
Resultat	516	571	616	629

NKS Bygg				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	2 435	2 445	2 445	2 445
Kostnader	-2 332	-2 343	-2 345	-2 345
Resultat	103	102	100	100

Serviceförvaltningen				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	1 909	1 954	1 980	2 051
- varav anslag	0	0	0	0
Kostnader	-1 903	-1 947	-1 972	-2 043
Resultat	6	7	8	8
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	6	7	8	8

Revisorskontoret				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Intäkter	46	47	48	49
- varav anslag	44	45	46	47
Kostnader	-46	-47	-48	-49
Resultat	0	0	0	0

Landstingshuset i Stockholm AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	0	0	0	0

*Avser resultat före bokslutsdispositioner och skatt, justerat för kostnadseffekt för förändrad diskonteringsränta för pensioner hos bolagen.

Folkvandvården Stockholms Län AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	70	75	73	103
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	70	75	73	103

Tobiasregistret AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	0	0	0	0

MediCarrier AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Mnkr				
Resultat	15	16	17	17
<i>Resultat exklusive pensionseffekt</i>	15	16	17	17

Locum AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	458	460	467	467
Kostnader	-455	-457	-464	-464
Resultat	3	3	3	3

Film Stockholm AB				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Resultat	0	0	0	0

AB Storstockholms Lokaltrafik				
	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Intäkter	26 862	26 744	27 297	27 817
- varav biljettintäkter	9 778	9 744	9 733	9 800
Summa kostnader	- 26 745	- 26 006	- 26 500	- 27 020
Resultat	117	738	797	797

Känslighetsanalys

Känslighetsanalys	-3%	-2%	-1%	Budget	+1 %	+2 %	+3 %
Mnkr				2026			
Intäkter							
Verksamhetens intäkter	-879	-586	-293	29 294	293	586	879
- varav biljettintäkter	-292	-195	-97	9 744	97	195	292
Samlade skatteintäkter	-3 345	-2 230	-1 115	111 512	1 115	2 230	3 345
Kostnader							
Personalkostnader och inhyrd personal	1 171	781	390	-39 037	-390	-781	-1 171
Pensionskostnader	119	79	40	-3 951	-40	-79	-119
Köp hälso- och sjukvård	938	625	313	-31 261	-313	-625	-938
Köpt trafik	514	342	171	-17 119	-171	-342	-514
Övriga kostnader	1 168	779	389	-38 929	-389	-779	-1 168
Avskrivningar	243	162	81	-8 098	-81	-162	-243
Finansiella intäkter	-3	-2	-1	110	1	2	3
Räntekostnader mm.	47	31	16	-1 568	-16	-31	-47
Pensionskostnader finansiell del	26	18	9	-878	-9	-18	-26
Summa kostnader	4 222	2 815	1 407	-140 731	-1 407	-2 815	-4 222

Balansräkning

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	619	843	846	779	773
Materiella anläggningstillgångar	156 418	168 866	180 162	192 845	203 761
Finansiella anläggningstillgångar	4 426	4 411	4 412	4 412	4 409
Summa anläggningstillgångar	161 462	174 121	185 420	198 035	208 943
Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar	11 482	11 554	11 561	11 568	11 543
Kassa och bank	4 107	2 547	3 000	3 000	3 000
Summa omsättningstillgångar	15 589	14 101	14 560	14 568	14 543
Summa tillgångar	177 051	188 222	199 980	212 603	223 486
Eget Kapital					
Årets resultat	-972	3 776	75	100	100
Övrigt eget kapital	25 989	25 017	28 794	28 869	28 969
Summa eget kapital	25 017	28 794	28 869	28 969	29 069
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	50 141	51 788	51 863	52 436	53 607
Andra avsättningar	551	551	551	551	551
Summa avsättningar	50 691	52 339	52 414	52 986	54 158
Skulder					
Långfristiga skulder lån och leasing	32 019	33 493	39 900	47 655	52 639
Övriga långfristiga skulder	36 865	41 137	46 340	50 535	55 162
Summa långfristiga skulder	68 884	74 631	86 240	98 190	107 801
Kortfristiga skulder	32 458	32 458	32 458	32 458	32 458
Summa skulder	101 342	107 089	118 698	130 648	140 259
Eget kapital, avsättningar och skulder	177 051	188 222	199 980	212 603	223 486
<i>Ansvarsförbindelse för pensioner</i>	<i>22 687</i>	<i>21 944</i>	<i>20 722</i>	<i>19 603</i>	<i>18 646</i>
<i>Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen</i>	<i>1,3%</i>	<i>3,6%</i>	<i>4,1%</i>	<i>4,4%</i>	<i>4,7%</i>

Kassaflöde

Kassaflödesanalys	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2024	2025	2026	2027	2028
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	-972	3 776	75	100	100
Justering för ej likviditetspåverkande poster	15 235	9 172	8 172	9 416	10 763
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0
<i>Medel från verksamheten före förändringar av rörelsekapital</i>	<i>14 264</i>	<i>12 949</i>	<i>8 247</i>	<i>9 516</i>	<i>10 863</i>
Ökning(-) resp minskning(+) av förråd och varulager	-104	-72	-6	-8	25
Ökning(-) resp minskning(+) kortfristiga fordringar	1 591	0	0	0	0
Ökning (+) resp minskning (-) av kortfristiga skulder	767	0	0	0	0
(exkl leasing- och lånefinansiering)	0	0	0	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	16 518	12 876	8 241	9 509	10 888
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar	69	-224	-3	68	6
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	-18 936	-19 973	-19 393	-21 527	-20 507
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-464	15	-1	0	3
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-19 331	-20 183	-19 397	-21 459	-20 499
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån	-2 229	1 207	5 389	7 026	4 740
Amortering av långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Ökning/minskning långfristiga fordringar	0	0	0	0	0
Förändring långfristiga skulder	0	0	0	0	0
Förändring av leasingfinansiering	0	0	0	0	0
Erhållna bidrag	4 986	4 540	6 220	4 925	4 871
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	0	0	0
Övrig finansiering	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	2 757	5 747	11 609	11 950	9 611
Utbetalning bidrag till statlig infrastruktur					
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	0	0	0	0	0
Årets kassaflöde	-56	-1 560	453	0	0
Likvida medel vid årets början	4 163	4 107	2 547	3 000	3 000
Likvida medel vid årets slut	4 107	2 547	3 000	3 000	3 000

Finansieringsbudget

Mnkr	Utfall 2024	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Investeringar	19 093	21 573	19 397	21 459	20 499
- varav nyinvesteringar	13 507	13 187	11 316	12 777	12 162
- varav ersättningsinvesteringar	5 586	8 386	8 081	8 682	8 337
Finansiering egen likviditet	-14 107	-12 876	-8 241	-9 509	-10 888
Medfinansiering	-4 986	-4 540	-6 220	-4 925	-4 871
Lån- och leasingfinansiering	0	-4 157	-4 936	-7 026	-4 740
Resultat	0	0	0	0	0
<i>Självfinansieringsgrad (exkl. medfinansiering)</i>	<i>100%</i>	<i>76%</i>	<i>63%</i>	<i>58%</i>	<i>70%</i>

Vänsterpartiet Region Stockholm